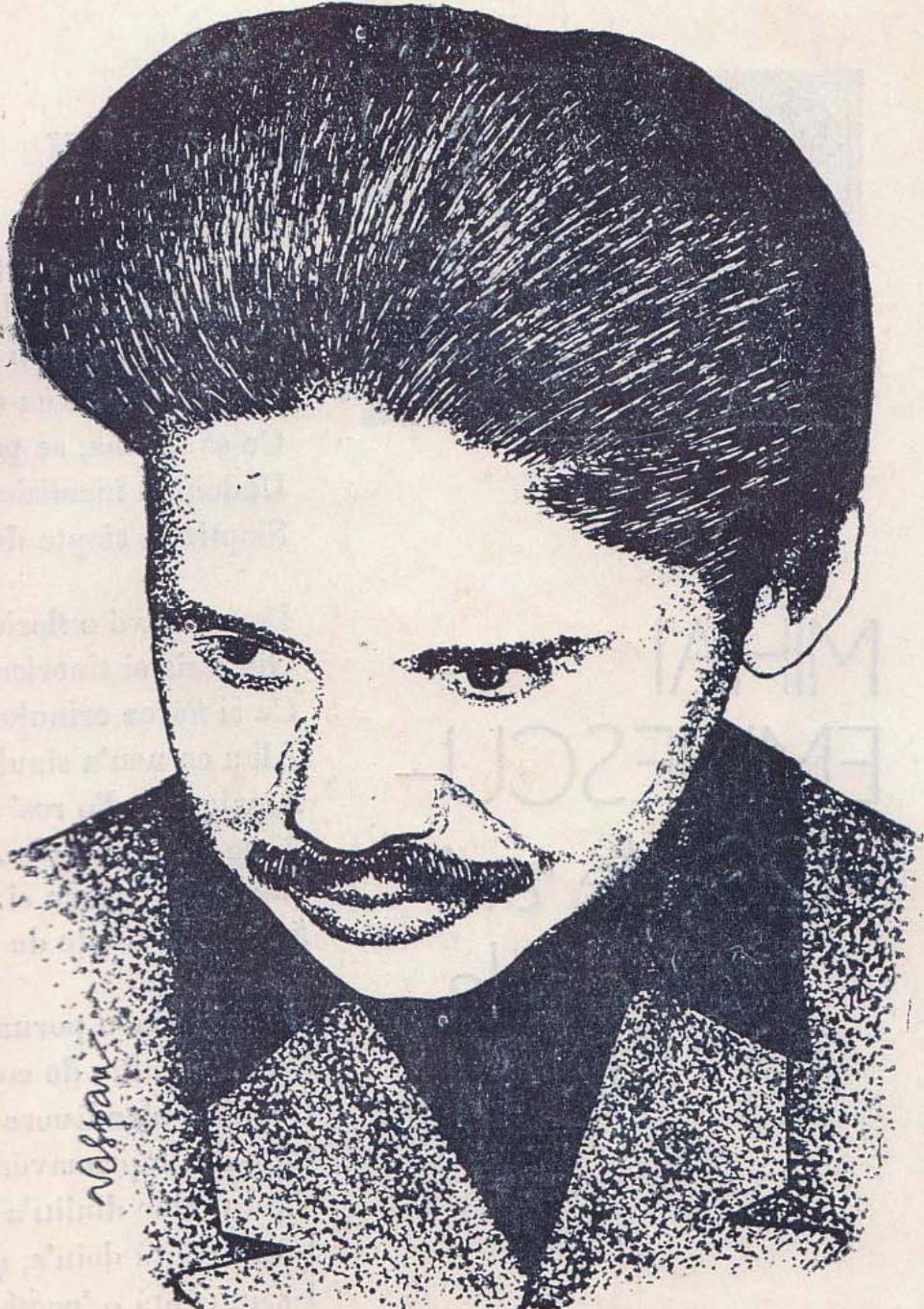

REVISTA NAZISTRA

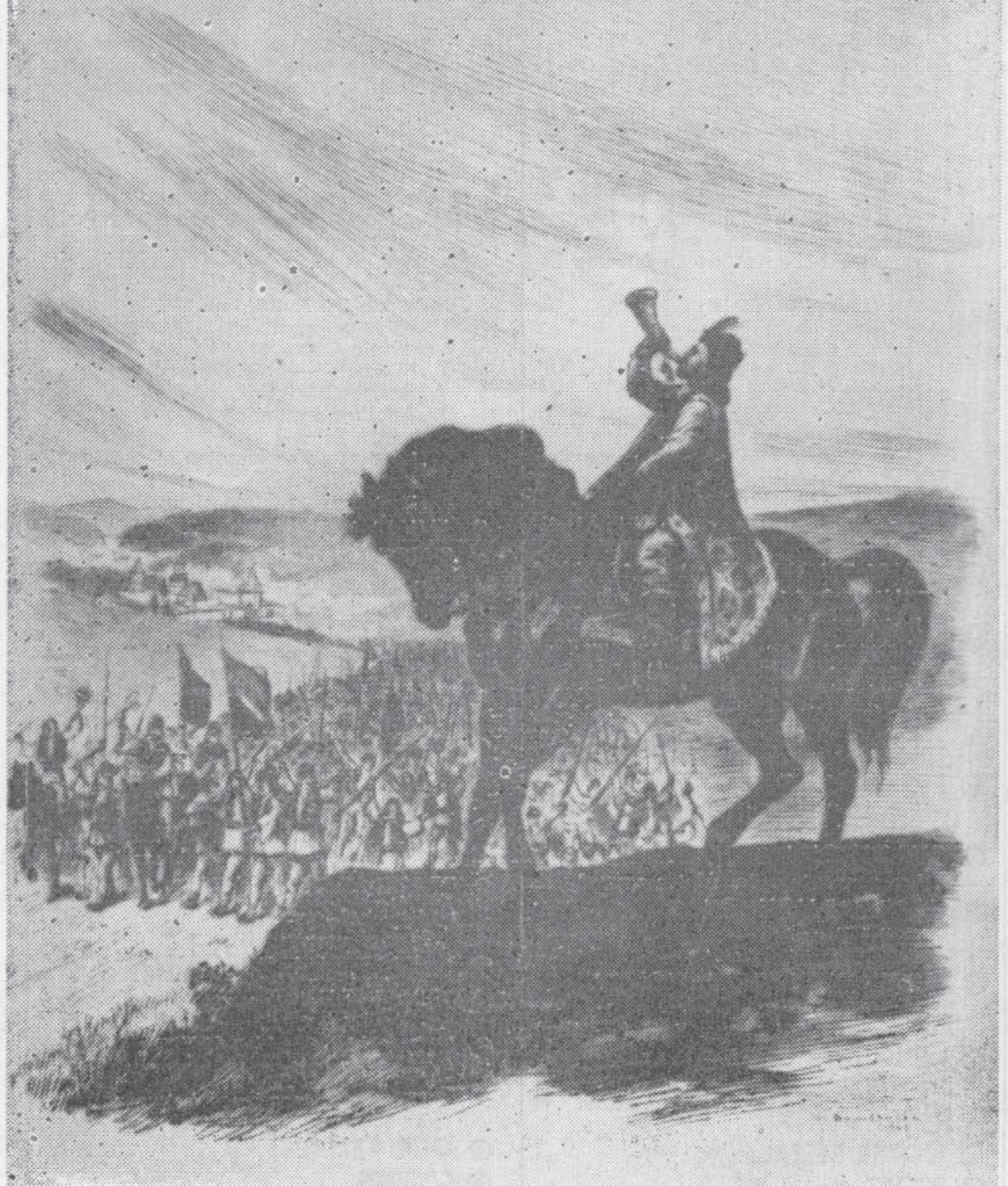
Nicolae Labis

PUBLICAȚIE A ELEVILOR LICEULUI „UNIREA” FOCSANI

ANUL XV
(SERIE NOUĂ)

1986
IAN.-MARTIE

„De-i sună din corn o dată / Ai să aduni Moldova toată...“

Opera eminesciană în viziunea lui Aurel BORDENACHE

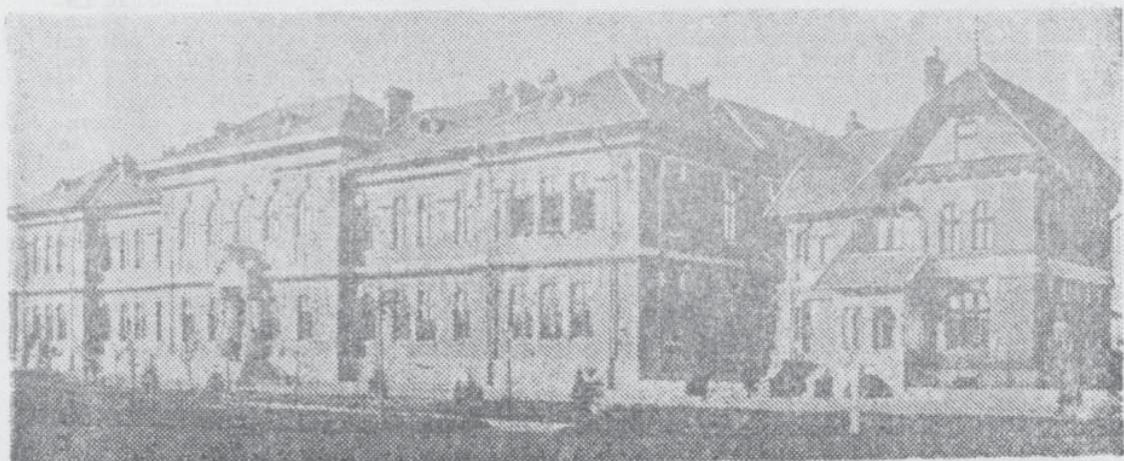
REVISTA NOASTRĂ

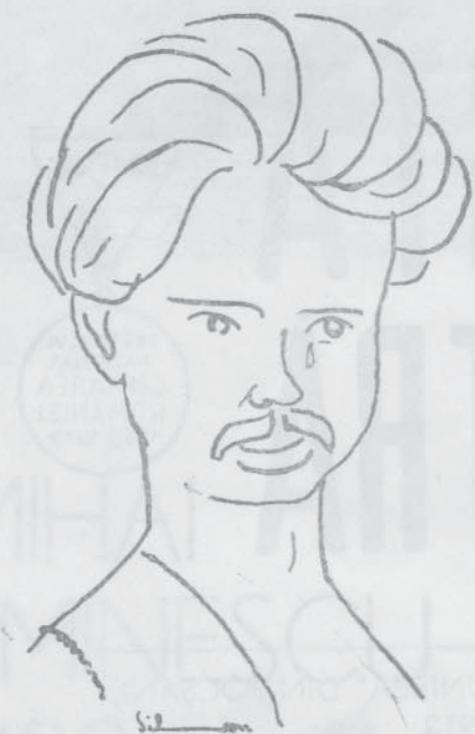
PUBLICAȚIE A ELEVILOR LICEULUI „UNIREA” DIN FOCȘANI,
FONDATĂ ÎN 1912,
DISTINSĂ, ÎN CADRUL CONCURSULUI NAȚIONAL
AL PRESEI ȘCOLARE, CU PREMIUL I, ÎN 1978 ȘI ÎN 1981,
ȘI CU „PREMIUL SPECIAL AL JURIULUI
PENTRU CEA MAI BUNĂ REVISTĂ ȘCOLARĂ DIN ȚARĂ”,
ÎN 1979; ÎNREGISTRATĂ LA U.N.E.S.C.O. ÎN 1980

Fondator : prof. Dimitrie PAPADOPOL

Coordonator : prof. Petrache DIMA

DIALOG LITERAR

Desen de Ionescu Silvan

Era în vara lui 1956. Pe atunci, lucrau ca reporter la „România liberă”. Într-o zi, înainte de terminarea programului, vine la mine, în birou, poetul Nicolae Ungureanu, repartizat la ziarul nostru de Scoala de Literatură „Mihai Eminescu”, și-mi spune că, la orele 18, la Casa Scriitorilor, se va discuta o carte de versuri de A.E. Baconsky. Pe loc, ne-am decis să mergem. Să impreună cu Georgea Horodinca, am pornit, pe jos, de la Casa Scintei pînă în înîmna Capitalei, pe Calea Victoriei, la nr. 115. (Astăzi, clădirea, ridicată după un proiect al foscăneanului Ion Mincu, fost elev al Liceului „Unirea”, este sediul Uniunii Scripto-riilor).

În hol, într-o vitrină, zăresc manuscrise eminesciene. (Cu sase ani mai înainte, în 1950, avusesem fericirea, elev fiind, să le admir, pentru prima dată, în cadrul expoziției dedicate Poetului, cu prilejul împlinirii unui veac de la nașterea sa).

Intrăm în sală. Ungureanu, în spatele meu, îmi șoptește :

— Uită-te în dreapta. Lingă perete, se află un tîrnăr cu mustați. Este Nicolae Labiș.

Îl întîlnisem portretul în diferite revi-te. Acum, îl vedeam în carne și oase.

Maș în față, cu haina pusă doar pe umăr, era Baconsky, care atragea atenția printr-o frumusețe bărbătească rar întîlnită. Aștepta deschiderea ședinței. Peste cîteva minute se făcu tăceri. Mihai Petroveanu începu să citească o comunica-re întocmită pe marginea volumului

Ana-Profira și Eugen Labiș :

*„Retrăim
în amintire
timpul copilăriei
lui Nicolae Labiș,
timpul
tinereții noastre”*

Interviu realizat de
prof. Petrace DIMA

„Două poeme”. (Întîmpărea a făcut ca cei doi, împreună cu Veronica Porumbacu și Mihai Gaftă să piară sub dârimăturile cutremurului de la 4 martie 1977).

Pe Nicolae Labiș l-am revăzut, peste cîteva luni, în holul Facultății de Limba și Literatura Română din București. Era cu Margareta.

În decembrie, s-a produs accidentul fatal.

În iulie 1981, însoțit de un grup de elevi și colegi de cancelarie, colaboratori ai „Revistei noastre”, am făcut o excursie în nordul Moldovei. Cum era și firesc, am trecut și prin Polana Mărului, pentru a vedea Casa Memorială „Nicolae Labiș”. Întrucât pe coperta a IV-a a numărului pe octombrie – decembrie 1981, am publicat fotografia bustului autorului „Luptel cu inertă”, ne-am gîndit să le trimitem și părintilor săi – stabiliți, de mai mulți ani, în București – un exemplar al revistei. Să astfel, am intrat în legătură telefonică și epistolară cu familia Labiș, pe care aveam s-o întîlnesc în casa Margaretei, într-o duminică din iarna lui '88. Am stat împreună mai multe ore, timp în care am discutat, mai cu seamă, despre Nelu, cum îl zic ai lui.

Părintil săi, Ana-Profira și Eugen Labiș, oameni modesti și cumpătați la vorbă, m-au impresionat prin demnitatea cu care trăiesc, de aproape trei decenii, cumplita suferință.

La despărțire, le-am propus să vină la Liceul „Unirea”, la 16 iunie a.c., pentru a participa la lansarea numărului de fată al „Revistei noastre”. Invitația le-a însemnat chipurile.

SĂRBĂTOARE
SEMICENTENAR N. LABIȘ

— În carte recent apărută, „...Urmele poetului Labiș”, Gheorghe Tomozei se referă și la începurile literare ale autorului „Morții căprioarei”. Am dori să știm ce mai țin minte mama, tata și sora mai mare în legătură cu primii lui ani de viață și cu ivirea celor dintii muguri ai talentului său înăscut?

Ana-Profira LABIȘ: — L-am născut la 2 decembrie 1935, în satul Poiana Mărului, județul Baia (azi Suceava), unde eram învățătoare.

— Ia-l în brațe și spune după mine: „Cum mi-i drag mie așa să fie drag la totă lumea”.

— Nu spune asta, moșică, pentru că nu mi-i drag deloc!

— Ba, are să-l fie! — mi-a răspuns tăios moașă. Așa-i la început, cu primul copil...

— Sî, doamne, drag mi-a mai fost!

Locuiam în casa școlii, o clădire modestă cu trei camere și bucătărie, cu un cordac umbrit de o iederă stufoasă și străjuit de un cires rotat, care făcea cireșe amare.

De mic copil, a fost sănătos și voinic, pentru că l-am hrănit un an numai de la piept.

Cînd avea patru luni, Eugen, tatăl său, a încălecat cu el în brațe calul roib și l-a dus în galop, circa cinci Km, pînă la Școala din Văleni. Eu eram cu elevii, în clasă, și cînd a venit o vecină să-mi spună ce face domnul director, m-am speriat foarte tare, dar copilul n-a avut nimic, s-a bucurat.

Nelu era vîoii, dar foarte serios, nu-i plăcea să ridă ușor. Odată, îl ținea în brațe o fată din vecini, care, văzind că nici măcar nu zîmbește la feluritele ei solicitări, a rupt o crențută din tei și l-a scuturat florile pe față.

— Uitați-vă, doamnă, ce frumos ride!

Semnele neliniștii lui creatoare s-au manifestat de timpuriu. Pînă la 11 luni, cînd a început să meargă în picioare, dormea foarte puțin noaptea și dacă începea să plingă, nu se linistea decît atunci cînd îi arătam cerul cu stele. Odată, veneam cu trăsura de la Drăceni, de la bunicii lui paterni. Se inserase de-a binelea și el a început deodată să plingă. Văzind că nu-l pot liniști, soțul meu a oprit calul, am coborit din trăsură, l-am întins pe un covoraș de pe capră și am început să-l legănam, eu la un capăt și Eugen la celălalt capăt. A adormit într-un firziu, privind la stelele de pe cer.

— După părerea dv., care a fost primul îmbold către lumea poeziei?

Ana-Profira LABIȘ: — Radioul. Se transmiteau atunci emisiuni pentru copii, cu Moș Costache, pe care Nelu le asculta cu mult interes. Avea

(Continuare în pag. 2150)

De la stînga la dreapta : Eugen, Ana-Profira și Margareta Labiș și soțul ei, Florin Diaconu

DIALOG LITERAR

Ana-Profiră și Eugen Labiș

(Urmare din pag. 2149)

vreo patru ani, cînd fascinat de vocea lui Moș Costache, de îndemnurile acestuia, adresate copiilor, de a compune poezii, m-a întrebat :

— Mamă, de unde vorbește Moș Costache ?

— De la București.

— Unde se află Bucureștiul ? Cum este acolo ?

— Bucureștiul este un oraș mult mai mare decît tîrgul nostru, Fălticeni, unde tu ai fost cu noi. Este cel mai mare oraș din România. Dacă tu vei fi cuminte și vei invăța bine la școală, ai să faci și tu poezii. Și dacă vor fi bune, te va cheme Moș Costache la concurs, la București. Acolo, dacă vei reuși, va fi bine, iar dacă nu vei reuși nu-i nici o supărare, fiindcă tot e ceva să cunoști capitala țării.

Cine s-ar fi gîndit atunci că, peste zece ani, fiul meu va ajunge cu adevărat la București, la faza națională a Concursului de limba și literatura română „M. Eminescu”, unde, în clasa a IX-a, va obține premiul I ?

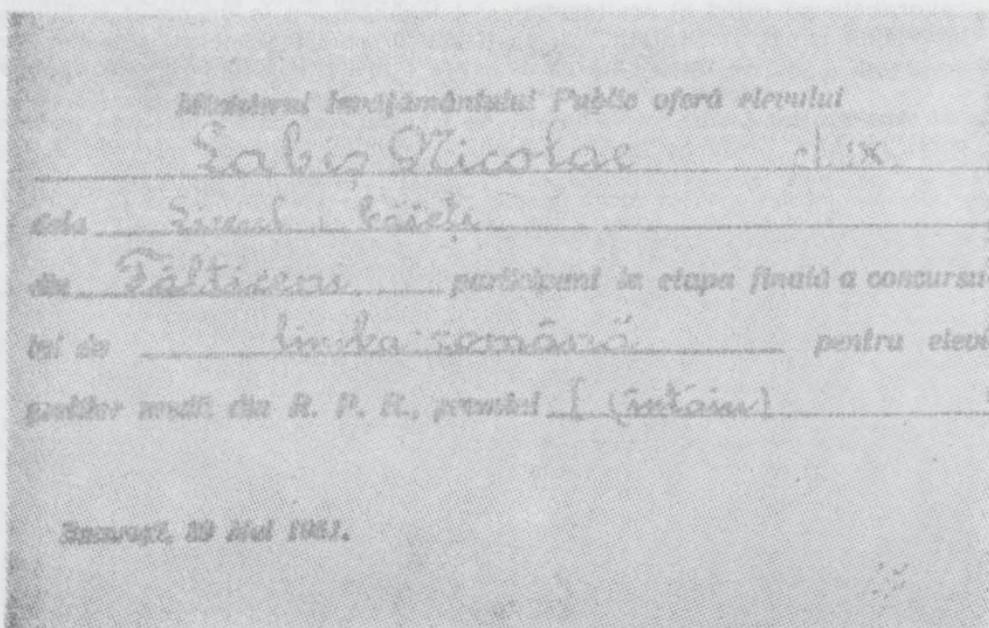
„Scînteia tineretului”, din mai 1951, reproducea, pe prima pagină, o singură fotografie din concurs : era a lui Nicolae Labiș primind felicitările și premiul național.

— Cum i-ați dezvoltat dragostea față de carte ?

Eugen LABIȘ : — I-am sădit-o înainte de a cunoaște literele. Cînd aveam timp liber, de obicei seara, la culcare, îi citeam din culegerile cu povești. Am început, firește, cu Creangă : „Capra cu trei iezi”, „Punguța cu doi bani” etc.

Ne asculta cu atenție, cu sensibilitate și, în funcție de situația auzită, ori rîdea cu postă, ori se supăra pînă la lacrimi.

Ziua răsfoia cărțile din care îi citisem noi seara. Se uita la poze, imita din memorie lectura poveștilor, inventind, uneori, pasaje sau alteori completează critic firea unor personaje.

Diploma primită de N. Labiș la concursul din 1951

SEMICENTENAR N. LABIȘ

Citeodată, desena după lecturile preferate: „La mijloc de codru”, „Somnoroase păsărele”, „Iarna pe uliță”.

Ne cerea mereu să-i citim altceva. Să-i aducem cărți noi.

Cind i-am citit „Fetița cu chibriturile”, la un moment dat, m-am oprit să potrivesc fitilul de la lampa cu petrol. Lui fi curgeau lacrimile și, pentru că nu putea să vorbească de plins, m-a ghituit nerăbdător să-i citeșc mai departe.

Văzînd marea lui dragoste pentru carte, tatăl meu i-a adus în dar o mică bibliotecă-etajeră, pe care urma să-o umplă lună de lună cu cărțile pentru copii ce se găseau pe atunci în unica librărie din Fălticeni. Cumpărăm tot ce se tipărea pentru cei mici.

În afară de poveștile lui Creangă și „Basmele românilor” culese de Petre Ispirescu, l-au încăntat „Păcală” de Petre Dulfu, „Întimplările lui Haplea” de N. Batzaria și alte lucrări destinate copiilor, de mare circulație în epocă.

— Fiind hrănit cu lecturi atât de bogate și atât de frumoase, nu manifesta curiozitate să scrie și să citească înainte să devină elev?

Eugen LABIȘ: Ba da. Din motive didactice și pedagogice, l-am tot amănat. Pe la cinci ani, soția mea îl lua în clasă ca să-l poată supraveghea. N-aveam cu cine-l lăsa acasă.

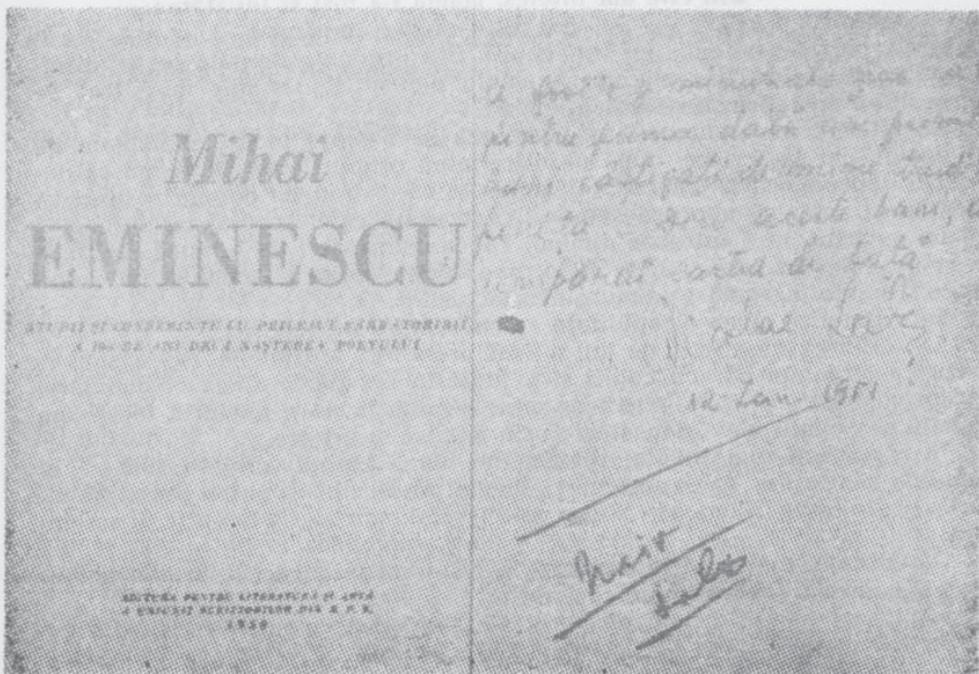
Desena stînd cuminte în bancă, lîngă cel mai bun elev din clasa a IV-a, Vasilică Grigoroaia, de care se atașase foarte mult și de la care a învățat să scrie și să citească, fără sătirea noastră, în cîteva luni.

Citirea cursivă este o problemă de exercițiu și Nelu exersa pe cărțile din biblioteca lui, din dorința de a descifra tainile lumii.

La cinci ani și jumătate, a ajuns să citească mai bine decît elevii din clasa a IV-a. Stătea toată ziua cu nasul în cărți. Si nu era chiar bine.

La vîrstă aceea, trebuia să se și joace. Să-atunci, știind că-i place mult

(Continuare în pag. 2 152)

Textul însemnarii: „A fost o zi minunată zlău cînd pentru prima dată am primit bani ciștiigați de mine trudind-penîță... Din acești bani, am cumpărat carte de față. Nicolae Labiș, 12 Ian. 1951”. Mai tîrziu, mai jos, notează: „Nicolae Labiș”.

DIALOG LITERAR

Ana-Profira și Eugen Labiș

(Urmare din pag. 2151)

pădurea, am inceput să facem excursii la munte. Înhămam calul la o trăsurică usoară, cu două roți, și ne opream la poalele Stinișoarei sau chiar pe virful muntelui, la Crucea Tălienilor. Dacă era vremea zmeurei, lăsam calul în ograda unui gospodar și urcam în grupuri mai mari la zmeuriș. Ne-lu avea un coșuleț de nuiele, pe care și-l umplea singur, cu plăcere. După aceea, se așeza în preajma noastră, pe o ciotă, și contempla munții, în depărtare.

Cu alte ocazii, urcam la cite o stină. Acolo, sub ochii noștri, se mulgeau oile în strungă, se învirtea în ceaun balmașul, se preparau cașul și urda dulce, iar noi mîncam din toate pe săturate, răcorindu-ne cu jintuit sau cu apă rece adusă de la izvor, în cofiță de brad. În dosul stinii, se căntă din fluiet, se spuneau balade și povești haiducești, presărate cu vorbe de duh. Se plingea baciul de un urs prădalnic și viclean, care, dînd tîrcoale stinii, îi micșora turma.

După ce coboram în vale, în timp ce femeile pregăteau tocâniță de bureți, cu smîntină și verdețuri, cît timp fierbea mămăliga, îl luam pe Ne-lu la prins pește cu mîna.

Suha Mare își întindea prundul la capătul livezilor de pe vale, tăinuind în cotloane mulți păstrăvi căutați, uneori, chiar de Mihail Sadoveanu.

Acolo, în mijlocul naturii veșnic încîntătoare, copilul creștea frumos, printre acei oameni minunați ai muntelui, călăuziți de tradiții arhaice.

Războiul a tulburat viața satului și a curmat liniștea familiei noastre. Au inceput concentrările. Trupe de vînători de munte și trupe de artillerie urcau pe virful Stinișoarei. Acolo, în locul stinilor, se construiau cazemate se săpau tranșee, se trasau poteci de legătură prin sihlele dese ale pădurilor. Am fost și eu concentrat. Au urmat ani grei ai războiului.

— Din cîte am înțeles, mama i-a fost și învățătoare...

Ana-Profira LABIȘ : — Da, dar asta nu l-a împăunat. A stat la locul lui și s-a purtat prietenos cu toți copiii. Era ordonat, atent la lectii, disciplinat, conștiincios. Era un bun exemplu pentru ei, iar mie mi-a fost de mare ajutor în îndrumarea colegilor săi.

La citire n-am avut ce-i face, trebuia să aștepte pînă-l examinam pe toți elevii, dar la scriere, după ce el termina primul lecția, îl lăsam să deseneze. Reproducea frumos toate imaginile care erau pe pagina respectivă a lecției și apoi își colora desenele. Avea și un caiet special cu desene.

La povestit, nu-l întrecea nimeni. Făcea compuneri orale după tablouri. Avea un caiet în care-și nota în ordine cărțile citite și numele autorului. Făcea și unele însemnări pe marginea lecturilor.

La aritmetică, avea o rapiditate extraordinară în gîndire.

La serbarea de sfîrșit de an, a luat premiul I (cu media 10), a spus o poezie, a cîntat în cor cu copiii și a jucat în echipă de dansuri populare, într-un costumas național cusut de mine. A stîrnit mare haz prin felul cum îl dirija pe ceilalți elevi dansatori: prin mimică și privire.

In clasa a II-a, a învățat tot așa de bine. Atunci, am observat că el compune și versuri. Avea un caiet plin cu poezii din care îmi amintesc titlurile: „Roibul“, „Bunica“, „Sora mea“, „Haiducii“, „Ciobanii“... L-am încurajat.

Din păcate, toate caietele și cărțile lui de școală, cărțile primei lui biblioteci s-au pierdut în timpul războiului.

— Cind ați observat că-i înzestrat cu un har ieșit din comun?

Ana-Profira LABIȘ : — Noi, ca învățători, ne-am dat seama că avem un copil inteligent și talentat, dar nu am prevăzut de pe atunci că va ajun-

SEMICENTENAR N. LABIȘ

ge scriitor. De harul deosebit mi-am dat seama mult mai tîrziu, cînd mi-a citit „Moartea căprioarei”. Era deja un poet cunoscut.

— O rog pe colega mea, profesoara Margareta Labiș, să ne depene cîteva momente din copilăria trăită alături de frațele său.

Margareta LABIȘ : — Vă voi vorbi despre biblioteca din arțar.

Era vară. Se apropia serbarea de sfîrșit de an și tata adusese, de la Fălticeni, cărțile pentru premianții școlii primare. Ce bucurie pe noi, copiii.

— Ti-ai făcut lectiile?

— Daaa!

— Adu-mi, te rog, un braț de lemne.

— Îndată! Îndată!

— Băiete, te-am trimis după apă!

— Acuș! Acuș!

— Cine-mi aduce puțin leuștean?

Firește, m-am sacrificat tot eu, cea mai mică.

După un timp, pentru că erau deranjați de solicitările mamei, ne-am înțeles din ochi și am ieșit discret cu cărțile în sin. Am străbătut grădina de zarzavaturi, străjuită de vișini, cireși și feluriți pruni, printre straturile strălucind în șiruri ordonate după strășnice principii legumicole. Am trecut prin livada plantată de tata. Fiecare copac cu istoria creșterii lui, cu hărurile lui roditoare. Am trecut pîrleazul, apoi puntea pîriliașului hotarnic către lumea pădurii. Am urcat alene dealul cu finețe în floare, furișindu-ne printre tufele de alun, către poiana mărului păduret, cu mere dulci. Ne-am aşezat pe iarbă, tăcuți, rezemați de tulpina bătrînului copac, fiecare cu ochii în carteau lui. Nu l-am deranjat, deși nu știam să citeșc prea bine. Spre seară, la întoarcere, fratele meu a observat, pe malul celălalt al pîriliașului un copac de o formă aparte, un fel de furcă uriașă, înfrunzită.

— Vezi arțarul de colo? Seamănă cu tridentul lui Neptun.

— Cu ce?

— Cu toiagul zeului Neptun din carteau cu legende adusă de tata.

— Aaaa! Daaa! E nemaipomenit!

— Poate că zeul, venind aici să măsoare apele, și-a înfîpt toiagul în mal și toiagul a prins rădăcini. Crezi?

— Mai știi?

Ne uitam în sus, la înălțarea perfect simetrică a ramurilor, căutînd certitudini. Un nor alb, alungat de vînt, parcă ne amenința cu o înfătișare zeiască.

— Mie mi-i frică, hai acasă!

— Nu te teme, ești cu mine. Uită-te, norul s-a împrăștiat, s-a dus.

Ne-am intors grăbiți, în tacere.

Aparoape de casă, a exclamat conspirativ:

— Mi-a venit o idee! Mă ajuți?

Ideea proiecta o ascunzătoare pentru lectură, printre crengile copacului misterios.

O săptămînă, am muncit pe furiș, fără alte ajutoare. În duminica următoare, am inaugurat locul de lectură și divertisment.

Eu, într-un scrîncior transferat în copac la circa trei metri înălțime, și fratele meu, într-un scaun mai vechi, fixat între crengile paralele ale arțarului. Îl căptușise cu cetină și fîn proaspăt, iar deasupra întinsese, în chip de cortină, o manta cauciucată. Mi-a citit cu glas tare „Frumoasa din pădurea adormită” și cînd abia începuse „Dumbrava minunată”, s-a auzit de la tulpina copacului glasul uimit al mamei:

ANIVERSARI

Nicolae Labiș — inedit

S A N I E

Merg și eu la nună —
Zburd de bucurie!
Mi-am tușlit pe ceafă
Cușma brumărie.

Sania ne-așteptă —
În ogradă, goală.
Bat nervos omătul
Caii cu beteală.

Sintem gata. Mama
Și-a legat și șalul,
Tata sub bundită
Și-a ascuns cavoul.

Zurgălăii sună
Pe întinderi lucii.
Zboară-n urmă tufe
Sure ca bursucii.

Mă lovesc în goană
Fulgii — reci albine.
Pentru ce-i atita
Bucurie-n mine?

Sania se-nfundă-n
Pacea luminată.

Pentru ce mireasa
Plinge cîteodată?

Albă fericirea
Peste tot se-așază
Pentru ce și mama
Se induioșează?

Tufe ca bursucii
Sure-n urmă zboară.
Uite, mama, uite
Ce curat e-afără!

Astăzi ne întoarcem
De la nună-acasă.
Zac în nea beteluri.
Panglici de mătasă.

De pe ce și zare
Ceată-și rupe plasa.
Uite, nu mai plinge
Astăzi nici mireasa.

Cern-și lătuiește
Steile de noapte.
Iar scripcarii cintă

Osteniș și-n șoapte:

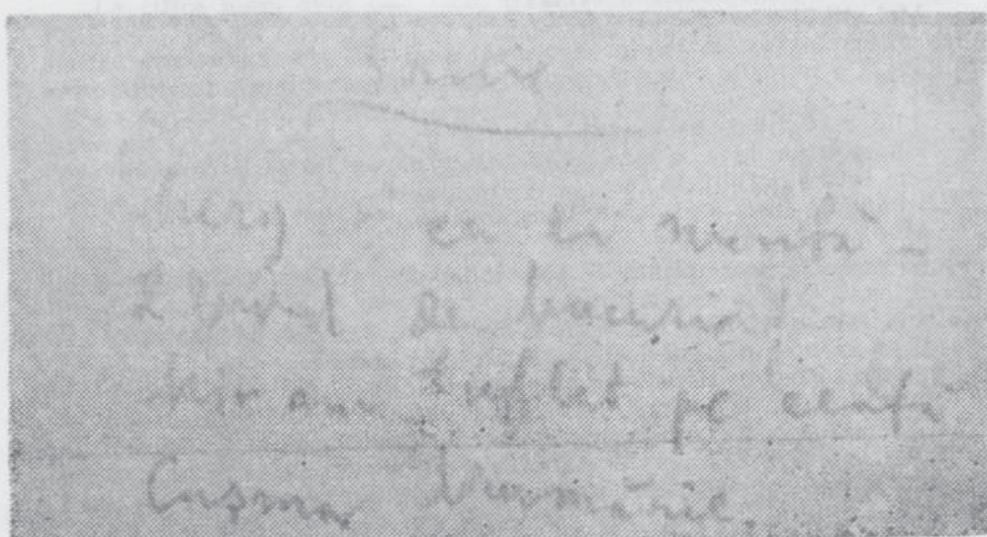
Ce-a cerut mireasa
Sunet de vioară,
Dar le iese altfel
Decit ieri spre seară;

Parcă-n somn pe dinși
Își coboară bruma.
Să-i păcat — mireasa
Nu mai plinge-acuma.

Cit ar fi de bine
De-ar fi fost să fie
Astăzi, nu aseară,
Via melodie!

Cai scot la poartă
Steile sub copită.
Să plecăm de-alcea,
Nunta-i isprăvită!

Sanie, aleargă
Pe albastra nea,
Du-mă-n zbor și-n cîntec
Cătreaza zarea mea.

Nicolae Labiș sărbătorit la Focșani

La 16 decembrie 1985, cu prilejul aniversării semicentenarului nașterii poetului Nicolae Labiș, Inspectoratul Școlar Județean Vrancea, Casa Personalului Didactic, Filiala Focșani a Societății de Științe Filologice și „Revista noastră” au organizat un simpozion la care și-au dat concursul sora poetului, prof. Margareta Labiș, și prof. univ. dr. Dumitru Micu. Manifestarea s-a desfășurat la C.P.D. și la Liceul „Unirea”.

Răspunzind cu promptitudine invitației focșănene, cei doi distinși oaspeți au săvîrșit miracolul unui veritabil act de cultură.

In intervenția sa, criticul literar Dumitru Micu a trasat direcțiile caracteristice ale creației poetului „Primelor iubiri”. Din această perspectivă, sînt luate în discuție toate aspectele poeziei sale, pornind de la oglindirea în versuri a transformărilor personalității poetului și pînă la rafinamentul expresiei artistice.

Imaginea poetului de geniu este întregită de o amplă prezentare biografică, expusă de prof. Margareta Labiș. Reînînd din existența poetului momentele cele mai importante și punctîndu-le cu deosebită distincție, sora poetului zugrăvește imaginea unui Labiș mai puțin cunoscut: caracterizat nu numai de sensibilitate penetrantă și bărbătie în același timp, ci și de orgoliu, de dorința cunoașterii și afirmării în cele mai variate laturi artistice.

Simpozionul s-a încheiat cu un adevărat exemplu interpretativ oferit de Margareta Labiș, care a recitat cu deosebită sensibilitate din creația poetului: „Moartea căprioarei”, „Marină”, „Miorița”.

Alina COJOCARU,
clasa a XII-a D

De la stînga la dreapta : rîndul I : Dumitru Micu, Petrache Dima, Cecilia Măirov, Margareta Labiș, Ștefan Neagu ; rîndul al II-lea : Gh. Dumitrescu, Vasile Epure, Ștefan Ioneanu, Elena Grigore, Ioana Tânase.

Foto : prof. Petre MARINESCU

Prof. Nicolae Ungureanu:

*„Eu nu l-am văzut
pe Labiș decât adincit
în gînduri, scriind
și citind
și ziua și noaptea“*

Interviu propus de
prof. Petracă DIMA

— In ce imprejurări l-ai cunoscut pe Nicolae Labiș?

— Cunoșteam activitatea literară a lui Nicolae Labiș de pînă în toamna anului 1952, cînd am devenit colegi la Școala de Literatură și Critică Literară „M. Eminescu” din Soseaua Kiseleff, nr. 10.. În ăde atunci el era vestit în toată țara prin poeziile publicate în revista „Iașul nou”. Am părăsit Facultatea de Științe Juridice din București pentru Școala de Literatură, știind că Labiș era acolo. În ziua cînd am ajuns la Școala, primul meu gînd a fost să-l văd pe Labiș. Am intrat în camera unde mi se spuse că este și l-am găsit stînd de vorbă cu Ion Gheorghe și Gh. Tomozei. Era un băiat de 17 ani, îmbrăcat în străie negre, pantaloni și jachetă închisă la gît. Avea o atitudine dîrzbă și privirea lui exprima energie și hotărîre. Mi-am dat seama că făcea parte din familia celor care să nu să lupte și să învingă. Confirmarea primei mele impresii a venit prin noiembrie 1952, cînd Ștefan Iureș, care trecea pe la Școala să joacă ping-pong, a afirmat despre Labiș: „Acest om va răzbate în literatură”.

— Cind ti-ai dat seama de valoarea lui Labiș?

— Ca elev la Slatina-Olt, citeam toate revistele literare ale timpului. Pînă înțeles că poeziile lui Labiș din „Iașul nou” nu-mi scăpaseră. M-au cucerit frumusețea limbii și versificația, dovedă, la vîrstă lui de atunci, a unei înzestrări literare deosebite.

După ce l-am cunoscut pe Labiș, am citit și alte poezii de-ale lui: „Baladă macedonă”, „Lui Nicolae Bălcescu”, „Zilele lui Mai”. Aproape toți colegii lui Labiș ne-am dat seama că avem de-a face cu un adolescent de geniu. Totuși, colegii poetului erau împărțiti în trei grupuri: grupul invișoilor, care i se dădeau drept prieteni, grupul celor care-i negau orice merit și grupul foarte restrîns, de 3—4 înși, care-l admirau. Îmi aduc aminte că, într-o ședință de seminar din februarie 1953, Labiș a fost criticat cu asprime de un „coleg”, fiindcă nu scrie poezii „actuale”, iar eu l-am apărat cu însuflare și l-am comparat cu Dante. Labiș nu s-a supărăt ne cel care-l atacase pe nedrept, ci pe mine, spunîndu-mi că „am exagerat”.

— Era conștient de valoarea lui?

— Deși conștient de marea lui valoare, Labiș era de o simplitate în raporturile lui cu ceilalți și de o modestie care te tulburău. El îi trata pe toți cu atenție și-i ajuta în toate, fără a pretinde nimic. Le împrumuta bani, pe care de multe ori nu-i mai cerea, și îi invita la cîte o petrecere prietenească la restaurantul Kiseleff, le da cărți de literatură bună.

SEMICENTENAR N. LABIȘ

— Prin ce se distanță el în cadrul grupului de studenți ai Școlii de Literatură și cum îl priveau aceștia?

— Labiș purta în suflet lumea satului din Țara de Sus și imagini ale peregrinărilor familiei lui, determinate de război. Cunoștea și mînuia foarte bine limba română, citise pe marii poeți români în edițiile cele mai bune, beneficiase de prietenia unor scriitori ieșeni, era surprinzător de matur pentru vîrstă lui, știa să vadă esențialul și avea o putere de muncă ieșită din comun. Trata totul cu mare seriozitate, ura superficialitatea, laudăroșenia, îngîmfarea, care bîntuiau printre colegi, încercind și reușind să fie un exemplu de muncă, disciplină și de abordare ireproșabilă a sarcinilor de student. Eu nu l-am văzut pe Labiș decât adîncit în gînduri, scriind și citind și ziua și noaptea. Își făcuse un program precis de muncă, odihnă și distraçõesii. Aveam impresia, și nu numai eu, că Eminescu s-a întors printre noi.

După cum îți spuneam adineauri, Labiș era invidiat de unii, urât de alții și admirat de foarte puțini. Îmi aduc aminte de părerile unor colegi despre Labiș, pentru că mi le-am notat la timp. Cînd a apărut în „Iașul literar” poemul „Zilele lui Mai”, Florin Mugur a zis: „Poemul e nerealizat, dar arată talentul lui Labiș”.

În alte împrejurări, cînd apăreau în reviste poezii de Labiș, Ion Gheorghe le comentă favorabil, Gh. D. Vasile le găsea unele cusururi de exprimare, Doina Sălăjan, St. Luca, Doina Ciurea, L. Raicu, subsemnatul le admiram fără rezerve; Nicolae Moțoc afirma că Labiș e un geniu, e adevărat, dar el, Nicolae Moțoc, îl va ajunge odată și odată; Gh. Tomozei simțea în sinea lui superioritatea lui Labiș, dar se purta cu multă rezervă, Ion Grecea, mai în vîrstă decât Labiș cu vreo 10 ani, se purta față de el ca un tată față de fiul lui, Rusalin Mureșanu era în concurență cu Labiș, Al. Ovidiu Zotta î se adresa poetului cu „bătrîne”, iar Mihaela Monoranu, moldoveancă, îl contempla ca pe un monument.

— Cum lucra Labiș?

— Am stat o bună bucată de vreme cu Labiș în aceeași bancă, la orele de seminar. Înainte de a scrie, el se documenta, dacă era vorba de un poem mai întins. Își nota ideile pe caiet ori pe foi de hîrtie, apoi medita la alegerea ritmului, la strofe, la rime. Era atât de adîncit în gînduri, încît trebuia să-l strigi tare și să-l zgîltui, ca să-și dea seama că vrei să-i comunică ceva. Muncea de cele mai multe ori pînă noaptea tîrziu, iar dimineața abia se scula. La cursuri, el își trecea timpul scriind sau citind. Nu-l interesau cursurile decât dacă le țineau T. Vianu, M. Sadoveanu, Camil Petrescu sau alții scriitori importanți, invitați de conducerea Școlii. Lucra mult pe manuscris, adăuga, ștergea, apoi transcria poezia pe curat cu scrisul lui calligrafic. Versul trebuia să fie perfect și să spună cît mai mult.

Modelele lui erau Eminescu, Argezi, Blaga, Barbu, Philippide.

Așa se face că Labiș era foarte productiv. Mi-a spus odată, în timpul mesei de prînz, la Școala de Literatură, că are de gînd să se lase de scris, cînd va împlini vîrstă la care Rimbaud a renunțat la poezie. De aceea se grăbea să scrie cît mai mult. Din fericire nu s-a ținut de cuvînt și a continuat să scrie pînă la sfîrșitul lui tragic.

— În ultimii ani, au apărut mai multe lucrări despre viața și activitatea lui N. Labiș. Ce aspecte din viața lui nu s-au subliniat în suficientă măsură?

— Cea mai bună lucrare despre Labiș aparține distinsului nostru coleg, Lucian Raicu. Criticul nu și-a propus realizarea unei biografii obișnuite, ci sesizarea linilor de forță ale felului de a fi al lui Labiș ca poet. E vorba de un Labiș văzut din interior. Celelalte cărți despre Labiș sunt merituoase. O biografie a lui Labiș, întocmită de un om care l-a cunoscut bine, e vorba de Lucian Raicu, ar fi de tot interesul.

— Avea obiceiul să vorbească despre satul său natal, despre consătenii săi, despre unele momente din viața sa?

— Foarte rar, și, cred, în momente de tensiune și sufletească. Nu pot uita

DIALOG LITERAR

Prof. Nicolae Ungureanu

(Urmare din pag. 2157)

seara aceea din mai 1953, cînd mi-a vorbit despre refugiu familiei lui în Muntenia și despre intenția de a scrie un ciclu de poezii „Cocoșul roșu”, inspirat din acest eveniment.

Altădată, mi-a vorbit despre surorile lui, mai ales despre cea mică, Dorina, la care ținea foarte mult. Despre părintii săi, despre colegii de liceu de la Fălticeni și Iași, despre profesorul Stino, despre diversi consăteni vorbea cu nostalgia. Pe Labiș îl dorea despărțirea de ai săi și nu-și găsea locul la Școala de Literatură, în general la București. Cînd rîdea, cînd făcea hăz de ceva într-un cerc de colegi, știam cel mai mulți, că vrea să depășească un moment greu. Odată l-am văzut plinând deasupra unei foi de hîrtie, în seminarul unde scria „Rapsodia pădurii”. Era singur, iar eu m-am retras fără să fiu observat de el. Cu timpul, Labiș n-a mai rîs deloc. Mergea absent, cu ochii în pămînt, aplecăt de spate, mai ales după absolvirea Școlii. N-am știut niciodată ce-l frămînta. Dacă-l întrebam răspundea prietenos: „Bă, juvete”!

— În ce raporturi se află cu profesorii de la Școala de Literatură, printre care, după cîte știi, erau și scriitori?

— Cei mai buni profesori ai Școlii erau Ion Oană, Al. Săndulescu, N. Tertullan, D. Micu, V. Nicorovici, Ion Lăncrăjan, la care adaug pe cei invitați să țină anumite cursuri: M. Sadoveanu, Camil Petrescu, T. Vianu, F. Jebeleanu, M. Beniuc, Mihu Dragomir, Eusebiu Camilar. M. Sadoveanu, de cîte ori venea, întreba: „Unde e Labiș”? Tânărul poet se ridică, marele prozator îl chemă și-i șoptea cîteva cuvinte de apreciere. Noi știam că M. Sadoveanu, văzindu-l pe Labiș, își amintea de fiul său mai mic, Paul-Mihu, mort în al doilea războl, în Transilvania.

Cu profesorul Școlii, poetul era în relații obișnuite.

— Cum se desfășurau seminariile de creație?

— Studenții erau împărțiti pe seminarii: de poezie, de proză. Conducătorul Mihai Beniuc, Mihu Dragomir, Veronica Porumbacu, Nina Cassian. Studentul își cîtea compunerea, iar ceilalți o discutau. Conducătorul seminarului spunea ceva la sfîrșit. Mai interesant era seminarul condus de M. Beniuc (în care era și marele poet Ion Gheorghe), fiindcă poetul garoafă roșii făcea multe și interesante referiri autobiografice.

N. Labiș era în seminarul condus de V. Porumbacu. El îi disprețula pe toți poeți de atunci, inclusiv pe V. Porumbacu, considerîndu-i lipsiti de talent. Spunea aceasta fără nici o teamă.

— Ai cunoscut biblioteca lui Labiș?

— Labiș își întocmise o bibliotecă de aproape 500 de volume rare, cu sprijinul anticarului Radu Sterescu, pe care-l știi și tu. Nu lipseau din această colecție „Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent” de G. Călinescu, edițiile de poezii din colecția „Scriitori români contemporani” de la Fundații, seria „Scriitori români moderni” de la Fundații, cărți de proză, critică, istorie, filosofie, tipărite de diverse edituri între 1870 și 1944. Avea și volume de poezii în limba franceză.

Acste cărți au fost citite de mulți dintre colegii poetului.

În perioada iunie 1954 — septembrie 1955, cărțile, puse de Labiș într-un dulap dintr-o cameră nefuncțională, s-au risipit. Nu se știe la cine este exemplarul din „Istoria literaturii române...” de G. Călinescu. Știi că „Istoria Bucureștilor” de Ionescu-Gion e la Gh. Tomozei. Mie Labiș mi-a dat în păstrare 10 cărți, pe care le ținea ascunse sub saltea. Mi-a spus să îi le dau cînd mi le va cere. Nu mi le-a mai cerut. Pe o pagină a uneia dintre ele, „Petit Traité de poésie française” de Théodore de Bancille, Paris, Bibliothèque — Charpentier, 1891, care poartă semnatura lui Al. Andrițoiu, N. Labiș și-a scris o parte din intervenția într-o ședință în care era discutat pentru „abateri” (imaginare) colegul M... Transcriu acest text inedit, care arată că Labiș nu era de acord cu „dragostea de sine” a cîte unui

SEMICENTENAR N. LABIȘ

coleg: „Glasul lui este moale și obosit. Desigur că un orgoliu dezechilibrat de felul acesta este greu de surpat, dar prevăd că MINDRIA (sublinia poetului — n.n.) exterioară a lui M... s-a dizolvat. Evoluția viitoare îi va fi de iederă, deși ambiția și fanatismul nu-l vor părăsi. Nu-i deloc imbucurător cind un om recunoaște formal nulitatea celei mai importante perioade a activității lui de pînă acum, păstrînd subterfugiu nedeclarat al genialității ce se va realiza. Este un drapel zdrenjuit cu bună știință, spre a stimula iureș eroice în bătălia. Orgoliul donchijotesc rămîne totuși”.

Biblioteca lui Labiș se poate reconstituî, dacă posesorii de azi ai cărților lui sănt de acord cu aceasta.

Generația labișiană a fost o generație „cu cărți”.

— Ați fost prieteni?

— Eram coleg cu Labiș, îl admiram pentru marele lui talent literar, pentru cinstea și puritatea lui sufletească, mă socoteam prieten al lui, dar fără manifestări zgromotoase, cum era cazul multor colegi, care-l sufoau cu „dragostea” lor. Labiș știa ce atitudine aveam față de el, odată ce stătea de vorbă cu mine cu plăcere, zicindu-mi în glumă „juvete” și dezvăluindu-mi unele planuri literare, ba mai mult, recifindu-mi din poezile la care lucra.

După moartea lui Labiș, au apărut foarte mulți „prietenii” de-ai lui. Unde vor fi fost în timpul vieții poetului, nu știu, că eu, care am stat în preajma lui aproape zi de zi, din 1952 pînă în 1956, nu i-am văzut.

Unii dintre cei care l-au cunoscut, dar care l-au urât și l-au nedreptătit, s-au declarat și ei „prietenii” după moartea poetului și au scris despre el poezii și chiar cărți!

— Într-o ședință de analiză a muncii la „România liberă”, unde eram amîndoi reporteri, Florica Șelmaru și alții te-au criticat pentru că ai scris o recenzie laudativă la „Puiul de cerb” de Labiș. Și acum, parcă, o aud pe Florica Șelmaru spunând: „Decît să-l lauzi pe Labiș, mai bine l-ai impiedica să mai bea!”. Îți amintești?

— După cum știi, Labiș nu era bine văzut la „România liberă”, deși printre redactori erau mulți moldoveni. Unii dintre poeții influenți, care publicau în „România liberă”, fi făcuseră mai de mult „atmosferă” lui Labiș la acest ziar; poetul însuși se pusese rău cu cătiva redactori de la „România liberă”, criticîndu-i în „Gazeta literară” pentru incultură. Unul dintre șefi îl considera pe Labiș decadent. Într-o zi, Labiș mi-a dat poemul „Versuri de dimineață”, pentru a-l publica în „România liberă”. După lectură, șeful respectiv mi-a înapoit manuscrisul cu cuvintele: „E o poezie decadentă, nu merge”. Așa se explică și atitudinea Floricăi Șelmaru, care auzise și ea că Labiș ar fi un bețiv notoriu, nu numai un „decadent”.

Țin să precizez aici că Labiș nu era un bețiv. El sta cu plăcere de vorbă la un pahar de vin, cu prieteni și colegi. Se dezbatăreau probleme de literatură, în special de poezie. Nu l-am văzut niciodată pe Labiș altfel decît lucid. Dacă poetul și-ar fi pierdut timpul prin cîrciumi, n-ar fi scris cît a scris și ce a scris. A crede despre Labiș că a fost un bețiv și că din cauza asta a murit, e o calomnie îngrozitoare.

— În afara de „Anii de ucenicie”, ce publicații mai apăreau la Școala de Literatură și Critică Literară?

— Labiș și cu mine am scos revista „Fronda”.

Primul număr l-am caligrafiat eu sub ochii lui Labiș, care era „redactor-șef”. Această revistă juvenilă, păstrată astăzi de Gh. Tomozei, reflectă dragostea lui Labiș și a altora pentru adevăratele valori ale culturii românești.

Gh. Tomozei scotea împreună cu prozatorul Marin Ioniță și cu alții, revista „Stim tot, dar nu spunem”, care se voia răspuns la „Fronda”.

— Ca profesor de limba și literatura română, ce stare sufletească încerci în fața elevilor, la orele despre fostul coleg de bancă și de școală, N. Labiș?

— Ca toți prietenii și colegii lui Labiș, am fost adînc zguduit de moartea lui. De-a lungul anilor, l-am visat de foarte multe ori. La lecții am vorbit întotdeauna despre el ca despre un om viu, cu care ar fi posibil să mă întîlnesc oricind.

SEMICENTENAR N. LABIȘ

ARTA LUI LABIȘ

de prof. univ. dr. Dumitru MICU

Pe timpul cînd trăia și scria Nicolae Labiș, poeții tineri nu erau, ca azi, obsedăți de problematica limbajului. Mai precis, nimeni nu considera limbajul scop în sine, toată lumea vedea în el un mijloc. Avînd cu totii sentimentul că se petrecuse pe pămînt ceva fără precedent, că istoria își schimbase cursul, că în țară, odată cu alcătuirea socială, se modifica în-săși structura psihică a oamenilor, că se plămădea o nouă umanitate, poeții căutau cele mai sigure căi de acces nu către absolutul lirismului, ci către conștiința în plină transformare a contemporanilor, se întrebau cum să-și modeleze expresia pentru a corespunde ideal conceptului modern de poezie, ci la ce modalități expresive să recurgă, ce procedee să inventeze pentru ca logosul lor să devină instrument al formării noii spiritualități. Căci, vorba lui Eminescu, „credeau în scrisul lor”, nutreau o infrangibilă credință în puterea demiurgică a verbului poetic. Confesiunile lor artistice exprimă, în consecință, și atitudini etice. Estesiașul include Ethos-ul. „Vers smuls din mine, — se confesează Labiș — eu te vreau căzut, / ca ritmul unui puls de om în mers, / Ca viața însăși clocoțind în vis, / Ca pulsul vremii care s-a născut”. Poetul voia să fie stilul cioplit nu „în piatră de granit” sau „în pereții de stinci”, ci în propria lui carne, „în râurile adânci”. Asemenea, altădată, lui Eminescu, el căuta „cuvîntul ce exprimă adevărul”, refuza minciuna: „Sunt douăzeci de ani și încă unul... / N-ăs vrea nici unul să i-l dau minciunii”. Sentimentul de a trăi „în miezul unui ev aprins” genera permanent în sufletul său conștiința îndatoririi de a dăruî timpului străbătut „a-nsuflețirii noastre vamă”, de a-și „consuma” flăcările interioare în arderea secolului: „Nereținute fapte azi se cer / Să se consume-n arderea aceasta”.

A arde pentru idealurile umanității, ca poet, implica în înțelegerea lui Labiș, a căuta mijloace verbale și plastice demne de simțăminte comunicate. De parte de a subestima forma poetică, Labiș a năzuit ca ni-

meni altcineva dintre confrății de generație la perfectiunea expresiei și rafinamentul atins într-o seamă de versuri întrece aproape tot ce s-a realizat în epocă sub acest aspect. Spre distincție de foarte numeroși alți poeți, chiar și dintre cei superior dotati, care nu osteneau să repete vocabule cu o prea largă sferă semantică, demonetizate estetic prin întrebunțare excesivă, ca: viitor, elan, pace, izbindă, autorul Marșului celor puternici și-a formulat simțăminte în fraze nevestejite și care nu se vor vesteji niciodată. Selectând cuvinte din fondul comun al limbii, el a știut să le asocieze inedit, să le pună în asemenea relații încît, prin actualizarea poeticității latente să dobîndească o nouă expresivitate. Tractoarele, bunăoară, „galopează”, în poezia lui, „peste cîmpuri”, în „cavalcade”. Topoarele „ritmează euritmia codrilor”. Frigul „scutură frigul plăpind”. Soarele „umflă în matcă izvoarele”. Nervii „sar ca dracii”. Fetii frumoși au „stele de oglinzi din tăpli și pînă-n creștet”. „Dracii” sunt „blajini”. Munții — „vineții”. Cerul — „ud și negru”. Ursul poartă „cojoc veșted” și umblă „cu dairaua”. Pădurea îi este poetului „soră”. O deosebită prospețime introduc în versuri termenii vechi sau regionali (obcină, merei, dulbină), precum și cuvintele create: „incirjoiat, cenușită, tutuniu, a putregăi, a descînteia, a suri, insuflétul. Codrii lui Labiș sunt „deși și merei”. În ei, soarele însingerează „obciniile Stînișoarei”, „Lîngă apa Suhei se-ntind obcine, obcine“. La o petrecere se remarcă „secuii cu mustățile de corn incirjoiat”. Pe un zid e „o lozincă bătrînă, de timp cenușită”. Undeva apar „femei întunecate cu gura tutunie”. Altundeva „plictisul năpădește ca pirul împrejurul, / Putregăind lumina sub cerul de gîndron“. Fruntea cuiva „surea ca o boltă de nouri și tunete“. Focul „tipă, dogorind insuflétul“. Steagul trebuieținut mereu sus, pentru ca „să nu-și descînteieze în asfințit cenușa“. Cuvinte dintre cele mai uzuale sunt reinvigorate, pe o cale sau alta, bunăoară prin repetiție: „Flăminzi trăim,

flăminzi iubim, flăminzi, / Muierile rodesc flăminde plozii".

O specială atenție a acordat Labiș cuvintelor ce încheie versurile — rimele. Fără a căuta cu tot dinadinsul rime rare, el și-a potrivit uneori cluzulele în chip neașteptat, obținind efecte sonice (și grafice) neobișnuite în anii cincizeci. „Fintinile” rimează cu „îngină-le”, „ilăul” cu „tău îl”, „mesteacăn” cu „petreacă-n” și așa mai departe. Iată cîteva exemple: „argint și roșii flori de trandafir le / Sclipesc în undă. Din argintul tău, / Din trandafirii tăi am dat mocirlei” (*Rapsodia pădurii*). „Se-nalță gînduri, se sapă fintinile / (...) Doinele mele, izvoarele-ngle-nge-le” (*Omul comun*). „Plictisiți de băutură, răzvrătit numele tău îl / Pomădează flaști alcoolici în subsolul monoton, / Cînd din cartea ta răsare și înălță crunt ilăul / Cu severii ochi privindu-i înălță gravul” (*Forgeron*) (Arthur Rimbaud). „...S-au pornit să mai petreacă-n / Cringul galben de mesteacăn” (*Toamna*). „Dar vorbele-mi murmură: sună-ne, -n-cearcă-ne, / (...) Ochii îmi ard rotunjiți peste cearcăne” (*Fior*). „Fruntea-ți surrea ca o boltă cu nouri și tunete / De porunca cumpălită a foamei: Rabdă! Supune-te! / Vedeai ogorul cu vestești / Cum griu tot mai puțin și mai slab dă / Să-ți scrijilea pe frunte, crud dușman, / Porunca: Taci și rabdă! Rabdă! Rabdă!” (*Obcine*). Nu lipsesc rimele interioare, construcțiile onomatopeice: „Tropotul lung și mereu al galopului meu”. „Cînd vîntul se avîntă prin codrii cei merei”, „Eu curg întreg în acest cîntec sfînt: / Eu nu mai sunt, e un cîntec tot ce sunt”. Există, de asemenea, strofe în monorimă (v. *Biografie*). Rimele „decorașă”, cum ar zice Arhez, „spialele” unor ritmuri impecabile. Cerute de căderea mișcărilor sufletești, acestea sunt cînd simple, maiestuoase, asemenea celui din *Umbra lui Mircea. La Cozla*, din *Mortua est sau din Stepa lui Macedonski*, cînd legăntăoare ca în o seamă de erotice argheziene în alexandrini, cînd zvîncitoare, ca în unii dintre „*Psalmii*” arghezieni, cînd grătios sprintare sau liniștit curgătoare, precum în liedurile lui Eminescu sau ale lui St. O. Iosif. Deși preluate de la înaintași, ritmurile lui Labiș par noi, în virtutea funcționalității îndeplinite. În *Pămîntul*, de exemplu, versul de cîte patru silabe este utilizat pentru glorificarea muncii pe ogoarele fără haturi: „Cunoșcutul-am aievea păstorind un ied și-o iadă

/ Cu merinde-nchipuită în desaga de la șold. / Rupte-s blestemele astăzi și-i cu noi pămîntul darnic / Si de-acela-i mingîi tărna, prins de-un aprig, viu imbold”.

Aceeași metrică (adoptată și de Ion Barbu, în *Protocol*), se dovedește perfect adecvată evocării „încîlcitului strengar”, care a fost Arthur Rimbaud: „Scuture-și pe bulevard capitolă românească / Galbeni tei și suie-și slăvii inegal, semet contur, / Din vuirea de tramvale și din ud pavaj să-ti crească / Evocarea mea frântească, încîlcit strengar, Arthur”.

Artist al cuvintului, Nicolae Labiș s-a dovedit să fie și un remarcabil creator de imagini. În *Orașie de nunătă „bărdacele”* „în luna pe buze scînteind”. În *Prietenu Glad* inima se zvîrcolește „ca o jivină străină ce mușcă”. În *Rapsodia pădurii*, luna: „Întreaga vale-n cînt o însioară / Ca pe-o cutie albastră de vioară”. Tot acolo: „Prin arborii de plumb și cerne luna / Lumina deasă-n aerul fluid”. Ceea ce individualizează însă și mai mult imaginarul, în *Moartea căprioarei și Albatrosul ucis*, e creația de viziuni. Poemele *Momente biografice*, *Primele iubiri*, *Rapsodia pădurii*, și nu numai ele, includ tablouri de natură pădureașă comparabile cu cele din *Scrisorile eminesciene* și din *Călin* (file din *poveste*). Romantic prin temperament, Labiș a avut, asemenea marilor reprezentanți ai romanticismului, simțul cosmicului și în *Geneza* lui se întocmeste un spectacol al nașterii lumii, magnific: „A-tunci, trecind suierător prin vid, / Din zbor se închega un bloc lichid, / Se rotunjea în goata-i purpurie / Si-și alegea o cale pe vecie (...) / Materia își începea, enormă, / Viata-n cea mai primitivă formă, / Cu deplasări spasmodice-n miscare, / Cu largile-i contraste tipătoare...”

Exemplu de dăruire totală, ingenuă, entuziasă, unei cauze în care credea cu fermitate bărbătească și cu cu o inocență de copil, Nicolae Labiș se oferă tinerilor poeți de azi nu doar ca „o amintire frumoasă”, cum și-a dorit-o, ci și ca un scriitor care a vrut (și a reușit) să-și eternizeze elanurile sufletești printre artă ce cînește, asemenea celei argheziene — asemenea artei autentice în general — „slova de foc” cu „slova făurită”. Finală gîndire cu simțirea cea mai delicată, vigoarea cu gingășia, rafinamentul cu simplitatea.

SEMICENTENAR N. LABIȘ

Perspectiva Labiș

AI. ANDRIȚOIU

Labiș a fost și rămâne una dintre cele mai frumoase întruchipări ale literaturii române. Din toate punctele de vedere : ca valoare artistică de excepție, ca moralitate exemplară a artei și a conduitei literare, ca deschizător și numitor al unei generații cu perspective în generațiile următoare. Adevărul și legenda vieții și operei sale încă mai înflorează în sublim conștiințele poetilor și cititorilor de poezie, cu ecouri deosebite în tineret.

Toate aceste virtuți intense și de bătaie lungă își au explicațiile lor bine fundamentate. Căci dacă un Cîrlova care oștinea cheamă sau un țără de argint Sihleanu, dacă un Dimitrie Iacobescu ca și alți poeți morți în fragedă tinerețe nu și-au putut împăzi un program artistic și nici tutela un ideal, Labiș, la vîrstă paradoxal de fragedă și o maturitate genial de bine marcată, a făcut școală, a deschis orizont, a lăsat prozeliti. Pe lîngă cei ce, mai ales debutanți, îl imită, sunt mulți, nenumărați de mulți cei ce îl cintă în poezii, îi dedică versurile. Cred că, după Eminescu, este poetul cel mai omagiat în lirica tinerilor poeți din România, indiferent în ce limbă scriu ei. Acest buzdugan al unei generații cum l-a alegorizat Eugen Simion este, promotorul unei pleiade de ani, din încrengătura sa recunoscîndu-se nu fîtecine și fiecum, ci poeți de primă mărime cum sunt Nichita Stănescu și Gheorghe Tomozei, Ion Gheorghe și Cezar Baltag, Doina Sălăjan și Ana Blandiana, cum și semnatarul acestor rînduri – care chiar mai vîrstnic cu aproape un deceniu, a trăit luminat și el de personalitatea covîrsitoare a marelui nostru poet Labiș.

Dar să nu apăsăm pe generalități. Iată, un poem ca **Lupta cu inertia** noată sta, ca meditație, gravitație și execuție în vecinătatea **Cîntării omului** a lui Tudor Arăhezi, păstrînd, desigur proporțiile în experientă și vîrstă a condeiului, – iar **Rapsodia pădurii** are, cum am mai scris, echivalențe valorice cu poemele eminesciene similare, să zicem **Călin**.

Lupta cu inertia este o dialectică a condiției umane în contextul revoluției socialiste, scrisă cu puritate și pasiune, în moralitatea și militantismul unui Byron, de romantism revoluționar și cinstă civică exemplară. În atmosfera călduță, suficientă și osificată a poeziei anilor aceiora, o atare temeritate artistică echivală ea însăși cu un act revoluționar. Nu vreau să intru în amănunte mai mult sau mai puțin neplăcute, dar cînd Labiș semna primul poem românesc despre Karl Marx (și încă ce poem ! cu nimic mai prejos decît cel îscălit, pe care Lorca î-l dedica lui Whitman), aripa dogmatică, dar și cea mic burgheză a criticii literare și redacționale a mormăit deranjată din „principii”, – poemul a apărut cu anevioie și, mai apoi, firește, taxat drept excepțional.

Puterea de generalizare, de mitizare, de creare a marilor simboluri este, în lirica lui Labiș, masivă și cu pondere. Este cunoscută mai mult simbolistica din **Moartea căprioarei** ca posibilă replică socială și profund umanitară la stoicismul rece din **Moartea lupului** de Vigny. Dar un mare simbol, dintr-o poezie cel puțin egală valoric cu **Moartea căprioarei** se desface dramatic din **Albatrosul ucis**, replică sigură la **Albatrosul** lui Baudelaire, dar și dintr-un alt poem, fără replică, **Rîsul**. Simbolurile se leagă apoi de istorie și de legenda istorică, prin replicile date la **Miorița** sau **Meșterul Manole**, la romanele sadoveniene, la Villon și Rimbaud, de un poet cult și sever cu sine, laborios, dar în continuă decantare, reușind să imprime firescului, actului de trăire directă, – rafinatul și deliciosul fior al culturii, al lecturii. Un demn și fluent fior de intelectualitate sublimată leagă poemele, pînă și pe cele mai aparent maturiste sau sentimentale. Cînd nu e în subtext lumina artelor culte atunci este desigur cea a artei populare, mustind ca la Eminescu și Arghezi, de la adevărul durat la eresul alegorizat.

În aceste date valorice, conjugate cu cele de legendă dramatică creată, Labiș a fost omologat istoriei literare ca printr-o iluminare bruscă de critici, istorici literari, poeți, literati de toate genurile, – cu prim-planul unor autorități ale eternității ca : M. Sadoveanu, George Călinescu, Tudor Vianu, Geo Bogza etc. E adevărat că deja prima generație de critici de după dezgheț, de după abolirea dogmatismului, – de după Congresul al IX-lea, – și adăun, l-au așezat la locul de cinste în Pantheonul românesc, – deși păstrăm rezerve la entuziasmul uneori prea reținut al unor critici. Cade însă întrebarea : vor reuși generațiile tinere de critici și cele viitoare să eternizeze, în continuare, rolul marelui poeții Labiș în forjarea conștiinței noastre naționale, sociale, în suflarea în om și lumină a verbului communist-românesc, pînă la cuprinderea viitoarelor monografii ?

Sînt și aceste unghiuri fericite din care opera lui Labiș își arată fețele aureolate. Mă bate gîndul să le adun pe toate într-o carte pe care să o scriu măcar acum la bătrînețe, despre marele și încă neîntrecut de apropiatul meu prieten, chiar dacă mi-a fost mereu teamă că scriind-o, o s-o ratez prin incapacitatea de a cuprinde cum aş vrea eu și cât aş vrea eu opera celui ce mi-a fost frate și domn. Mi-a fost poate teamă și de efuziuni sentimentale pe care, oricît m-aș strădui, iată, nu le pot stăpîni nici astăzi.

Fie ca prima mea colaborare la cea mai prestigioasă revistă liceală din România (și hm ! nu mai puțin valoroasă decît revistele noastre profesioniste – rămînă vorba între noi !) să se materializeze și cu acest angajament pe care-l iau în față lui Labiș, pe Milcov, la Focșani, cu sufletul încă brumat de emoție, dar și cu certitudinea împlinirii unei vechi și fierbinți datorii : va fi, totuși, monografie de poet !

Noi ne ducem, – Labiș rămîne. Rămîne, luîndu-și (oare pentru a cătăra ?!), din legenda și puritate, sarcina să ne continue și pe noi prin prelunga și neoprită lui continuitate.

SEMICENTENAR N. LABIȘ

*Iubirea ca asumare
a artei poetice*

Există în Nicolae Labiș — poetul o primă și unică iubire: creația. Exuberantă sau gravă, pîndind cu „ochi de lup” din rămurișurile conștiinței, poezia își subsumează ființa făuritorului de frumos, supunînd-o definitiv vocației sale, căreia a-esta și se dedică, asemenea legendarului Manole (Meșterul) cu patimă devoratoare.

Între lumea marilor candori și vîrsta adulță, „eroul” parcurge un adevărat drum inițiatic prin hătisurile existenței evocate, de pildă, în *Moartea căprioarei*, tinzind la cîstigarea condiției de bărbat. Relațiile aride cu realitatea obiectivă sunt transcrise în limbajul metaforic al unei existențe poetice. Inadecvarea duce astfel la autoclastrare și implicit la relevarea unei conștiințe scindate între înorientă și determinismul social: „Un egoism îngrozitor de strîmt / M-a coborât în ochii lumii mele” (*Frămîntarea intimă*). Se exprimă acum sentimentul damnării, durerea întrîinării de puritate: „Un qînd vrăjmas în mine-a prins ființă”. O neliniste confuză, care pune stăpniire pe întreaga ființă: „Care-ai pătruns și îmi macini mereu / Trupul și sufletul meu?”. Apoi o întreagă serie de sentimente contradictorii, vădind främîntarea interioară: furia, extazul, dezamăgirea, scepticismul (*Umanism*). Prin efortul de autocunoaștere („Cu oarbă lăcomie mă cerceze pe mine” — *Intima comedie*), eul poetic își asumă definitiv existența: „Eu nu mai sunt, e-un cîntec tot ce sunt!”. Incandescenta trăirii purifică simțirea comună și, simptomatic, dezlănțuie vizuniuni unice, desprinse din cotidian și optind pentru atemporalitate („Noaptea fierbinde a tinereților” — *Cozma Răcoare*), cu momentul său unic de infiorare spirituală. Astfel se trece din real în tărîmul unei mitologii proprii poetului din Mălini. Realitatea trece în legendă, devine rînd pe rînd cronica, poveste, mărturie, izvor al faptelor din bătrîni sau al anilor noi. Se creează un cadru fantast, dominat de cîteva simboluri tutelate: pădurea ocrotitoare („Pădure, sora mea, la tine vin”), „făptura căprioarei”,

cerbii adăpîndu-se din noapte, în tablouri de o rară forță expresivă.

În poezia lui Nicolae Labiș, deși într-o lumină particulară, răzbate glasul inconfundabil al mitologiei naționale. Folclorul se insinuează în „carnea” poemelor, trăiește în subsidiar, chiar și acolo unde sătem tentații a-l neglijă. Poetul însuși mărturisește: „Bătăile versului am prins a deprinde / Nu din cărti, ci din horă din dant / ...din bocete, din colinde...” (*Inceputul*). Viata lui pare tutelată de tradiția populară; este și el un „român de tip carpatin”, căruia lumea eresurilor, imanentă, i-a dat substanță și contur.

Sedus de vîrstele mitice, călătorul se lasă pătruns de zvonuri ancestrale, de dor, de o simțire adîncă, descoberind, fascinat, cum valită viața în capilarele memoriei. O putere mai presus de fire îl călăuzește, dând un calendar sui-generis în celebrarea sărbătorilor omului și ale naturii. Încîntare perpetuă, din care, împrăștindu-se, poetul devine spirit inimitabil: „Stiu niste întimplări cum nu mai sunt / Ce-s petrecute-n timpuri pe veci moarte...” (*Descreșterea chipurilor*). Dansul mut, fantastic, al imaginației, face ca amintirile, calde sau reci, să sapete contur de cîntec bătrînesc. Dacă adăugăm acestei certitudini artistice, tonalitatea caldă, muzicalitatea suavă a versului său, Nicolae Labiș ne devine un familiar, un tovarăș bun de călătorie spirituală. Periplul său ne deschide perspective nebănuite în bogăția culturii noastre populare (Meșterul, Miorița), se-ncinge în roata vie a horelor și se pătrunde de infiorarea misterioasă și tragică a marelui „dîncolo” („Lemnros de tișă, lemn însfingerat”).

Acest univers, abia încheiat, cu sonoritatea particulară, se definește printr-un sentiment ordonator: iubirea, ce-și asumă arta poetică și o potențează. Față de lumea fanteziei sale, Labiș manifestă surpriză, încîntare, pasiune și chiar adoratie („Am iubit de cînd mă știu / Cerul verii străveziu” ...Am iubit...). Dragostea de oameni, de viață, de propria lui copilărească și ne-mplinită, dragoste animă o lume poetică originală, fecundă, fantastă, un tărîm al promisiunilor poetice certe, cu atît mai tragice în rețeza zborului lor firesc spre afirmare. Poetul rămine însă ființină...

Poezia ca sursă de inspirație

Formă de maximă concentrare expresivă a trăirii conceptual-artistice, poezia reprezintă în genere o experiență limitată.

Poezia lui Labiș răspunde acestei premize în măsura în care duce pînă la capăt rostirea unor adevăruri, care au dobândit în trăirile sale valoare de simbol.

Este indeobște cunoscută dificultatea transpunerii în muzică a poeziei în care prozodia generează o evidență fluentă cantabilă, o accentuată cadență lirică.

Poezia lui Labiș oferă în acest sens multe pasaje de rezistență la muzicalizare. Și totuși, compozitorii din generații și de orientări stilistice diferite au recunoscut în creația sa, cu rădăcini adânci în „Miorița”, în mitul fetei preschimbate-n căprioară, reper durabile, demne de a fi preluate în alte limbi artistice.

În finalul *Simioniei a II-a* — a Republicii de Gheorghe Dumitrescu, exponent al generației post-enesciene, lucrare scrisă în 1962, pentru solist, cor mixt și orchestră, compozitorul introduce citate din versurile lui N. Labiș, transformînd astfel într-un emotoionant omagiu. Stilul neoromantic al lucrării, cu evidente transfigurări folclorice, cu un limbaj de mare claritate, tinde — grație accentuarii ideii prin cuvint — spre monumental.

Continuînd datele neoromantismului, trecînd în expresionism. Anatol Vieru scrie *Trei Ode* pe pomele lui Labiș: *Tu, Odă Soarelui, Drumul*. Revine apoi cu alte două piese inspirate de versurile poezilor *Dorul Dor și Gol*, care relevă un fîor lîric mult mai pronunțat, o mai mare apropiere de folclorul românesc stilizat.

Compozitorul Doru Popovici s-a oprit asupra uneia din obsesiile care au tulburat copilăria lui Labiș, trecînd în poezia sa — războiul. Poemele *Inceput de An* — evocare a nopții celor mai frumos colind — *Colindul Păcii* —, pateticul *Subiect de bocet*, *Noi, nu!* și *Drumul* devin, în anul 1959, sub pana lui Doru Popovici, *Patru cîntece antirăzboinice* pentru voce și pian, de factură expresionistă, bazată pe serialismul do-

SEMICENTENAR N. LABIȘ

decafonic post-schönbergian, dar și pe folclorul românesc ce relevă discrete nuanțe orientale. Mai tîrziu, autorul a revenit asupra *Subiectului de bocet*, pe care l-a introdus în tabloul III al baletului său, *Nunta*, transcriindu-l pentru mezosopran, cor și orchestră.

În 1962, compozitorul Cornel Tăranu scrie o cantă pentru tenor, cor bărbătesc și orchestră, cu un titlu generic pentru sensurile poeziei lui Labiș — *Cîntare unui Ev aprins*, de impresionantă forță dramatică, cu un accentuat colorit expresionist. Altă lucrare a lui Cornel Tăranu inspirată de poetul „*Primelor iubiri*” de data astă lîrică — o constituie *Cîntece de dor*.

Două dintre poemele care mai fusese transpuse în limbaj muzical — *Subiect de bocet și Drumul* —, ca și mai amplul *Entuziasm*, reprezentativ pentru cei douăzeci de ani ai poetului în „luptă cu inerția”, reînatenția compozitorului Adrian Rațiu.

Un alt muzician atras de meditația lîrică labișiană, născută din gravitate și candoare, este Dan Voiculescu. În 1962, el compune *Trei cîntece* pe versuri de N. Labiș, în variantă pentru soprana și pian, iar un an mai tîrziu, *Două cîntece* pentru bariton și pian. Tot în 1963, scrie, pentru soprana și formăție de cameră, *Cîntece de toamnă* pe versuri de Emil Isac și N. Labiș. Semnificativa piesă *Am iubit*, emotoionantă mărturisire despre universul cuprins prin iubire, încheie, în 1965, suita creațiilor muzicale inspirate de poetul a cărui lîră a fost prea devreme zdrobită de „pasarea cu clonț de rubin”.

Este de remarcat faptul că cele mai reprezentative lucrări muzicale induse de poezia lui Labiș aparțin compozitorilor din aceeași generație artistică cu poetul și se înscriu în coordonatele expresionismului muzical românesc, conturat în perioada în care și poezia română cunoștea o etapă de profunde înnoiri.

În așteptarea versiunilor cu care să sint datoare generațiile de muzicieni care au descoperit postum poezia lui Labiș, ne pregătim să ascultăm într-o zi proiecția muzicală a acelui poem care ne face să privim adevărurile vieții cu ochii poetului — *Moartea căprioarei...*

Martha POPOVICI

SEMICENTENAR N. LABIȘ

Nicolae Labiș – epistolarium

Circumstanțele morții lui Nicolae Labiș sunt astăzi mai bine cunoscute decât evenimentele vîții, reductibile aproape exclusiv universului domestic și școlar. Sfîrșitul tragic la numai 21 de ani continuă să impresioneze posteritatea, dar altfel decât l-a tulburat pe contemporani, cu un adao de verosimilitate legendară, căpătată prin trecerea timpului, ca reflexie hagiografică a unui mit al juventoarei creației (uneori chiar teoretizată) (Călinescu, Pascoli, Brâncuși). Cert este că, în cazul lui Brâncuși, viața și moartea constituie un bruij al operelor, lectura se întoarce de prejudecăți și sentimentalism, de o narativitate exteroară textului.

După ce și-a pus viața pe flăcări și după o moarte tragică, neeroică, dar la datoria poeziei, biografia lui Labiș nu se mai poate mitiza. Eroismul poate să facă un mare cetătean, dar nu un scriitor și nu un geniu, hiperbolizare umană care se realizează și în afara semnificativelor probe ale iertiei.

Singurul mit poetic al românilor rămîne Eminescu; am avut mari poeti, dar nu la altitudinea unui mit.

Vă dați seama ce ar fi scris, dacă ar fi trăit mai mult? — Fie exclamativă, fie interrogativă această frază s-a folosit pentru mitul Eminescu și s-a repetat încă și mai frecvent în cazul Labiș, desigur nu existând paralelism real între cel doi poeti. Dacă Labiș este Poetul, Eminescu rămîne ideea platonică de poet.

Labiș a scris exact cît trebuia să scrie ca să fie Labiș în eternitate, să rămînă poetul tînăr prin definiție, și definția poetului tînăr absorbit de timp pentru că a apărut exact cînd trebula, care și-a împlinit soarta în istoria postumă. De aceea e o inutilitate să ne întrebăm ce (cît) ar fi scris dacă... Cît a scris rămîne suficient să-l îmortalizeze, pînă la a constitui un capitol special în istoria poeziei românesti. Entuziasmele stau sub puterea lui Dacă, dar istoria literară e în afara condiționalului sau a prezumturilor.

Nativitatea stării și sensibilității poetice — cum se întimplă la Nicolae Labiș — nu pretinde numai de dezvoltări ulterioare prin acumulări culturale, prin perfecționări formative ale experienței și ale meșteșugului și nici prin maturizare biologică, pentru că vîrstă împlinirilor are o variabilitate incontrolabilă. Dacă ar fi intervenit toate acestea e de

presupus că ar fi modificat parametrii de referință ai autorului și Nicolae Labiș nu ar mai fi rămas Labiș, ar fi devenit altceva (alcineva). Ca atare, pentru tipul de poezie vulcanică, destrucțivă a clișeelor — la care face aluzie și în aceste scrisori — în contrast cu epoca interbelică și săblonordă, Labiș și-a împlinit soarta literară prin a anula poezia epocii, fără a configura „o nouă structură”.

Labiș este un poet al demolării și nu al construcției: cu Labiș se încheie o epocă, epoca interbelică și nu deschide nici un drum, ci închide mai multe. Labiș este epigonul tuturor poetilor mari din perioada dintre cele două războaie mondiale, căci în opera se aud încă Arghezi și Blaga și Barbu, Bacovia, Phillipide, Pillat și Voiculescu și mai ales — ca stare de poeticitate — Sadoveanu.

Poetul care va deschide drumuri noi se numește Nichita Stănescu, în ruinele anulate (adică perfecționate) de terminalul Labiș. Poezia pe care e de presupus că ar fi scris-o Labiș, au scris-o alții.

Labiș în ipostază de epistolier nu contrastează poetului: viguros și dezvoltat, își privește epoca cu superioritate ironică — mărturii ale unei stări de spirit adolescențe. În sintagma «obosit și gol» nu trebuie să înțelegem nu stiu ce previziuni fatidice sau premoniții ale destinului, chiar dacă scrisorile sănt concepute doar cu patru luni înaintea neverosimile dispariției.

După vreo douăzeci de ani de la imprevizibilul accident, un alt poet care și el le punea în centrul universului său lîric adolescența ca stare de spirit, a previzionat: «Se va găsi și pentru mine un tramvai». Dar nu s-a găsit, ceea ce nu înseamnă că nu a rămas un creator cu o frumoasă evoluție. De unde se vedea elanul auto-destructiv, nutrit din accident lîvrește, duce numai la parafrază — chiar frumoasă — dar nu și la sinonimii de destin.

Aceste două scrisori au tonalitatea unui discurs simpatic și benign infatuat — de altfel, nici nu s-ar putea altfel la vîrsta cînd pretindem mult, gîndind că ni se cuvine totul. Certat, probabil, de unii, cere complicitatea sentimentală a amicilor:

[fără plic cu cerneală]

3 august 1956
Mălini

I

Dragă Francisc [.]

Am prilejul să-ți trimit prin Raiu [Lucian], nește — subl. în text, n.n.
A.G. — rînduri, cum ar zice Beniuc și Neculce, amîndoi oameni foarte importanți, după cum știm. Cred cu tărle că te simți mai bine, că te-ai refăcut

SEMICENTENAR N. LABIŠ

după chinurile fizice indurate în timpul congresului — mă refer numai la boala ta.

Ştii că și eu am fost bolnav de nervi, fapt care m-a făcut să dimisionez. Slavă Domnului, nervii îmi sunt acum într-o stare excelentă, ceea ce nu mă va face să mă reanqajez.

Dragul meu Feri, mi-i dor cîteodată de tine, de cîte ori imi aduc amintite de tine. Aștept imprejurarea care ne va face să mai stăm de vorbă. Înă una-alta te-am citit în „Zori noi“, oficiosul frumoasei regiuni Suceava. M-am întrebat cum de-a răzbit literatura ta pînă acolo și mi-am răspuns că geniul ajunge peste tot.

Aj vreo stire de la Titus ? Eu nu mai ştiu pe unde se află.

Iți doresc să-ți cîrpești cît mai degrabă plămînii și să te faci foarte gras, căm aşa, (desen înfățișind un individ voluminos — nota red.) măcar că grăsimea micsorează virilitatea : tu ai de unde pierde.

Cu toată dragostea pe care îl-o port,

Nicolae Labis

10

Dragă Francisc.

Mi-i foarte dor de tine și mai întii și mai întii îți trimet următoarea suvenire:

După cum și eu aicea
Cat mereu către ferești,
Astfel tu pe alte plaiuri
La prinținii te gîndestii.

Doresc ca mica mea epistolie să te găsească bucuros și sănătos, nu cum este acum amicul nostru Camil Petrescu, lipsit de putință de a se mișca.

Pe acolo unde ești sănătate? Dacă sănătate, luptă cu hotărâre împotriva lor aşa cum ne învață tov-a Megafișa. Ele nu sunt realism socialist, ci realism critic.

Si-am zis verde gălbenare
Rare-s cauzurile rare ;
Unde sănt, sănt ca o bubă
Trebuiesc băgate-n dubă
Să legate strins la gură —
Altfel fac literatură
Care nu-i politică
Fiindcă-i numai critică.

Ce mai faci tu, ce-ți mai fac rudele din eternitate? Noi ăștia ne simțim destul de bine, numai absența ta și a lui Sandu [Alexandru Andrițoiu] ne înfristează.

Iartă-mi glumele neinspirate, iartă-mi sărăcia de idei. Sunt grozav de plăcuit și de gol în ultima vreme.

Cu dragoste și urări de sănătate.

N. Labis

In scrisori, Labiș folosește ironic sablonul epocii — pe care, în opera sa nu le-a ocultat în toate gazurile.

Descoperim în aceste texte : dezinvoltură, candoare sinceră, ironie amicală, ignoranță simulată, aprecieri nediscriminate, umilință prefăcută, suspiciune, poftite, stare de competiție, generozitate în formularea judecăților, în fine - un Labis epistolier sinonim poetului. El are

structura fluxului și a refluxului. Valurile înșinățează mult, dar se retrag repede, zgâriind pe nisip un contur de spumă abia perceptibil, inconsistent.

Mulțumim scriitorului Francisc Munteanu pentru eleganta amabilitate cu care ne-a pus la dispoziție aceste prețioase documente.

Aurelio GÓMEZ

SEMICENTENAR N. LABIȘ

O altă estetică

Un mare poet tânăr ar fi împlinit în ultima lună a anului trecut o jumătate de secol, strălucind între etern și actualitate. Rezultanta unor forțe spirituale care resping ideile schematiche, strădania eforturilor de gîndire originală stau drept coordonate fundamentale ale talentului din Poiana Mărului — Mălini.

De intensitate și nuanțe diferite, variate după tematică și scop, poezile sale se asamblează într-o structură unică în „slova de foc” și „slova făurită”.

Intrat de timpuriu în labirintul căutării unui destin, dorește „să meargă singur”, „purtat de farul aprins sub placa frunții”. Manifestările insurecție i-au atras opozanți, dar au și vigorat misiunea cavalerului, care „lupta cu inerția”. Deși egal în virtuți artistice cu mulți din generația „redescoperirii” identității de sine, „iubirile” sale capătă o individualitate care aşază o direcție, o atitudine.

La 19 ani, găsise căi poetice pentru care mulți confrăti se frâmântau de mult fără succes. A intrat în frământul vieții literare a deceniuului al VI-lea, cînd valorile erau răsturnate, cînd operele lui Blaga, Argezi, Barbu ori Bacovia erau ferecate la „fonduri speciale”. Nemulțumit în fața tiparelor prestabilite, reface „pe de desupt” legătura cu marile valori ale trecutului. Literatura autentică îl stimulează și îl face adversarul unui „confort Procust”, îl trimite împotriva conventionalismului, a demagogiei.

Numai viața adevărată se putea apropia de firea să deschisă și sinceră: „Cînd soarele răsare sublim dimineața prin munti / Peste ape și punti / Se naște cu vuiet de muncă, viață”.

Poet cu maturitate ideatică și imagistică la 14 ani, stăpîn pe tehnica versului, își ia temele din realitatea contemporană. „Munca voluntară”, „Manifestație”, „Gazeta de stradă”, „Deputatul” aduc culori și trăsături ale ansamblului care se va constitui curind.

Ideile înălțătoare ale epocii îl stăpînesc și-l angajează în lupta pentru edificarea noului anotimp social, pentru o altăumanitate.

Este mereu preocupat de noutăți estetice, recunoaște și susține primatul ținutei artistice. Exigent, își consideră volumul „Primele iubiri” depășit. Se vrea „mai actual și în conținut și în expresie”. Sentimentul de ne-împlinire apare exprimat și cu o săptămînă înaintea accidentului în poezia „N-au să se sperie”: „Anii sunt aspri, sunt timpuri de muncă-ncordată / Toți ne-ntrebăm de n-am dat pînă acum prea puțin / Nu-i încă ora odihnei din plin merită”. Are îndemnul misiunii civice că volumul „Primele iubiri” „se cere continuat cu un altul, marcând o creștere ideologică și artistică. Volumul proiectat „va cuprinde frâmântările acestor ani, tratate, evident, lîric”. Aceasta din punct de vedere tematic, totul în jurul idei, exprimate în titlu — „Lupta cu inerția” — luptă împotriva a tot ce frinează progresul țării... Incantația lîrica, păstrîndu-și întregul va permite un joc mai frumos de idei”.

„Lupta cu inerția” a continuat în mod firesc „Primele iubiri” pe o altă treaptă estetică. Înscrie în poezia politică a vremii o pagină distinctă, răscolitoare. Attitudinea de frondă romantică este susținută de coborarea poetului în adîncurile ființei umane, înțîția încercare conștientă de a introduce factorul subiectiv în dinamica dezvoltării societății românești din acea perioadă. Avea o mare mobilitate și disponibilitate în a descifra esența proceselor sociale și s-a străduit să exprime adevărul istoriei contemporane.

În numele unei conștiințe morale, poetul va judeca faptele semenilor săi: „Trăim în miezul unui ev aprins / Si-i dăm a-nsufletirii noastre vamă / Neînțîrziat deci să-nvățăm, tovarăși, / În numele acestui tel sublim: / Să învățăm ce-nseamnă omenia / Si comuniști să învățăm să fim” („Viitorul”)

Primul poet tânăr, care a propus unei întregi generații „o vizionă” cu semnele reflexivității și ale febrei creaționale specifice societății noastre, Nicolae Labiș, a fost o conștiință angajată în cunoașterea lumii și a bine-lui.

prof. Nicolae CRĂCIUN,
Liceul „Al. I. Cuza” — Focșani

Poezia neîmplinitelor iubiri

Prea devreme frint, zborul spre înaltele sfere ale poeziei a lăsat întru eternitate vibrația de harfe solare a geniului. Tocmai prin dureroasa neîmplinire a devenirii sale, Nicolae Labiș își păstrează inegalabila unicitate în poezia noastră. Poet al tineretii, al iubirii prin ceea ce are ea mai pur și frumos, Labiș aduce contribuția lui de romanticism și fragilitate poeziei ca unic simbol al neliniștii sale.

Dragostea, în poezia mereu tinerului poet, ca și obiectul ei sănătate sănătatea, sunt cunoscute ale ecuației existenței deci cu potențe ideale, asa cum numai primele iubiri pot fi: «Si totusi, ceva mai lipsește. Flămînd / Inima-încă-mi mai bate cerind / Lipsește o floare, neînflorită». Eroticul la Labiș nu există în sine nici măcar ca idee: el se află undeva la jumătatea drumului ideal — concret fără a-i atinge limita. Cuplul erotic nu închide relații de adorație, de absolut idilic, deci nici de subordonare, fiind doar o treaptă în continuă nemiscare. Nicolae Labiș nu suportă stationarea într-o singură ipostază având neliniștea continuă migratii, concentrarea asupra unui temei devine imposibilă. Dornic fiind să depășească clipa: „De ce-am crezut că o iubesc și-apoi / Găseam o altă floare cu foile mai moi?».

Lipsit de atracțiile, chemările eminesciene, Labiș are inocența începutului, timiditatea gestului, el are totuși caracteristicile adolescentului la opt-sprezece ani fără a-i generaliza. În esență, atributele. Atât de tiner, ideea

de iubire nu se conturează concret și nici chiar partenerul creionat sub o înfățișare global feminină, dar lipsit de attribute individuale. Ideea de fată, de femeie are un rol important: aceala de a colecta surplusul de energie afectivă, de a echilibra marele elan interior, de a-l cheltui.

Potența de a iubi cu toată vigoarea vîrstei suprimă formula pur erotică. Dincolo de iubirea-demnitate, de iubirea-independență nu se zăreste încă nimic, de aceea, iubirea „în intimitate” are o intensitate puțin convinsă, posibilă, dar încă necunoscută. Nicolae Labiș are meritul de a deschide preludiul anterior împlinirii, de a-i acorda dragostei juvenile locul de suverană a sufletului. Poezia lui închipuiește paralelismul camaraderesc al iubirilor pure care duc, paradoxal spre o inevitabilă convergență. „Mergeam tăcuți alături, străini odinoară / Si presimteam că astăzi voi fi îndrăgostit”.

La opt-sprezece ani, speranța unei mari pasiuni există totusi, imaginea iubitei configurîndu-se numai în interior ca o „arsură” în inimă neqăsină exprimarea echivalentă reală, care să o cuprindă. Iubita există undeva în jur ca și dragostea ce l-ar putea lega de ea: „Dar bănuisem numai adîncă frumusețe / De dincolo de ochii mari și goi”. Ea își aștepta întruparea în sufletul unui poet care, din nefericire, n-a mai avut timp să o mai caute.

Luminița NICHIFOR,
clasa a XII-a D

Labiș — non ex aequo

Privită în ansamblu, creația lui Nicolae Labiș este o permanentă pendulară între două atitudini fundamentale: starea confesivă — generată de hipersensibilitatea sa poetică — și opțiunea politică care are la bază evenimentul istoric.

Dacă prima latură a creației sale „explică” în mod artistic maturizarea personalității sale poetice, cea de a doua — care a generat nenumărate divergențe în ceea ce privește inter-

pretările critice — a detășat net individualitatea sa de scriitor patriot, patriotism manifestat în mod specific la Nicolae Labiș.

Poet militant „inedit”, ce a arborat, sub emblema prefacerilor istorice ale timpului său, patosul său re-

Alina-Florentina COJOCARU,
clasa a XII-a D

(Continuare în pag. 2170)

NICOLAE LABIȘ VĂZUT DE ELEVI

Labiș — non ex aequo

(Urmare din pag. 2169)

volutionar, Labiș și-a înălțat culmile creației având la bază idei strict progresiste. Întreaga ideologie umanistă, caracteristică spiritualității românești este concentrată în cîteva puncte de referință ale creației lui Labiș. Poezia sa patriotică se constituie într-o admirabilă sinteză a aspirației spre un viitor solar.

Cultivând ideea elogierii patriei și sincronizindu-se cu ideologia progresistă a oricărui patriot român, Labiș poate fi, indiscutabil, așezat alături de poeti clasicî precum Eminescu, Goga, Coșbuc, Alecsandri. Labiș însă este mai mult decât un atașat al „democratismului funciar“. El este un vizionar și prin aceasta un consecvent propagandist comunist.

Așadar, tendința înăscută de atâșare la dezideratele majore ale umanității, capătă la Nicolae Labiș un alt sens: canalizarea tuturor energiilor spre o singură ideologie politică — aceea comunistă a clasei muncitoare.

Însuși Labiș afirma cu justificată mindrie că „a iubit marxismul cu fanaticism juvenil“, „Lupta cu inerția“ fiind opera „în care s-au maturizat vederile sale ideologice“.

Romantic fiind — romanticism ne-exacerbat însă — Labiș se angajează la răspindirea, la lansarea proprietelor lui convingeri politice. Din acest

punct de vedere, este un neimblințit, el încercind un transfer de la individual la general. Labiș arde o parte din combustibile pe care le înmagazinează fără a se epuiza.

Pe plan artistic, se remarcă pleoapăria pentru retorism — un retorism deplin persuasiv care are la bază idei cardinale, concrete și nu simple intuiții superficiale. Labiș este preocupat în primul rînd de „cucerirea“ stratului afectiv al celor cărora se adresează. Starea posibil spirituală și imaginile pe care le crează sint absolut spontane, nesimțindu-se efortul de elaborare al acestora. Labiș realizează astfel o fusioare perfectă între formă și conținut, poezia sa fiind o poezie de mare profunzime.

Ceea ce a creat divergențele de interpretare critică este latura presupusă publicistică a poeziei sale politice. Poezia sa nu are nici un aspect publicistic. Ea nu este „confectionată“ cu scopul propagandei întimplătoare facile ori a celei „majore“, spectaculare.

Poezia militantă a lui Labiș e o consecință firească a pasiunii sale, fiind un punct de referință al literaturii noastre. Această poezie îi revendică calitățile de veritabil creator, în egală măsură cu poezia confesivă, căci nu trebuie uitat, Labiș este mai presus de toate cel mai mare „poet al sincerității“, autorul „Primelor iubiri“.

Pasărea măiastră

În momentul în care sensibilitatea poetică nu mai era ramură a teiului eminescian, ci creștea în umbra strițelor de luptă, în momentul în care cei care-aveau ceva de spus se retrăseseră în afazie, Labiș strigă fără teamă ecoului: „Trăiesc în altă lume decât voi“.

Apărind ca un fulger pe cerul literaturii române, Nicolae Labiș a încercat, prin opera sa, să elibereze poezia din intunericul „obsedantului deceniu“, să reitereze mitul rimbalidian al poeziei. Renăscind din sine însuși, acest mit a demonstrat necesitatea a-

ripilor într-o lume ce părea lipsită de zbor.

Poezia lui Labiș, în cel de-al șaselea deceniu al acestui secol atît de hulit, e aidoma sabiei lui Damocles: cu un tăiș croiește drum celor ce vor veni, cu celălalt desfîințează dogmele și alungă umbrele: „Clopote grave sunară trezirea / Generației noastre. / Tragem cugetarea afară din teacă“.

Este pentru prima dată cînd apare clar ideea — mult vehiculată mai tîrziu — a „generației Labiș“. O generație ce-a crescut în realitatea atroce a războiului și a urmărilor lui, încer-

NICOLAE LABIȘ VĂZUT DE ELEVI

cind, tocmai de aceea, să se purifice prin artă, să regăsească imacularea morală și candoarea.

Inagurând un spațiu nou de sensibilitate, rupind, în mare parte, legăturile cu formele pretențioase ale academismului în poezie, distrugând concepția poeziei ornamental-artistice, Labiș deschide calea exploziilor problematice, vitaliste, din lirica actuală, declarind:

„Eu sunt spiritul adincurilor“.

„Generația Labiș“, adică Ion Gheorghe, Cezar Baltag, Grigore Hațiu, Ioan Alexandru, Gheorghe Tomozei și, bineînțeles, Nichita Stănescu, adică toți cei ce, spontani, risipind — precum Ariel — culori în jocuri de artificii, au înțeles să viseze „în dulcele stil clasic“.

„Pentru noi — afirma Florenta Albu — cei care dăbuiam atunci cărările poeziei prin toate hătisurile autorizate ale proletcultismului, Labiș reprezenta o bătălie câștigată, o nouă etapă“.

„Luptindu-se cu inerția“, a vrut, ca și Brâncuși, să sculpteze în cuvinte zborul, iar nu pasarea.

A vrut să surprindă imaginea luminosă a aripiilor spintecind văzduhul.

Si a reușit.

Victoria sa implică responsabilitatea în fața cuvintului scris, convingerea că poezia nu aparține doar unui moment istoric, ci se ridică în înălțimile universalității.

Pentru fiecare dintre poetii cătați mai sus, și pentru mulți alții — Cezar Ivănescu, Ioanid Romanescu, Dan Laurențiu etc. — existența lui Labiș a demonstrat că doqmele pot fi înfrințate, că „a căuta cuvintul ce exprimă adevărul“ rămâne, în continuare, celul principal al poeziei.

Moartea să, ca a unui alt Icar, a conștință dreptul la aripi.

Liliana ANGHELUTĂ,

clasa a XII-a,
filologie-istorie

Lic. Economic din Focșani

Labiș — Maiakovski

Sfidare a „căldiceilor“ speriați de răsturnările sociale și rezistență la inovațiile artistice, biciuire a minților celor ce „leagănă mucuri de foste idei / în tărtăcușele de tinichea“, înfruntare a sabloanelor artei tradiționale, pornind la desfelenirea terenurilor poetice, operele lui Labiș și Maiakovski, structuri artistice în parte asemănătoare, au cîteva puncte de contact. Dar poate că înrudirea lor nu este nicăieri mai vizibilă decât în atitudinea de glorificare a realității socialiste: „Trăim în miezul unui ev apins / Și-i dăm a-nusuflețirii noastre vamă“. (L.) „Eu / forță de cascadă / a cîntecului meu / tie ti-o dăru, clasă în atac...“ (M.)

De specificat că, dacă la poetul român această viziune se reflectă doar într-o parte a operei sale, la poetul rus ea constituie însăși opera, absolutizarea nefiind întotdeauna fericită pentru poezie.

Increderea entuziastă în comunism, pornită mai întâi dintr-un impuls tineresc („Stiu, instinctivă-mi fuse intuția mea pornire...“), este consolidată apoi prin aprofundarea filosofiei marxist-leniniste: admirarea pentru creatorii acestei filosofii se concretizează în poemele dedicate lor: „Lui Marx“ și, respectiv, „Vladimir Ilici Lenin“, expresii ale aderării la o anumită atitudine politică, aderare care avea să influențeze tacit orientarea către o anumită formulă artistică.

Cele două poeme se deosebesc însă prin cîteva nuanțe caracteristice pentru întreaga operă. În poemul lui Maiakovski, ilionul epic e prezent într-o mai mare măsură decât cel liric — reflexie poate a admiratiei pentru modelul poeziei publicistice, pe care a apărat-o cu atită îndîrjire. Dar nu

Carmen ION,

clasa a XII-a
filologie-istorie,

Liceul Economic din Focșani

(Continuare în pag. 2172)

NICOLAE LABIȘ VĂZUT DE ELEVI

Labiș — Maiakovski

(Urmare din pag. 2171)

Întotdeauna se păstrează raportul, Maiakovski creând adevărate metafore revelatorii (de exemplu, partidul este, în viziunea poetului „adinc uragan / de glasuri sudate, / nici unul în coadă / uragan care sparge / redutele oricărui dușman / cum crapă / timpanele / în canonadă“).

Poemul lui Labiș, ca de altfel întreaga sa poezie patriotică, este mai ales expresia unei transfigurări, a unei îmbogățiri a realului social. Dacă se poate spune astfel, Labiș, pierzind uneori din vedere realitatea concretă, este mai poet, în timp ce Maiakovski este mai mult un reporter sensibil. Attitudinea lui Labiș este de cele mai multe ori subiectivă — el are în vedere dezvoltarea unei comportări morale: „Să învățăm ce-nseamnă omenia / și comuniști să învățăm să fim“ și, atunci cînd privește înainte, nu propune căi concrete (de aceea nici nu intervin violențe de atitudine sau de limbaj, ca la poetul rus). Aceasta, în pofta saptului că „lupta cu inerția“ nu semnifică altceva decît lupta împotriva a tot ceea ce frînează progresul, dezaproba inertie în gîndire, a inertiei demagogice.

Total se rezumă la cerința unei revoluții ideatice:

„Au înflorit de-aceea timpuriu
Livezile imaculate-ale minții“. transfigurator-animistă :

„Cu zvînet tîmpla mi-o lipesc ades
De pîntecul materiei imens...“.

Elanul patriotic al lui Labiș este rezultatul unei experiențe liberării în mare parte, astfel explicindu-se rarele accente de mînie la adresa treutului. Privirea lui Labiș urmăreste cu precădere prezentul și viitorul („Noi pentru viitor ne pregătim“).

Attitudinea lui Maiakovski este una mai încleștată, cu accente mai sumbre, atenuate doar de proiecția încrezătoare în viitor. Propensiunea este o caracteristică dominantă, dar, trăsătură obisnuită la poet, lipsită de orice urmă de mistificare a realității: „Aici, / în patru ani / va fi / un mare oraș grădină!“. Si poetul rus se îndreaptă cu pînzele întinse către viitor cu atât mai mult cu cît mobilul acestei attitudini este rezultatul unei dure experiențe de viață, ce face mai puternic sentimentul apartenenței la o clasă socială — „Sînt fericit / că sînt și eu / O părticipă-n marea noastră forță. / Mai aprig / nu poți / să te împărtășești pe lume / din simțămîntul urias / al cărui nume / e — clasă!...“.

Sentimentul solidarității este atât de puternic, încît în opera sa nu se intilnesc poeme de dragoste în care iubita să nu fie lumea întreagă (versurile avînd la bază tot o concepție revoluționară, aceea a purificării relațiilor dintre oameni).

Asemenea accente se intilnesc și la N. Labiș, într-o expresie mai modestă

„Eu nu cunosc iubirea de mine —
Cunosc iubirea de adevăr!“

Din punct de vedere tematic, poezia lui Labiș este mai diversă, mai bogată în trăiri „umane“, în „divagații biografice“. Chiar și în versurile sale profund patriotice, ea este o poezie temperamental reflexivă. Maiakovski este mai puțin al său, vizînd întotdeauna grandiosul, generalul: „În capul meu iau ampoare Războiul și Lumea, iar în inima mea, Omul“) lirismul său este înțul mal rece, lipsit de gingășia apropierei. „Poezia lui e programatică de la un capăt la altul, o poezie angajată în luptă, o poezie născută din luptă și aruncată în luptă, ca o «armată de rînduri»“ (M. Moticov).

Ambii, poetii ai revoluției, înseamnă totodată și două moduri de a privi revoluția: Labiș venind cu idealismul tinereții și Maiakovski cu aspirația experienței.

NICOLAE LABIȘ VĂZUT DE ELEVI

Așteptînd pe Labiș

Copil frumos, îți scriu de peste clipe
înmărmurite-n noapte, fără grai.

„Tu mi-ai adus din bezna nopții visul“
cu ochi uimiți „și-un băiețel bălai“.

Chiar dacă te-ai retras în sus de vise,
ca să-mplinești în cer cincizeci de ani,
mai tînăr, cu o mască peste aripi
ai coborit pe-un fotuș la Focșani.

Ai coborit c-un vers, purtînd pe palme
o lume de iubire ce albi
salvîndu-te în ciuda înnoptării
ce-a scris un „NU“ pe zorii cei de zi.

Și ai trecut, băiat frumos, de zidul
care-ți strîngea în noapte versul-foc
și ai învins balaurul din poartă
ieșind spre timp din Sfera-Nenoroc.

Și ai trecut... și ai venit în ziua
în care alba lume ți-a șoptit
că te așteaptă cineva spre viață
și că există-un dor înzăpezit.

Ai douăzeci de ani și încă unul :
spirale. Haide, naște-te din nou
și fă din altă dragoste o lume
s-o picuri peste viață din stilou.

Și fă să fie bine-n ziua asta
în care te-am scornit pe-un colț de vis...
și ce-i absurd se schimbă în posibil,
iar tu te-ntorci mai tînăr din abis.

Doina ROȘU,
clasa a XII-a A

S A N S A

Ghinionul meu e că nu m-am născut o dată cu tine...
Poate-ăș fi venit de oriunde să-ți trăiesc primprejur,
Si această simbioză m-ar fi făcut să uit de rușinea
De-a nu fi niciodată ca tine, cel atît de fierbinte și pur.

Norocul meu e că-ți port poezia în suflet,
Oricum, am și eu o petală de liliac timpuriu :
Încă mai plîng căprioara ucisă și mai cred în ce scriu.

Norocul meu e mai mare decât își închipuie mulți
Din cei care-și fură viitor liniștit și banal.
Nu știu că eu, cea deplînsă, te-am găsit în cuvinte
Pe tine, de-a pururi deplîns genial.

Mihaela IORDĂCHIOIU

SECVENTE

● CENACLU

In cadrul manifestărilor prilejuite de împlinirea a 50 de ani de atestare documentară a Căminului Cultural „Mihail Kogălniceanu” și a Bibliotecii din Gugești, la 29 decembrie 1985, s-a constituit un cenaclu literar-folcloric, care și-a propus să-și desfășoare activitatea pe urmele marilor înaintași Alexandru Vlahuță, I. L. Caragiale, George Coșbuc, Barbu Delavrancea și Octavian Goga, care, în trecere prin Gugești spre Dragosloveni, au lăsat vîl amintiri în sufletul localnicilor, precum și pe urmele cunoscutului folclorist Ion Diaconu, care a publicat numeroase creații literare populare culese din această zonă.

Printre cei mai activi membri ai acestui cenaclu se află: profesorul și folcloristul Nicolae Ciorăscu, profesorul și poetul Ion Iancu, profesorul și sculptorul Gabriel Tăicuță și alți animatori culturali.

● CENTENAR

Luni, 24 martie 1986, la Liceul „Unirea” din Focșani, s-a desfășurat simpozionul „Centenar George Toprceanu”, acțiune organizată de Inspectoratul Școlar al Județului Vrancea, Casa Personalului Didactic, Filiala Focșani a Societății de Științe Filologice și redacția „Revistei noastre”. Cu această ocazie, au vorbit: conf. univ. dr. Ion ROTARU („George Toprceanu, un mester al versificării”), lector univ. dr. George SANDA („Considerații asupra unor manuscrise ale lui G. Toprceanu”), prof. Albinia APOSTOL („Probleme ale studierii lui G. Toprceanu în scoală”). A prezentat prof. Stefan NEAGU, inspector școlar. Din opera autorului „Baladelor veselie și triste” au citit elevii: Tatiana Stoica, clasa a XII-a, Liceul Economic, și Cornelius Zamfir, clasa a X-a, Liceul „Unirea”.

Numărul pe aprilie-iunie 1986 al „Revistei noastre” va fi dedicat parțial celebrului poet.

● PREMIERA

In aceeași zi, la cinematografele „Balada” și „Unirea” din Focșani, a avut loc premiera filmului „Colierul de turcoaze”, producție a Casei de Filme 5, după un palpitant scenariu scris de Eugen BARBU și Nicolae-Paul MIHAIL. Este a cincea peliculă din serialul „Margelatu”, celelalte fiind intitulate: „Drumul oaselor”, „Trandafirul galben”, „Misterele Bucureștilor” și „Masca de argint”.

Intrucît unele servente au fost turnate pe meleagurile noastre (în Munții Vrancei și la Teatrul Municipal din Focșani), filmul a stîrnit un interes aparte în rîndul spectatorilor din orașul Unirii.

Cu prilejul acestei premiere, au vorbit: prof. Alecu GAVRIILESCU, directorul Întreprinderii Cinematografice a Județului Vrancea, actorii Traian STĂNESCU și David OHANESIAN, montoarea Adina PETRESCU, Dumitru FERNOAGĂ, directorul Casei de Filme 5, precum și regizorul Gheorghe VITANIDIS, care a mulțumit organelor locale de partid și de stat din județul Vrancea, pentru ajutorul dat în realizarea filmului.

Distribuția cuprinde mari nume ale ecranului românesc: Florin PIERI, SIC, Marica BARBU, Alexandru REȚIU, Ion BEȘOIU, Traian STĂNESCU, George MOTOI, Constantin CODRESCU, Jean CONSTANTIN, David OHANESIAN, Corrado NEGREANU, Alex. ARSINEL, Olga-DELIA MATEESCU, Rodica POPESCU-BITĂNESCU. O impresie deosebită a produs și cascadorul-actor Sobi CEH.

După cum ne-a informat scriitorul Eugen Barbu, serialul se va încheia cu „Totul se plătește”.

PE MAPAMOND

ÎNSEMNĂRI PARIZIENE⁽¹⁾

Iulie 1985. Am primit vestea extraordinară că voi pleca într-o excursie de o lună în Franța. Am preferat în totdeauna această formă de a-ți folosi timpul, chiar dacă, de la o vizită, devii mai comod, mai greu de pornit de acasă. Citisem însă, mai demult, în „Eseurile” lui Montaigne, că „legile lui Platon nu îngăduie călătorii înainte de 40 sau 50 de ani ca să fie mai cu folos și de învățătură”, prin urmare eu am vîrstă ideală (slabă consolare pentru anii care se adună, se adună...). Poate că Platon a avut dreptate, dar, la urma urmei, ce mai contează cind mi se oferă o astfel de ocazie?

Si iată că timpul a trecut — văz, atât de repede! — excursia s-a terminat de mult, iar eu m-am întors acasă cu impresii care vor dăinui. Regretul meu va fi că atât mai mare cu cât fmi dau seama că am văzut atât de mult și am scris atât de puțin. Îmi cauți scuze — unele intemeiate — dar adevarul este că, de cele mai multe ori, am fost pur și simplu coplesit de măreția unor monumente, alteori prea obosit, apoi mi-am zis că ar trebui să las o vreme să se decanteze toate sensațiile trăite și, mai ales, să fac o pauză între „timpul trăirii” și „timpul mărturisirii”.

Dar „timpul mărturisirii” a venit mai repede decât îl așteptam, iar eu mi-am ales din tot traseul doar cîteva impresii din Paris, oraș care a fost numit, pe drept cuvînt, „o sinteză a întregii Franțe”.

Gîndul că voi ajunge nu peste mult timp în „orașul lumină”, mă face să uit asperitățile drumului în necunoscut, mă face să accelerez pentru a grăbi contactul cu el. M-am apropiat mult de capitală, iată-mă ajuns la Rambouillet, reședinta de vară a atât regi și președinți ai Franței. De aici, mă îndrept în viteză spre Versailles, pe care trebuie să-l vizitez, în așa fel încît, odată intrat în marea capitală, să nu mai am motive să o părăsesc două săptămîni. Atunci voi lăsa, în sfîrșit, „Dacia” care și-a făcut datoria pe deplin, iar eu voi lua apostolește, cum ar face orice turist

care vrea să simtă totul cu inima, ochii și picioarele.

Vremea începe să se înrăutățească, nori negri acoperă cerul, stropi mari de ploaie mă atacă la intrarea în Versailles. Aglomeratie, sute de mașini grăbite, probabil oamenii se îndrepătă spre serviciu, încep să mă conduc după indicatoare, cind le văd și că le văd printre picături, mai gresesc o iau la dreapta, o iau la stînga, mă rotesc și, în final, intru într-o coloană compactă care, de data aceasta, sunt sigur, se îndreaptă spre Palat. Nu m-am înșelat pentru că m-am pomenuit în parcarea arhiplină. Ploaia a stat, soarele și-a făcut iar apariția, sunt fericiți că natura trăieste — și ea — bucuria ce o am în suflet. La bilete, văd două cozi respectabile, mai tîrziu ele se vor mări și asa vor rămine pînă la orele 15.30 cind se închide casa. Mă asez la aceea care mi se pare mai mică și — ca de atîtea alte ori — se va dovedi că „am ales pînă am cules”. Într-adevăr, persoanele care veniseră odată cu mine, dar aleseaseră cealaltă variantă, sunt deja aproape de intrare, în timp ce eu mai am o distanță bună. Cît stau însă la acest rînd interminabil, — asa mi se părea — mă calmez amintindu-mi tot ce am citit despre muzeul pe care tocmai doream să-l „cuceresc”. Doar un mic palat de vinătoare sub Ludovic al XIII-lea. Versailles va deveni sub Ludovic al XIV-lea, în 1682, reședința curții și sediul guvernului. Prin urmare, micul oraș va fi adevarata capitală a Franței și a lumii pînă la 6 octombrie 1789, cind revoluția obligă familia regală să părăsească castelul. Locuința propriu-zisă a regelui era doar corpul central, celealte părți ale palatului fiind ocupate de opera regală, biserică și locuințele prinților și celorlalte persoane cu funcții importante la Curte. Am putea spune, cu siguranță că nu gresim, că în acest loc s-a derulat întreaga istorie a Franței de la Ludovic al XIV-lea pînă la Ludovic al XVI-lea. Pînă la Revoluție înfloreau aici toate artele, palatul putind fi vizitat „de toată lumea cu condiția să fie decent imbrăcată”. Mă uit în jurul meu, am înaintat

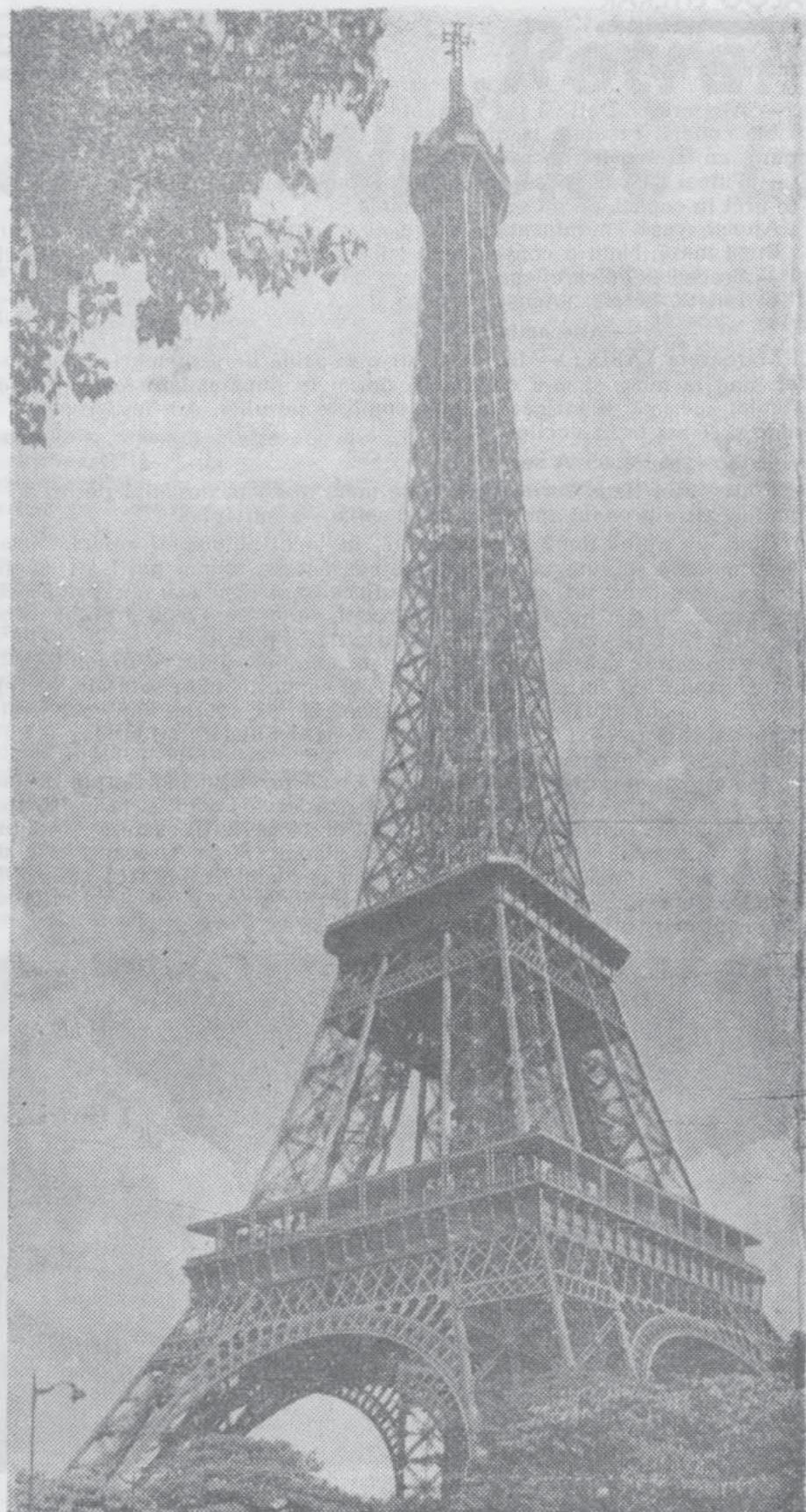
tat destul de ce-ar zice acest lamentul întră cind ar vedea turistii și, mai brăcate sănătate, să fugă ba în fală, unde își porumbește din furia revoluției Versailles, mutate sau distruse de Napoleon XVIII-lea, la unicula chiar idee dar Ludovic Fișe în „Muzeul Franței”, să începe dezbaterea reorganizării acestui muzeu să memorabile — chiar și Europa proclamată în semnăt, în 1919, pentru încheierea mondială. Ceea ce deschis la Venetia a regizat această „a ușuit pe conul XIV-lea, nu perfectiunea de

In sfîrșit, să de intrare (des să văd mult să pătrund nuanță, înainte propriu-zis, se 30—40 de turiști cind ghizii per taliană, germană, austriacă din turul As fi dorit să vorbea francez ne explicăriile fizia, m-am devenit în Italia, care de a începe în data aceasta — mea să-a dovedit chiar dacă celele conducători îngă mine fără artă impunătoare care treceam, extraordinar de Dante care se tăzai în fața celebrei sau a lucind prin moțul mai rafinat

mult — și-mi închipui
a care stabiliseră regu-
rile în muzeu, acum,
cum sunt îmbrăcați
ales, că de sumar im-
ristele. Deși privirea-mi
î, ba în spate, chiar și
negru vinde niste
plastic, îmi amintesc că
î s-a abătut și peste
te din opere fiind lu-
e. Palatul a fost resta-
pleon și Ludovic al
n moment dat se vehi-
ea de a fi abandonat.
În hotărî să-l transfor-
dedicat tuturor glorii-
r Pierre de Nolhac va
în sec. al XX-lea să-
e baze moderne. De a-
it legate multe date
din istoria Franței și
al. Astfel, aici a fost
1875 Republica și s-a
Tratatul cu Germania
rea primului război
ce ne atrage în mod
rsailles este vechea lo-
or, chiar dacă în pre-
rumusete regală", care
temporanii lui Ludovic
a putut fi readusă la
e atunci.

it „înarmat" cu biletul
tul de scump), pregătit
— dacă posibil —
ntele. În sala de astept-
de a intra în muzeul
formează grupuri de
stii care așteaptă pînă
tru limbile franceză, i-
nă, engleză și.a. se în-
făcut cu alte persoane.
intru în grupul care
a pentru a înțelege bi-
dar cum ghidul în-
cis repede să intru cu
erau tocmai pe punctul
narea „aventură". De
culmea! — optiunea
lit fericită, deoarece
e mai multe cuvinte a-
lui grupului treceau pe
i să-mi spună nimic, la
are a saloanelor prin
se adăuga spectacolul
at de compatriotii lui
mirau și gesticulau ex-
tablourilor unor pictori
camerelor regale, stră-
ibilele și covoarele de
gust.

of. Culiță I. UŞURELU

DIALOG LITERAR

(Urmare din pag. 2153)

— Aici erați? Dați-vă jos imediat!

Am coborit rușinată la gîndul că o păcălisem pe mama, că o lăsasem singură cu treburile gospodărești.

— Puteai să cazi și să-ți rupi gîtuș, mi-a spus cu blîndețe, tu nu stii să te urci în copaci. Să nu se mai întimplă!

Ajunsă acasă, am mîncat în tacere, cu o foame de lup. Se apropia seara.

După masă, Nelu a continuat să-mi citească despre Lizuca și Patrocle.

— Trecești la culcare, am spus!

— Îndată, îndată... Acuș, acuș.

— Alte amintiri?

Margareta LABIȘ: — În 1946, într-o zi caldă de septembrie, mama s-a uitat lung la mine și m-a obligat să dorm. În după-amiază aceea, m-am deșteptat speriată de strigătele unor copii de pe uliță. Am ieșit repede în cerdac și le-am auzit vocile distințe:

— A secat Suha! A secat Suha!

După puțin timp, zorită de fratele meu, alergam desculță pe drum, în urma lui, către prundul apei, ca să vedem ce s-a întîmplat.

Cînd am ajuns lîngă puntea înaltă, în locul bulboanei adînci, rămase doar o mocîrlă scăzută în care se zbăteau agonic ultimii peștișori ametitî. Copiii și tinerii din sat, cu mînecile suflete, se răsuiceau aprig după sărmană pradă. Ne-am încercat și noi norocul, dar fratele meu a putut prinde doar patru raci, pe care mi i-a așezat cu grijă în poală.

Ne-am întors acasă, păsind grăbiți prin colbul călduț al drumului. Un asfințit straniu își întindea umbrelle roșiatice peste ulița satului veștejît. După cina neobișnuită, cu raci fierți, încercam să adorm, dar voci străine îmi șopteau în urechi: „A secat Suha! A secat Suha!“ Îmi ardeau ochii și truncea. Cred că aveam febră.

A doua zi, dormitam în pat, bolnavă, sub privirile îngrijorante ale mamei. Seară, nu ștui cît de tîrziu să fi fost, am deschis ochii și la insistențele fratelui meu am coborit din pat, ca să-mi arate ceva, în camera de alături. Ce s-o fi întîmplat? În casă, nu mai era nimeni. M-am strecurat prin ușă între deschisă și l-am văzut pe fratele meu dezvelind o cosarcă mare. Miinile lui au prins cu grijă gîtușul vînatului, încercind stîngaci și cu milă să-i înalte capul cu botul umed și cornișele mici...

ANA-

S-au auz

dorm, am ați

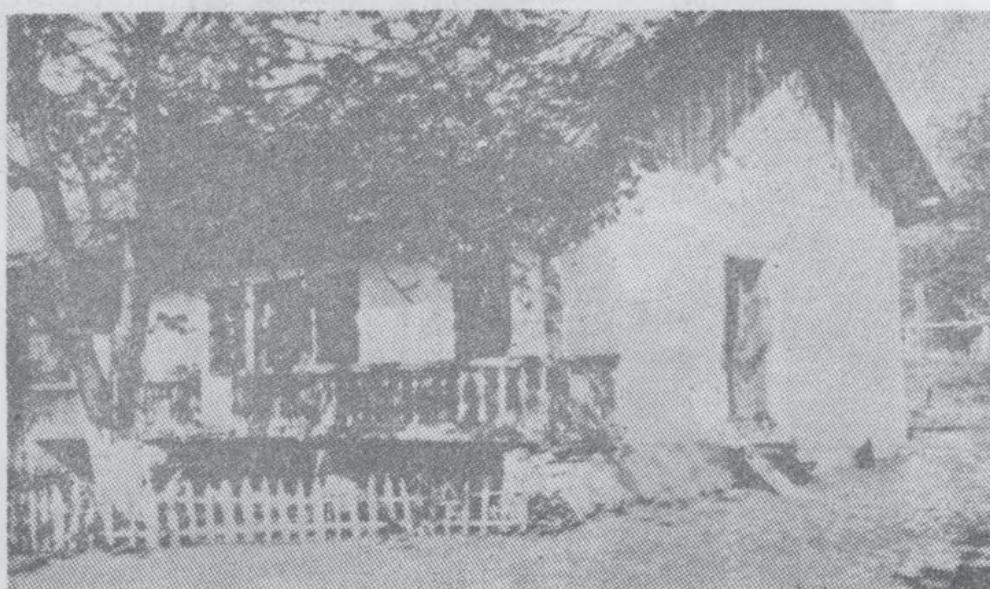
In dimine

si mi-a dat s

— Nu ți-

Răspunsu

tea căprioare

Eugen L
maj multă cr
urmările ei.Pentru a
și la pescuit,
cat din cauz
vinători era
ram un tînta
tîrziu. Citeo
din poieni c
teau gloduri
lui. Le căuta
dată acasă c
cite o căpricCopilul, c
fatul puștii,
fiecare dată
du-i despre c
păstrată o li

Văleni — Poiana Mărului. Casa natală a lui N. Labiș.

PROFIRA ȘI EUGEN LABIȘ :

,,Retrăim în copilăriei lui Nicolae Labiș

t pași și vocea mamei. Am alergat în pat și, prefăcindu-mă că
căit cu ochii în lacrimi.

eața următoare, fratele meu mi-a povestit amănuntele vînătoriei
ă citesc finalul povestirii „În pădurea Petrișorului”.

a fost milă? — l-am întrebat.

I avea să mi-l dea mult mai tîrziu, în 1954, cînd a scris „Moar-

— Care este, stimate Eugen Labiș, raportul dintre adevară
și ficțiune în poemul „Moartea căprioarei”?

LABIȘ : — Așa cum știi, lipsurile războiului au cuprins cu și
uzime Moldova, iar seceta din 1946 ne-a copleșit și pe noi cu

salva situația familiei, am fost nevoit să recurg la vînătoare.
Pește nu se mai găsea, pentru că majoritatea pîraielor au se-
a secretei. În schimb, pădurile erau pline de sălbăticini, iar
puțini prin părțile noastre. Aveam armă de vînătoare și e-
s bun, aşa că după-amiaza o porneam după vînat, pînă seara
lată, dormeam în pădure, așteptind retragerea sălbăticinilor
tre adăposturi. La sferturile de lună, cerbii și căprioarele bă-
e la sărături, ca să-și completeze sarea necesară organismu-
n locurile, le așteptam, le pîndeam și mă intorceam de fiecare
u cîte ceva: iepuri, iernuci, porumbei sălbatici sau chiar cu
ară.

re mă aștepta cu nerăbdare, mă ajuta cu mult interes la cură-
la șlefuirea pe lespeze a alicelor pentru cartușe, mă rugă de
ă-i iau la vînătoare. Încercam să-l conving să renunțe, vorbin-
boseala drumului, de timpul indelungat al pîndeii, cînd trebuia
niște perfectă, pentru ca vînatul să nu simtă. Insistențele lui

m-au induplecătat. A trebuit să cau un l
că vine, seara, la izvorul din Poiana Blăr

Era o înservare caldă de septembrie
pădurea de pe coasta din fața bisericii.

Ne-am ales un loc potrivit, cu un tuft
așa fel încît adierea vîntului să bată di-
de vînat. Am aștepat mult timp, în tâc-
s-a făcut sete, dar prin semne i-am sunat
amurgului acopereau poiana. Mă temean
să mai vină. Deodată, în marginea poienii
salturi, a fost la circa 30 de m de noi, cî-
cazut fulgerat în detunătura puștii.

Ne-am repezit spre bietul animal că
nea păduri. Acolo, am aprins focul, de
i-am scos intenstinele, am fript pe o tăie
le-am întins să le măñină, am observat
expresie gravă, străină. Vînătoarea îl im-

Ce este ficțiune?

Căprioara era căprior sau, mai bine
Foamea nu ne-a incoltit așa de rău
Sora lui, Margareta, era bolnavă, da
Bătaia puștii tatii mai dădea greș, ci

— Cum vă explicați or-
tică, domeniul în care a dat
Margareta LABIȘ : — Orientarea fi-
fost determinată de atmosfera din famili-
tors de pe front, cu idei noi, primenito
Comunist Român, în 1945, iar mama, la

Primul din stînga : N. Labiș.

In curtea Școlii de Literatură „M. Eminescu”.

n amintire timpul, timpul tinereții noastre"

loc mai apropiat de sat unde știam
anarului, un țap frumos.
rie și poiana se ascundeau tainic în
fan de alun nu departe de izvor, în
dinspre pădure, ca să nu fim simțiti
acere. La un moment dat, copilului i
gerat să rabde. M-a înțeles. Umbrele
am că ne-a simțit prezența și că n-are
ienii, a apărut țapul singur. În cîteva
. Cind ne-a simțit, era prea tirziu. A

care murise și l-am tirit spre margine
deoarece se lăsase răcoare. După ce
țepușă cîteva felii de ficat. Cind i
vat, în lumina focului, pe față lui, o
impressionsese adînc.

zis, țap.
ca pe alții.
dar nu pe moarte.
cîteodată.

orientarea lui fermă spre poezia poli-
t capodopere?

fermă către teme și idei politice
a ilie, din școală, din epocă. Tata, în-
toare, a intrat în rîndurile Partidului
a putin timp după aceea. Copilul și-a

dezvoltat spiritul revoluționar în organizația de pionieri, de în-
zit de o mare încredere în izbinzile viitoare ale poporului con-
dul Comunist Român.

Ideile comuniste, implete cu numeroase aspecte autobiogra-
bat cu sinceritate și profunzime întreaga lui operă poetică.

— Afirmarea sa pe plan regional și apoi pe
ce-a trezit în sufletul familiei?

Margareta LABIȘ: — Afirmarea lui Nicolae Labiș a fost
de un ciclu de poezii politice, publicate la Iași și consemnate
„Revista revistelor” din „Contemporanul” de tînărul critic literar
Dumitru Micu.

Iașul a fost și rămine un mare centru de cultură națională
cind că se poate vorbi de o afirmare regională.

— Formulind astfel întrebarea, eu am avut în
butul său în paginile ziarului „Zori noi” din Suceava
cra regretatul Dragoș Vicol.

Margareta LABIȘ: — Din 1954, după apariția în „Viața ro-
poeziei „Moartea căprioarei”, se poate vorbi de recunoașterea
plan național. Sfîrșitul tragic i-a luminat opera și i-a proiectat
rata ei dimensiune.

— Era recunoscut ca o celebritate și în satu
(De multe ori, valorile apropiate nu se văd).

Margareta LABIȘ: — Nicolae Labiș era cunoscut pe toată
nilar, dar mai ales în Poiana Mărului și Văleni, încă din anii 1
lo, își regăsea prietenii din copilărie și oamenii satului, cutreie
compania ciobanilor, pădurărilor, țapinarilor și tractoriștilor d
și scris, pregătea cu ceilalți tineri liceeni din comună spectac-
de teatru și poezie, în care el recita și din creațiile proprii.

Fotografie din 1954.

Cu Gh. Tomozei, în 1956.

SEMICENTENAR N. LABIȘ

atit în rîndul sătenilor, cît și al intelectualilor (doar publica și în revistele pentru copii, care se difuzau în număr mare la sate).

Astăzi, prezența lui în conștiința opiniei publice a satului este cu totul alta. Deși mai trăiesc în sat puțini dintre cei care l-au cunoscut bine, casa memorială a contribuit mult la cunoașterea vieții și operei poetului. Acolo, la punctul de documentare, vizitatorul poate găsi numeroase elemente la întrebarea de:

— In cel 29 de ani de la trecerea sa în neființă, ce v-a mai alinat durerea?

Ana-Profira și Eugen LABIȘ : — Simțim o alinare ori de câte ori citim ceva frumos și adevărat despre poezia lui, cind cei care îl pomenesc sub diferite aspecte îl înțeleg și nu-i deformeză imaginea.

Și totuși, cel mai potrivit răspuns la această delicată întrebare îl puteți afla chiar într-un vers al poetului:

„Nicicind durerea-n timp nu se îngroapă”.

— Cum s-a născut ideea înființării casei memoriale din Mălini?

Margareta LABIȘ : — Ideea înființării la Mălini a Casei Memoriale „Nicolae Labiș“ a fost inițial susținută de familie, Uniunea Scriitorilor, organele locale de partid și de stat, ceea ce a dovedit interesul larg, pe care l-a stârnit opera poetului în rîndul iubitorilor de literatură.

Pînă la deschiderea, în 1976, a punctului de documentare de la Mălini, ideea a cunoscut un mers firesc, lent dar sigur, demonstrînd încă o dată grija partidului și statului pentru păstrarea valorilor culturale naționale.

— Ce sentimente incercați cînd vă reîntoarceți în sat?

Ana-Profira și Eugen LABIȘ : — Cînd ajungem la Mălini, de obicei vara, în vacanța copiilor, ne oprim mai întîi la casa noastră, astăzi, cum s-a spus, muzeu. Revedem cu emoție oamenii și locurile pe unde am trăit atîția ani, căutînd în privirile sătenilor florile de lumină sădite cu migală și modestie în anii apostolatului nostru, tot ceea ce se leagă de amintirea fiului nostru.

Ne interesăm de viața foștilor noștri elevi, de copiii copiilor lor, de bunul mers al comunei, de noile realizări, de proiectele viitorului.

Respirăm aerul bun cu aromă de brad și de fag de la poalele Stînișoarei și, firește, retrăim în amintire timpul copilăriei lui Nicolae Labiș, timpul tinereții noastre.

19 ianuarie 1986

*Mălini : Casa Memorială „N. Labiș“.

CRONICĂ

Întîlnirile „Revistei noastre”

Iași, sămbătă, 2 noiembrie 1985, ora 17,30. Microbuzul se oprește, după o goană nebună, de peste 250 de km, în fața Hotelului „Moldova”. Din el coboară opt elevi: Alina Cojocaru, Luminița Nichifor, Doina Roșu, Marian Rubin, Laura Balaș (Liceul „Al. I. Cuza”), Aurora Stan (Liceul Economic), Laura și Lucian Ușurelu (Școala Nr. 9 din Focșani); doi profesori: redactorul responsabil și Culiță Ușurelu, un fotoreporter: Mihai Răduc — toți colaboratorii ai „Revistei noastre”. Dumitru Grumăzescu e la „post”. Ne îmbrățișează frățește și ne înmînează „Flacără Iașului”. La „Viața culturală”, în mijlocul paginii a II-a, sub titlul „Salonul de muzică și literatură”, citim: „Mine, în cadrul Salonului de muzică și literatură, la Muzeul „Mihail Kogălniceanu”, va avea loc întîlnirea cu publicul a colectivului redacțional al publicației Liceului „Unirea” din Focșani, „Revista noastră”, colectiv coordonat de prof. Petrușche Dima. După acest colcoviu, pianistul Vasile Tarnavscu va sustine un recital. Manifestarea va începe la ora 10,30”. Stirea ne emționeză. Este prima noastră ieșire în lume, după reluarea tradiției, acum 14 ani. Ea a fost proiectată în timp ce se plămădea nr. 112, dedicat lui Eminescu și Blaga.

„Revista noastră” n-are numai o colecție ci și o istorie. În spatele fiecărei pagini, stau frâminări, bucurii, dar și clipe de amărăciune. Iată-ne, aşadar, gata să depănam amintiri...

Programul mai cuprinde: o întîlnire cu studenții Facultății de Limba și Literatura Română și alta cu elevii Liceului Național.

După masa de seară, Grumăzescu preia comanda:

— Vă propun să vizităm Copoul. Pînă acolo vom merge pe jos, ca să admirăm comorile „dulcelui tîrg al Iesilor”.

— De acord! — strigăm noi în cor.

O NOAPTE DE NESOMN ȘI KATHARSIS

Simțim orașul aproape și totuși atât de ascuns, pentru că Iașul vorbește înții de toate susfletului și abia după aceea se afirmă ca prezență materială. Alături de noi, ascuns în umbrele nopții, Palatul Culturii, un autentic templu al artei, veghează somnul liniștit al urbei. Străbateam una din cele mai vechi străzi, un veritabil muzeu de istorie, de-a lungul căreia se remarcă Biserica Trei-Ierarhi, o adevarată bijuterie a arhitectonicii românești, Mitropolia, palatul Roznoveneanu, actualmente sediul Primăriei, și Teatrul Național, fratele mai mare al teatrului nostru din Focșani, în

ceea ce privește arta construcției, și o replică miniatură a celui din Odesa.

Ajungem la Muzeul Unirii, fosta locuință domnitorului Al. I. Cuza, ne continuăm apoi din pe lîngă clădirea care l-a adăpostit pe mare pianist Franz Liszt, cînd a concertat la Iași. În cînd de Universitatea „Al. I. Cuza”, cea mai vîne instituție de învățămînt superior din țară, trăm pe poarta parcului Copou.

Pașii nostri, mîngiati de frunzele aurii ale ceputului de noiembrie, care acoperă aleile a meni unui covor de foșnete și neliniști, ne doar spre teiul sfînt. Printre crengile ninse de vîre se strecoară razele timide ale luceafărului, împătrind parcă susfletul Poetului cu nemurirea astrel dincolo de trecerea implacabilă a timpului. Ni pare că în suspinul șoptit al vîntului auzim și Cătălinei:

„Cobori în jos, luceafăr blind,
Alunecind pe-o rază...”

Cîntecul înăbușit al copacilor, o dulce muză a nopții, alîntă stelele în jocul lor de-a ascundea printre crengile desfrunzite. În acordurile cestei simfonii a intunericului, fiecare înțeligrail vîntului, și-al stelelor, și-al tăcerii. E gra susfletului nostru tînăr și pur, care, în acea sfîntă noapte a tainelor, soarbe dragostea, și viața, și liniștea, și fericirea din izvorul limpezimii și adîncurilor poeziei eminesciene.

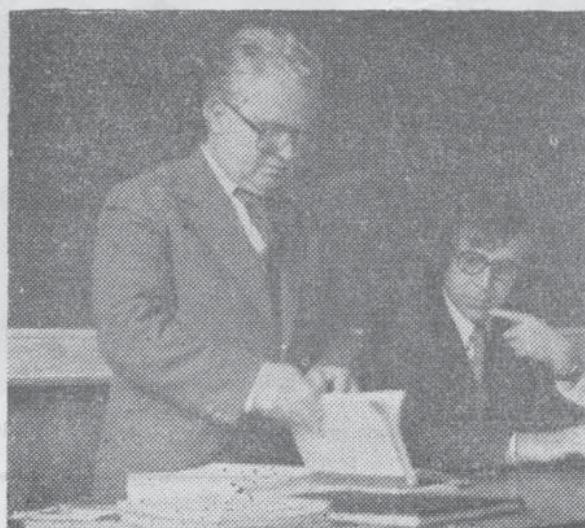
Trăim cu impresia că, în această noapte, mă pentru cîteva clipe, timpul s-a oprit pentru noi că vîrful trecutului s-a dat la o parte, dezvăluind lumea de taină a existenței în eternitate.

Ne întoarcem prin orașul adormit, cu sentimentul că am trăit aici dintotdeauna și că, în acea noapte, prietenii dragi ne-au depănat o poveste iubire pe aleile de vis ale toamnei...

DIALOG IN CASA KOGĂLNICEANULUI

Duminică, 3 noiembrie 1985, ora 10. Trecem respect pragul uneia dintre locuințele fondatorului „Daciei literare”. Venind aici ca reprezentant ai unei modeste reviste, ne întrebăm dacă idei înflințării celebrei publicații s-a născut între durile acestei clădiri.

Ne impresionează profund bogăția obiectelor vocatoare, excelent conservate, atmosfera atât

Prof. P. Dima, conf. univ. dr. :

intimă, încit gîndul că, din clipă în clipă, autorul „Tainelor inimii” va ieși tumultuos din vreuna din încăperi, pune stăpînire pe noi.

Afară, pe peretele dinspre stradă, un afiș consemnează manifestarea la care suntem invitați.

Într-o vitrină din hol, sunt expuse exemplare din „Revista noastră”.

În urma anunțului publicat în „Flacără Iasului”, subitorii ai literaturii și muzicii încep să sosescă. Sunt de vîrste și profesioni diferite. Îi unescă insă dragostea de frumos.

Întîlnirea are loc în salonul central.

După o scurtă deschidere muzicală realizată de virtuosul pianist Vasile Tarnavski, Dumitru Grumăzescu propune un dialog în care inervatul este, de data aceasta, redactorul responsabil al revistei, cărula vrea să-i plătească o poliță pentru chinurile la care l-a supus, cerîndu-i fel de fel de informații privitoare la colecția sa, dialog publicat în nr. 112.

— Vă propunem să discutăm despre evoluția în timp și în spațiu a publicației pe care o conduceți.

— Cordonate temporale: data nașterii: 15 noiembrie 1912; data începerii apariției seriei I: 15 mai 1914; data reluării apariției: 30 ianuarie 1972; cordonate spațiale: locul nașterii: Liceul „Unirea” din Focșani; aria de răspândire: cinci din cele șase continente ale genroasei noastre planete.

— Prin ce s-a impus seria veche?

— A intrat în istoria literaturii române găzduind începuturile poetice ale lui Victor Ion Popa, pe-atunci elev la Liceul Internat din Iași.

— Dar seria nouă?

— Printre-o mai largă deschidere literară, culturală, științifică și tehnică. Beneficiind de o viață mai lungă, actuala serie a debutat peste 550 de copii din România, a dat un ziarist profesionist (Anca Florescu, redactor la „Scînteia” și poetă cu volum în curs de editare). Așteptăm rezultatul examenului necruțător al timpului, la care vor fi supuși „veteranii”, precum și cei care vor veni după ei în coloanele „Revistei noastre”.

Ne mindrim cu contribuția adusă la încheierea unei durabile frății între generații (vîrstă colabo-

ratorilor variază între 9 și 97 de ani, în fruntea noastră situindu-se acad. Iorgu Iordan); organizarea multor acțiuni culturale și științifice de interes local și republican (simpozioane, sesiuni de comuniere științifice, expoziții); parcurgerea aproape a tuturor drumurilor literare ale țării; menținerea unei apariții constante, în condițiile în care revista se autofinanțează încă de la început, nimeni din colectivul redațional nefiind retribuit (ea e creația unor oameni care și cheltuiesc de zi în zile lor liber); atragerea în paginile ei a unui număr impresionant de cărturari (scriitori, critici și istorici literari, artiști plastici, oameni de știință etc.). Recunoașterea valorii ei pe plan național și internațional constituie singura răsplătă a trudei noastre. Si aceasta este mai prețioasă decât orice satisfacție materială.

— În concluzie, care este telul principal al revistei?

— E vorba de țeluri: descoperirea și promovarea tinerelor talente, precum și realizarea unui act de educație, de cultură.

— Necazuri?

— Destule. Dar le-am depășit. În această direcție, ne-am bucurat și ne bucurăm de un substanțial sprijin din partea Comitetului Județean Vrancea al P.C.R.

Discuția — întreruptă de momente muzicale susținute de Vasile Tarnovski, excelent interpret al operelor lui Beethoven, Enescu, Vivaldi, și poețice cu participarea elevelor: Doina Rosu, Luminița Nichifor, Laura Balaș și Anca Stirbu (Liceul „M. Eminescu” din Iași) și a lui D. Grumăzescu —, durează pînă la ora 14.

Entuziasmati, unii spectatori cer autografe pe exemplare din diverse numere ale „Revistei noastre”. Semnind, ne vin în minte celebrele cuvinte ale cronicarului: „...nasc și în Moldova oameni”.

FATĂ IN FATĂ

CU VIITORII PROFESORI DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Luni, 4 noiembrie 1985, ora 10. Întreprindem o scurtă vizită la Liceul de Filologie-Istorie „Mihail Eminescu”. Aici, facem un schimb de publicații: noi oferim un set din noua serie, iar gazdele ne dăruiesc revista „Luceafărul” a cărei tipărire a

L. Drăgan, conf. univ. dr. C. Parfene și...

...studenții participanți la întîlnire

Încetat de mai mulți ani. Sintem informați că se depun eforturi pentru reluarea apariției, fapt impus de existența unor elevi deosebit de talentați.

În continuare, ni se prezintă cabinetul de literatură română, unde, în afara portretelor scriitorilor, se află cărți rare, periodice, documente literare.

Ora 12. Ajungem la Facultatea de Limba și Literatura Română. Întîlnirea cu studentii a fost pregătită cu concursul prof. univ. dr. Ion Sirbu, șeful Catedrei de literatură română, și al conferențiarilor univ. dr. Mihai Drăgan și Constantin Parfenie.

Conf. univ. dr. Mihai Drăgan, preluind oficiul de gazdă, face o scurtă, dar densă și competență prezentare a „Revistei noastre”, al cărei colaborator este, insistând asupra locului pe care-l ocupă publicația elevilor din Focșani, în ansamblul presei scolare și al celei literare și culturale românești de azi.

Redactorul responsabil se oprește asupra unor momente mai importante din istoria revistei, asupra structurii și rostului ei și încheie:

— Mă uit la dv., viitorii mei colegi, și mă întreb: care va veni la Liceul „Unirea”, nu numai ca profesor, ci și ca pasionat continuator al acestor tradiții editoriale? Munca la catedră este nobilă și de mare răspundere. Ea trebuie însă duată și de preocupări științifice, literare și culturale, care să dea o și mai mare strălucire celei dintii! Vă aștepțăm!

ULTIMUL POPAS: LICEUL NAȚIONAL

Ora 13.30. Scoala care a numărat printre elevii săi pe Mihail Sadoveanu și Eugen Lovinescu — ca să numim doar două personalități proeminente ieșite de pe băncile ei — ne-a primit cu entuziasm juvenil.

În sala de festivități, s-au adunat aproape 200 de elevi, printre ei aflându-se și colegi de la Liceul „M. Eminescu”.

Sufletul organizării acestei întîlniri: prof. Smaranda Rusu.

Prof. Rodica Luca, directoarea scolii, ne adreseză un cald salut. Dumitru Grumăzescu ne prezintă cu inflăcărarea-i cunoscută după care redactorul responsabil este rugat să împărtăsească din experiența sa gazetăreasă, în general, și din cea acumulată la „Revista noastră”, în special.

Ideea centrală a expunerii: colaborarea elevilor la o publicație scolară, chiar dacă nu este urmată de o afirmare spectaculoasă, constituie un mare cistig pentru ei: le dezvoltă deninderea de a comunica în scris — într-o formă căt mai ingrijită — gândurile și sentimentele.

Citesc din creațiile lor: Doina Roșu, Aurora Stan, Laura Balaș, Luminița Nichifor, Sandu Antonio și Octavian Popirda (ultimii doi de la Liceul Național).

Ora 17. Părăsim foata capitală a Moldovei, mai bogată spiritualicește și cu dorință sinceră de a ne reîntoarce printre prietenii dragi ai „Revistei noastre”.

PRIETENII

„REVISTEI NOASTRE”

ILIE I. MIREA

În primele zile ale anului 1985 a apărut la Editura „Ion Creangă” (București) carte cu desene necolorate a entuziasmului scriitor pentru copii, Ilie I. Mirea. Coperta și ilustrațiile aparțin lui Vasile Olag.

În distihuri și catrene simple, ascunzind totuși destule capcane pentru a pune la încercare inteligența școlarilor mici, sunt formulate ghicitori pe o serie de teme cunoscute: ambientul, higiena, rechizitele și mediul școlar, obiectele din gospodărie, strada, fauna și flora domestice etc.

Învățătorul se situează în ipostaze foarte diferite. Este cînd botanist, entomolog, silvicultor, zoolog, cînd pictor al cîmpului și al mării, făcînd permanent educație multilaterală, propunînd ingenioase și sugestive definiții ale obiectelor pe care le poetizează.

Cartea este dedicată urmărind creația de atitudini. Se evită, însă, stilul fastidios. Remarcabilă este capacitatea scriitorului, aflat la vîrstă senectuții, de a scrie cu vădit umor și sprinteneală, devenind astfel pe placul copiilor. Ei au și posibilitatea de a verifica corectitudinea răspunsurilor date.

Partea a doua a volumului cuprinde mici povestiri hazlii, legende florale, acvatice ori cu caracter istoric care lasă impresia că sunt recreate de Ilie I. Mircea după modele populare.

Ultima secțiune a cărții alcătuită din lectii de desen verificate. Se întrebăcumperi succesive a obiectului, imitația perfectă a naturii.

Trăind o jumătate de secol în orașul nostru, Ilie I. Mirea nu poate uita pînza Dunării străpunsă de pești care și încurcă mustătile-n năvoade și nici vapoarele. Memoria pedagogului e ancorată puternic nedesprinsă încă din malul Brăilei. Astfel ce sens ar avea chiar și această ghicitoare: „Cin' te-ajută să vorbesti Din Brăila-n București?”

Părerea noastră este că și prin această caricatură pentru copii, Ilie I. Mirea continuă să-și împlinească nobila carieră de invățător brăilean.

Prof. Maria COGĂLNICEANU
Brăila

PREZENȚE ROMÂNEȘTI

Constantin Ciopraga distins cu Premio Mediterraneo

– În noiembrie 1985, la Palermo, vi s-a decernat PREMIO MEDITERRANEO (ediția a IX-a), la propunerea ASOCIAȚIEI CRITICILOR LITERARI ITALIENI. După ce criterii se acordă o asemenea distincție ?

– Se ține seamă fie de ansamblul unei opere, fie de o operă importantă, definitorie pentru activitatea unui scriitor : poet, prozator sau critic literar. Respectivul premiu se acordă, de asemenea, reprezentanților altor domenii, încât în 1981 „Măslinul de aur” i-a revenit reputatului istoric francez Fernand Braudel, mort anul trecut și despre care se stie că era dublat de un talentat scriitor. Conțează, la luarea deciziilor, lucrările care contribuie la „înfrățirea între oameni”, la progresul cunoașterii reciproce prin intermediul cuvântului scris.

– Cîte clase are premiul menționat ?

– În primii ani, avea două clase ; din 1980 are trei : „Premio Mediterraneo”, „Ulivo d’oro”, și „Ulivo d’argento”. Se distribuie, de regulă, zece diplome.

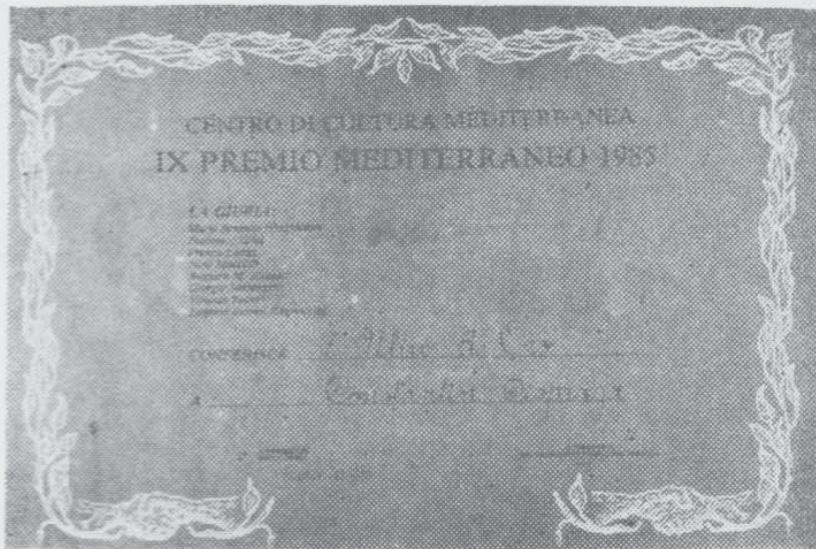
– La edițiile anterioare, ce alte personalități au fost distinse cu acest premiu ?

– Pot fi citate nume reprezentând diverse culturi : francezii Roger Garaudy (1976), Baltasar Porcel (1977), senegalezul Léopold Sédar Senghor, poet de limbă franceză (1980), prozatorul italian Michele Prisco (1981), românul Mircea Eliade, italianul Goirgio Bassani, francezul Robert André (1983).

– Dar odată cu dumneavoastră – care au mai fost laureații ?

– Un „Premio Mediterraneo” a fost decernat lui Piero Scanziani, italian din Elveția, iar un altul lui Geno Pampalone, profesor la Universitatea din Florența, critic literar foarte activ. Piero Scanziani, candidat la Premiul Nobel, eseist și prozator, a publicat, printre altele, volumele : **Aventura omului, Șapte lecții despre omul interior și Alexandru**. Lui Geno Pampalone i se datorează volumele **Treizeci de ani cu Cesare Pavese, Bun ca pîinea și altele**. Personal, am primit „Măslinul de aur”. „Măslinul de argint” a fost acordat în exclusivitate italienilor : lui Giuseppe Amoroso, pentru studii privind literatura romantică și post-romantică, profesorei Neria de Giovanni, lui Adolfo Oxilia, Giuseppe Rovella, Mario Grispo și Cesare Falessi.

PREZENȚE ROMÂNEȘTI

-Vă rugăm să ne prezentați, pe scurt momentul festiv.

– Au fost de față primarul municipiului Palermo, numeroși oameni de cultură, scriitori, profesori, redactori, cîteva echipe ale diverselor canale de televiziune. Festivitatea a fost prezidată de poetul Nino Muccioli, președintele **Centrului de cultură mediteraniană**. Un antrenant cuvînt a rostit profesorul Mario Sansone, președintele juriului și președinte al **Asociației criticiilor literari italieni**. În sala de festivități a Primăriei, a urmat o recepție oficiclă.

– În ce măsură sunt cunoscute, în Italia, cultura și literatura română ?

– Acestea sunt receptate cu simpatie și interes. Pentru o mai largă cunoaștere, sunt însă necesare conferințe, mai multe traduceri din literatura noastră clasică și contemporană. Avem multe de făcut, în acest sens.

– La ce manifestări ați mai participat, cu prilejul călătoriei făcute ?

– Fără îndoială era în ajunul centenarului nașterii lui Liviu Rebreanu, am fiut două conferințe : una la „Biblioteca română” din Roma ; alta la Sulmona, locuția nașterii lui Ovidiu, oraș înfrățit cu Constanța.

– Cum arăta Italia, în plină toamnă ?

– Păstrează amintirea unor zile însorite, tonice, calde, ca de mijloc de august. Nu e de mirare că într-un climat ca acesta se cultivă de peste două milenii artele și literatura.

Interviu propus de
prof. Petrace DIMA

DEBUT

Meditație

Asculta...

Ascult susurul apelor de cristal
 Ce coboară din pieptul acestor Carpați
 Cu povestea bunicului pierdută-n amintire.
 Privesc norii și cerul
 Și aurul grinelor din holde.
 Simt seva pământului pătrunzindu-mi în suflet
 Simt boarea de vînt atingîndu-mă suav.
 Exist în această țară de vis
 Cu care mă confund
 Ascultind,
 Privind,
 Simțind.

Anda-Camelia IOV,
 clasa a IX-a B.
 Liceul de Matematică-Fizică
 "N. Bălcescu" — Brăila

Poem *)

Dorm arcașii-n scorbură, lingă riu.
 Lăncile le-au înverzit demult
 Pîn-la glezne-n iarbă, pîn-la briu,
 Urcă apa lumii în tumult.
 Din adînc de atmosfere s-aștern
 Cețuri printre arbori în cunună,
 Mustul răsuflărilor etern.
 Il sorbim prin ramuri împreună.

George GÎSCULESCU,
 clasa a VIII-a B.

Poezie distinsă cu premiu I, la Concursul interjudețean de creație literară „Drag pămînt românesc” (Focșani, 23 ianuarie 1986).

Nota redactiei

Poezia „Gînd mamei”, apărută în nr. 115/1985 al „Revistei noastre”, aparține scriitoarei Marieta Sava — Bursuc.

Început

E noapte și tîrziu...
 Aș vrea... și totuși nu știu ce să scriu...
 S-aștern pe foaia albă
Imagini dintr-un vis iscat de-o noapte caldă,
Să materializez crîmpei de vis
În urmele lăsatе de stilou în scris,
Să-nloc cuvintele pe dos, pe față,
Ca pînă la urmă toate să fie-nvâluite-n ceață ?

E noapte și tîrziu...
 Aș vrea... și totuși nu știu ce să scriu ;
 Cuvinte goale, fără sens înșiruite pe hîrtie
 Sau... poate ? cine știe...
 Chiar un început, un început lîrav de poezie.

Gabriela GHEORGHITA,
 clasa a XI-a A,
 Liceul Al. I. Cuza din Focșani

Marea

Să nu plîngi, mare, să nu plîngi !
 Lacrimile tale-s mai sărate
 Decit cele ale cerului pe care le strîngi
 În apele-ți nemăsurate.

Să nu rîzi, mare, să nu rîzi !
 Risul tău m-ar zgudui și pe mine
 Și n-aș putea în nici o zi
 Să imi iau gîndul de la tine.

Să nu tacî, mare, să nu tacî !
 Tâcerăea ta m-ar trezi din visare
 Și m-aș gîndi la cîmpurile cu maci
 În loc să mă gîndesc la tine, mare !

Să nu crezi, mare, să nu crezi !
 Că te-aș putea uita vreodată,
 Că te-aș lăsa pe tine să te pierzi
 În lacrimi ! O marea mea, o mare minunată !

Olivia IONITĂ,
 clasa a VIII-a E,
 Școala Nr. 9 din Focșani

Plaja

Privești și-ai tot privi mereu
 Privelîști noi, culori de vrajă,
 Parcă din cer un curcubeu
 A coborît direct pe plajă...

Iar cînd un bun rămas îți iezi
 Și-n urma ta rămîne marea,

Pe piele porți amprenta ei . . .
 Si-n suflet, caldă, neuitarea...

Mariana SPĂTARU
 clasa a X-a B,
 Liceul „I. Slavici“ — Panciu

PLASTICĂ

REVISTA NOASTRĂ

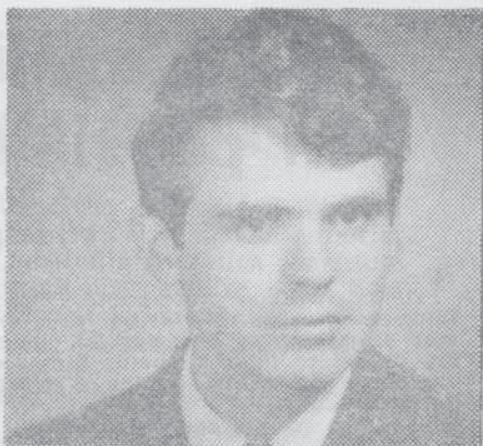

Sculptorița Floica HOCIUNG, originară din Focșani, sus, alături de bustul Marii Tănase, iar jos, imortalizând chipul scriitorului și omului de teatru, Victor Ion Popa (în dreapta), care a debutat în seria veche a „Revistei noastre” (nr. 2/1912).

SALONUL LITERAR DRAGOSLOVENI, ediția 1985

ION IANCU

Premiul
Comitetului Județean
pentru Cultură
și Educație Socialistă
Vrancea

Pe harta melancoliei

Aici pământul brusc își amintește de noi,
el e un fel de lumină pe care
flința o-nțelege în ciuda ochilor ;
sub ceața de martie,
drumuri coboară-n adînc
sub rădăcini biciuind
umbra belșugului
în fiecare trup un plug asudă
brazda să nu se surpe
și ea se adaugă
ca la un zid de cetate
care crește-n adînc
Ii vedeți totdeauna în cîmp
sint ei pe ziduri
ei
eterni în spatele acelorași chipuri
ca în spatele unor armuri

Melcule

Melcule, mărite melc,
mi-ai bătut cu cornu-n geamuri
și mi-e teamă să incerc
să te prind și să-ți pun hamuri.

Pe cocașa ta de var,
să colind deșertul lunii,
ca un beduin fugar
închinat deșertiuni.

Rod omizi obrazul lunii
și-a-nflorit un vierme-n soare
și se nasc în calea lumii
numai zile trecătoare.

Nopțile, bătrîne melc,
nu le mai sublie nime
și prin umbră tot alerg
să nu-i zic intunecime.

PERMANENȚE

Monologul îndrăgostitului în poezia lui Eminescu (I)

de prof. univ. dr. Emilia St. MILICESCU

Prinind invitația profesorului Petruache Dima de a lua parte la sărbătorirea unui veac de la apariția Luceafărului, un zig-zag de fulger mi-a străbătut ființa, complexă de orbitoarea lumină a creației lui Eminescu.

Ca dascăl de literatură română și ca etern ucenic al geniului nostru tutelar, m-am străduit de-a lungul a sase decenii să-l înțeleg. Gândindu-mă la ce voi spune mi-s-a părut că — pentru a demonstra în ce constă culmea romanticismului universal pe care a reușit să se situeze în mai puțin de un deceniu și jumătate — relevarea monologului liric-erotic și măestriza legătură dintre puternica emoționalitate a fondului și perlajul cromatic și sonor al formei îl poate reprezenta pe marele poet mai deplin decât orice altă temă.

Din studiul creației sale, scînteiază că fațetele unui brillant poezile de iubire, intraducibile în integrala lor frumusețe și semnificație.

Dar, sfiosi, cu emoție și cu încordare a mintii, să preflâram împreună cîteva boabe de preț din inestimabilul și-reag de frumuseți cu care — ca un demilurg — ne-a împodobit pentru eternitate, să le privim în lumină prielnică, spre a nu le împuțina strălucirea și într-un scurt moment de sinteză nîi se vor învedera că în față nici unul moment din viață sa poetul n-a vibrat atât de indelung și de intens ca în fața iubirii — principiu guvernant al lumilor văzute și nevăzute. Cu migală de bijutier neegalat al limbii române, Eminescu își toarcă flurii nemuritoarele sale opere pornind și întorcindu-se necontentă la acest sentiment. Ca într-o incomensurabilă dramă în care el însuși joacă rolul „dureros de dulce” al eternului îndrăgostit în infinite și tulburătoare ipostaze, poetul monologhează — rar întrerupt de presupusele replici ale partenerei —, etalându-si sentimentul în decorul mereu variat al lumii și al timpului. N-avea decât 16 ani când medita asupra vieții, constatănd că totul este efemer, de la frunza ce se desprinde de pe ramă pînă la credința în divinitate și în armonia universală, că ultimă pînă la urmă tot ce am învățat, rămnind „cu mintea seacă, gîndul netot”, cu înimă pustie de sentimente. Din această combustiune devastatoare statonnică n-a rămas în sufletul poetului decât imaginea iubitei.

Situat parțial în centrul universului, înconjurat de mirezmele lumii vegetale și de vietățile pămîntului mortal, avind deasupra-i bolta cerească cu spațiiile ei interplanetare, îndrăgostitul lansează în infinitul spațial și temporal „cînturile” de

sîâvire a iubitei, al cărei farmec nespus se propagă peste lumea ulmită. Poate că niciieri ca în geniul poem „Sî dacă...“ nu apare mai clar logica de etern și iremediabil îndrăgostit a lui Eminescu, dezvăluită de rostul pe care îl atrbuie el cosmosului: lunile nu există decât ca să cuprindă necuprinsul iubirii și să tălmăcească prin diversele lor aspecte farmecul indicibil al iubirii:

„Sî dacă ramuri bat în geam

Si se cutremur plopii...“

„Sî dacă norii deși se duc

De ieșe-n luciu luna...“

„Sî dacă stele bat în lac

Adîncu-i luminîndu-l...“

toate au fost create din vecile toate ca niște reflectări玄omice ale ființei mai presus de fire, domolind durerea despărțirii poetului însetat de iubire.

Caleidoscopul abia mișcat în care receptăm poemele sale prezintă mereu o altă ipostază ale aceluiasi sentiment. Iată, în „Floare albastră”, amintire a unui episod fericit, „mititică” își învăță — cu gîngăsie și inocență — iubitul să-o urmeze în taina dulce a codrului, ori printre trestii fosnitore, să participe alături de ea la minunatul joc al dragostei, pînă la răsărîlul lunii. În acele clipe, va crede în eternitatea sentimentului ei și va exclama fericit :

„Ce frumoasă, ce nebună / E albastra-mi dulce floare !“ Dar... departe în timp și pierdut în spațiu neîdentificabil, trista realitate și smulge din liră celebrele versuri ale finalului :

„Sî te-ai dus, dulce minune,

Sî-a murit iubirea noastră !

Floare-albastră, Floare-albastră,

Totuși este trist în lume !“

Desi dulcea lui minune, Izvor al treătoarei lui fericirii, s-a îndepărtat de el, poetul nu-i adresează nici un reproș, nici o imprecație, ci gratitudine în veci mereu nestinsă, pentru efemera clipă de plenitudine pe care i-a dăruit-o. Apelativul de o infinită gîngăsie, îl va comunica iubitei — oriunde s-ar afia ea în lume — florul iubirii și binecuvîntarea lui.

Altădată, o așteaptă în decorul de vis romantic al unui lac albastru, culbărit în umbra codrului secular. Imaginea în mișcare a eroului lîric traduce sentimentul său :

„Sî eu treoc de-a lung de maluri ;

Parc-ascult și parc-aștept

Ea din trestii să răsară

Sî să-mi cadă lin pe piept...“

(Vă urma)

PERMANENȚE

Formația filozofică a lui Mihai Eminescu și consecințele ei asupra creației (I)

La nici un nivel al analizei operei eminesciene nu poate fi ignorată formația filozofică a poetului. Fără a fi un creator de sistem propriu, Eminescu este un poet filozof în sensul că **meditația filozofică** constituie portativul marilor construcții vizionare. Lectura operei nu se poate deci dispensa de operația tacită a depistării fundamentelor meditației lui, meditație care se inscrie în perimetru filozofiei clasice germane: Kant, Hegel și, mai ales, Schopenhauer.

Un astfel de sistem de referință nu poate conduce către ideea că Eminescu este un translator al unor puncte de vedere filozofice, un autor care a poetizat sau versificat astfel de puncte de vedere.

Intr-adevăr, o operă este un „*Weltanschauung*”, o viziune asupra lumii, dar în nici un caz o transpozare, un simplu act de paralelism.

Fundamental, Eminescu a fost un sfîrșit de sinteză și izvoarele lui s-au vălurit în undele unui ocean de gîndire ce nu mai poate fi reîntors la izvoare (la origine).

Numai din ratiuni didactice putem cîteza să ne referim la cei trei mari filozofi cu scopul suprem de a dovedi propria-i substanțialitate.

„Să-a fost pus oare Eminescu în chip sistematic marile probleme ale cosmosului, fost-a el un filozof pe înțelesul pe care universitatea îl da acestui cuvînt? — se întreabă George Călinescu. Filozoful de profesie nu crede că e cazul de a vedea în el altceva decît un poet cu idei metafizice imprumutate, în vreme ce literatură rămine pătruns de adîncimea lui filozofică și-l numește poet-cugetător“.¹⁾

Manuscrisele eminesciene conțin și notele de curs din anii studenției la Viena și Berlin. Din cercetarea întreprinsă de G. Călinescu rezultă că poetul a frecventat cursurile de istoria filozofiei și, implicit, de estetică filozofică, inițîndu-se în amîndouă, începînd cu Platon și Aristotel pînă în epoca imediat premergătoare.

La început, a fost atras de filozofia „coperniciană” a lui Kant. Trimis de Maiorescu pentru a se pregăti pentru cariera universitară. Eminescu a început prin a traduce pagini din filozoful care i-a atras atenția asupra subiectivității TIMPULUI și SPATIULUI.

„Nu există nici Timp nici Spațiu — ele sunt numai în sufletul nostru. Trecut și Viitor e în sufletul meu ca padula într-un sămbure de ghindă, și infinitul, asemenea, ca reflectarea cerului instelat într-un strop de rouă“.²⁾

În această meditație a poetului din primele pagini ale nuvelei *Sârmă-nul* Dionis recunoaștem ecoul lecturii atente a lui Kant, însușirea de către el a apriorismului celor două categorii fundamentale.

De aici pornind ne putem explica fluiditatea cu care poetul strămută în imaginar condiția timpului real, situînd realul — deci, prezentul — într-o zonă ucigătoare a ironiei, împingînd disocierea pînă la pamflet și invectivă.

Cu alte cuvînte, **opozitia** dintre lumea noumenală și cea phenomenală, dintre esență și aparență, pare să fie primul temei al gîndirii antitetice care structurează dramatic lîrica eminesciană. Eminescu era el însuși o asemenea structură, era un dramatic. Filozofia kantiană i-a dat doar suportul. Mihai Eminescu avea vocația de poet epic și dramatic, dar s-a exprimat ca poet lîric și filozofic tocmai pentru faptul că era o asemenea structură.

prof. Nicolae MOHOREA

(Va urma)

1) G. Călinescu, *Opera lui Mihai Eminescu*, vol. II, Ed. Minerva, 1970, pag. 7.

2) M. Eminescu, *Proză literară*, Ed. B.P.T., E.P.L., 1966, pag. 28.

Observații asupra DOOM

CORESPONDENȚA DINTRE LITERE ȘI SUNETE (I)

de prof. dr. Ion CALOTĂ

Ne propunem, în cele ce urmează, ca și în mai multe alte articole viitoare, să revenim la **Introducere**, pentru a aborda chestiunea raporturilor dintre ortografie și ortoepie, anume **Corespondența dintre litere și sunete** (p. X—XII).

Un asemenea capitol apare pentru prima dată într-o lucrare normativă românească și chiar pentru singura dată, fiindcă nici chiar ediția a IV-a a **Indreptarului ortografic, ortoepic și de punctuație**, apărută la București, în 1983, deci la un an după DOOM, nu a inclus un astfel de capitol, absolut necesar, într-o lucrare normativă de acest tip.

Prezența acestui capitol în DOOM o datorăm, credem noi, criticiilor și propunerilor formulate de profesorul bucureștean Emanuel Vasiliu în articolul **Aspecte ale raportului ortografie-orthoepie în română actuală (Reguli ortografice care nu există)**, publicat în revista „**Limbă și literatură**”, vol. II, București, 1978, p. 202-206, în care se cere ca „**ortografia să fie astfel construită încât să cuprindă în formă explicită toate regulile de citire**” (p. 205) și în care se remarcă „**o proprietate structurală a sistemului de scriere și anume un anumit grad de ambiguitate a scrierii în raport cu pronuntarea**” (p. 206), precum și în cursul pentru anul I tînuit la Facultatea de Filologie din București și publicat la Reprografia Universității din București în anul 1979, sub titlul **Scrierea limbii române în raport cu fonetica și fonologia**, în care autorul vorbește despre „**sinonimia literelor (—același sunet redat prin semne diferite) și polisemia literelor (—aceeași literă redînd mai mult sunete)**” (p. 64) și în care afirmă că „**sinonimia, polisemia și ambiguitatea unor litere ale unui alfabet fac ca acest alfabet să fie «mai puțin fonetic»**” (p. 65).

Drept urmare, a apărut în DOOM acest capitol despre corespondența dintre litere și sunete, care, deși incomplet și imperfect, este de o mare utilitate, fiindcă, ori păstrăm ortografia așa cum este, dar, în acest caz, dăm indicații explicite asupra pronuntării fiecărei litere, fără să presupunem cunoașterea prealabilă a rostirii cuvintelor, ori încercăm soluționarea sinonimiei și polisemiei literelor, ca surse ale ambiguității acestora, prin introducerea unor modificări în ortografie, așa cum am susținut noi în articolul **Despre scrierea diftongilor limbii române**, publicat în **Analele Universității din Craiova**, seria **Științe filologice**, anul X, 1982, p. 21—28, în care am propus diferențierea în scris a elementelor asilabice ale diftongilor și triftongiilor în raport cu vocalele silabice corespunzătoare, pe principiul evitării aceleiași litere de bază, prin notarea elementelor asilabice cu alte semne decât sunetele silabice, cu litere noi, împrumutate sau adaptate.

Incepînd discuția asupra raporturilor dintre ortografie și ortoepie, trebuie să arătăm că tabelul din DOOM (p. X—XII), cuprinsind corespondența dintre litere și sunete, oricărt de util, așa cum am arătat, pentru că dă principalele reguli de pronunțare a literelor și, implicit, regulile de reprezentare în scris a sunetelor-tip ale limbii române, se caracterizează prin unele imperfecțiuni, ca și, în special, prin absența unor indicații de pronunțare care ar fi fost absolut necesare.

Ne propunem, de aceea, în cele ce urmează, să analizăm acest tabel în toate amănuntele lui, să-l completăm cu ceea ce-i lipsește, să-l corectăm

LIMBĂ ȘI STIL

acolo unde indicațiile lui ni se par imperefecte; într-un cuvînt să-l aducem o serie de amendamente. La rîndul nostru, vom întocmi un tabel nou, al nostru, care va păstra, pentru comparație, rubricile tabelului din DOOM, adică or., crt., litera/combinăția, pronunțarea ei, condiții, exemple.

La nr. crt. I, litera a, tabelul în discuție nu dă decît pronunțarea a, fără condiții și fără exemple. Noi considerăm că lucrurile nu sunt chiar așa de simple că realitatea limbii este ceva mai complicată.

Mai intîi o observație cu caracter general. Limba română a ajuns în stadiul, este astăzi în situația de a avea două rînduri de norme: unele valabile pentru cuvintele din vechiul fond lexical, altele valabile pentru cuvintele din fondul neologic, mai ales în ceea ce privește pronunțarea. Astăndată lucrările, considerăm că în tabelul pe care-l discutăm lipsește această distincție, care este necesară mai ales pentru sistemul vocalic, mai puțin pentru cel consonantic.

Astfel, în cuvintele din vechiul fond, după 1 silabio, a nu se pronunță în hiat cu 1 din silaba precedentă, ci ia. Rostim corect românește albija, mija, știa, nu albia, mia, știa. Prin analogie cu această rostire, se pronunță diftongul ia după 1 silabio și în cuvintele din fondul neologic în exemplu ca filologia, poezia, asociția, audia, Indian, parlizian etc., ceea ce noi am numit pronunțare „în manieră populară” (Probleme de ortoepie în vîitorul „Dicționar ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române”, în revista „Limba română” nr. 2/1978 p. 198), iar Emanuel Vasiliu califică drept „ajaj conservativ” (Scrisarea limbii române în raport cu fonetica și tonologia București, 1979, p. 55-56). Această pronunțare atât în cuvintele din fondul vechi cît și în neologicism ar fi trebuit să fi fost indicată împod explicit, fie în indexul de cuvinte, la flegcare cuvînt în parte, fie, mai simplu, în tabelul cu „Corespondența dintre litere și sunete”.

În schimb, în Introducere, p. XIV la capitolul „Principalele reguli ortografice și ortoepice” apare regula conform căreia „la substantivale feminine se scrie ie, ia — pronunțate bisilabice — și nu ie, respectiv ia-sau ie: ie, bucurie, via, familie, istorie; articulare la: bucuria, via, familial, istoria”, regula care după cum se vede, nu face deosebirea dintre scriere și pronunțare, nici dintre neologicism și cuvintele din fondul vechi, iar, pe de altă parte, susține existența hiaturilor i-e și i-a chiar și în cuvintele vechiului fond, așa cum rezultă și din § 30, 31 (p. 8) ale Îndreptarului ortografic, ediția a IV-a, București 1983.

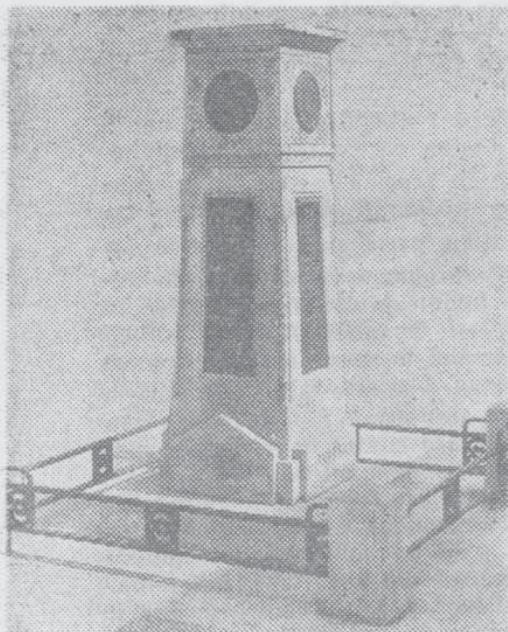
În cuvintele din fondul neologic, după modelul celor din fondul vechi, a se pronunță cu apendice asilabic cînd urmează după vocale silabice. Astfel, după o silabie pe lîngă pronunțarea în hiat (agreabil, ide-al, re-alității, litera a mai poate fi pronunțată fie cu apendicele asilabic 1, deci ia, iareabil, ideafal, creia, regalitate), fie, mai ales, cu apendicele asilabice e, deci cu diftongul ea (agregabil, ideal, realitate, crea etc.).

După o silabie pe lîngă rostirea în hiat (continu-a, situ-atie, litera a mai poate fi rostită fie cu apendicele asilabice 1 (continuă, situatia), fie, mai ales, cu apendicele asilabice u (continuă, situație, că luua, luna)).

După o silabie, litera a, pe lîngă rostirea în hiat (co-alitie co-agulare, co-autor), mai poate fi pronunțată cu apendicele asilabice 1 (colalitie, coagula cotautor). După o silabie precedentă, litera a din silaba următoare, pe lîngă rostirea în hiat (contra-alac), mai poate fi rostită și cu apendicele asilabice 1 (contraialac).

Recapitolind, constatăm că, pe lîngă rostirea în hiat, cuprinsă în tabelul în discuție ca singura posibilitate, litera a mai poate fi pronunțată și în diftongii ia, ia, ea, ua, că elementele asilabice care se intercalează între cele două vocale silabice, cu rol de evitare a hiatului, sunt fie 1, ea apendice asilabic normal al vocalei silabice următoare a fiel, i, e, a, ea apendice asilabice acordante la vocala silabică precedentă, cînd aceasta este palatală sau labială.

MONUMENTE VRÎNCENE

Bornă de hotar

Pe drumul Unirii Principatelor, „singurul mod în stare de a consolida naționalitatea românilor, de a le da demnitate, putere și mijloace pentru a împlini misia lor pe pămîntul ce li s-a dat spre moștenire”, cum scria Mihail Kogălniceanu, se rejăsește gîndurile și iaptele înaintașilor noștri, locuitori ai orașului de pe Milcov.

Coordonatele esențiale ale inscrierii orașului Focșani pe orbita istoriei noastre naționale, ca simbol al Unirii, au fost și rămîn existența conștiinței unității naționale, participarea efectivă și entuziasma a maselor populare la lupta pentru Unire și, ca o particularitate disinctă, existența arbitrarului hotar dintre cele două părți ale orașului.

Un suport, dar și un ferment al conștiinței originii comune, al continuității, al conștiinței unității de neam și de limbă, de obiceiuri și de

năzuințe l-a constituit, aici, la hotar, comunicația neintreruptă dintre locuitorii de dincolo și de dincolo de Milcov.

Hotarul rămînea un simplu dat administrativ, celelalte chestiuni fiind lăsate pe seama locuitorilor, „a se împăca cum vor voi”, cum se scria într-un suret din 1706. Lucrările de pe hotar veneau în întimpinare nevoilor ambelor părți ale orașului, „tîrguri ce una sint”, cum se specifică într-un alt document.

Inrudirea dintre familii peste hotar devenise, la mijlocul sec. al XIX-lea, un fenomen general; dregătorii dintr-o parte a orașului își aveau obîrșia în cealaltă parte, copiii frecventau școlile de peste hotar. Viața demonstra, astfel, că de neavenit era acest hotar și că de neputincios era în fața ei.

În contextul acestor legături, hotarul își pierdea caracterul de element despărțitor, căpăta un tot mai accentuat rol unificator prin efectul asupra conștiinței, devenind un produs al experienței omenești, un fapt uman.

În septembrie 1931, Focșani — Orașul Unirii — aveau să fie gazdă Congresului Ligii Culturale, congres jubiliar devreme ce se sărbătoreau 40 de ani de activitate a Ligii și 60 de ani de viață ai marelui luptător pentru Unirea cea Mare, Nicolae Iorga.

Cu acest prilej, focșănenii hotărîse să ridicarea unui monument care să păstreze în memoria timpului acel dat istoric — hotarul cu sensurile și semnificațiile lui.

Locul fusese ales în Piața Unirii (fosta Piață Munteni, unde ființase, pînă la 1862, pîchetul 47 de granită), locul de maximă intensitate a vieții orașului, de care se legau multe dintre evenimentele petrecute la Focșani între anii 1848—1862. Aici, în

MONUMENTE VRÎNCENE

iunie 1948, munteni și moldoveni deopotrivă au strigat: „Trăiască România toată”, aici răsunau încă pașii domnitorului Unirii, aici însă se mai păstra ecoul entuziasmului cu care locuitorii au primit decretul de unificare a orașului semnat de Al. I. Cuza, la 10 iulie 1862.

Pentru realizarea lui s-a apelat la arhitectul J. Berindei și la sculptorul Ion Jalea care au conceput monumentul ca pe o piatră de hotar de forma trunchiului de piramidă terminat cu un capitel, în care sunt incrustate patru medalioane turnate în bronz (stema Moldovei, stema Munteniei, stema Focșanilor — Unirea face puterea).

Cele patru fațete ale monumentului, sculptate de Ion Jalea, au încasistrate patru plăci din bronz purtând textele selecționate de Nicolae Iorga: „Românii, căi se așlă lăcitorii la Țara Ungurească, la Ardeal și Maramureșu, de la un loc sînt cu moldovenii toși de la Rim se trag” (Grigore Ureche);

„Hai să dăm mînă cu mină,
Cei cu inima română.
Să învîrtim hora frăției
Pe pămîntul României”

(Vasile Alecsandri)

3. „Unirea, domnilor, eu nu recunosc nimănui dreptul să zică că e actul său, individual, proprietatea sa exclusivă; Unirea e actul energetic al întregii națiuni române”.

(Mihail Kogălniceanu)

„Cetățenii orașului Unirii Principatelor au ridicat acest semn de amintire a unui trecut de credință biruitoră în al patrulea an al Ligii Culturale care și-a ținut congresul aici”.

4. „În acest loc era odinioară pîchetul de graniță no. 47 la hotarul Milcovului care despărțea cele două țări surori Moldova și Țara Românească, 1931 mai”.

Soclul poartă, săpate-n piatră, alte patru inscripții: Moldova, Muntenia, România, Focșani.

Dezvelirea monumentului a avut loc la 13 septembrie 1931, în prezența marelui sărbătorit, Nicolae Iorga, a locuitorilor orașului, a delegațiilor veniți din toate coljurile țării.

Pentru toți cei prezenți atunci, dar și pentru cei care au urmat, piatra și bronzul simbolizau, cum spunea unul dintre vorbitori, „toată munca și aspirațiile generațiilor ce au pregătit Unirea”. „Piatra simbolizează — continua el — nu atât locul unde a fost pîchetul sau linia despărțitoare... cît toate suferințele și nădejdile spre a-și contopi sufletele, pregătind Unirea cea Mare. Prin acest dar al Ligii Culturale, orașul Focșani se mai impodobește cu un monument modest în forma lui, însă frumos și înălțător pentru ceea ce reprezintă pentru trecut și ce va însemna pentru urmași”.

Semnificația gestului și simbolistica monumentului erau subliniate și de prof. I. Rădulescu — Rîmnic, președintele secției locale a Ligii culturale: „Se știe cîtă bucurie a cuprinș sufletele tuturor românilor la auzul Unirii Principatelor. Era firesc să fie așa, pentru că ei simțeau că după unirea cea mică va veni unirea cea mare, Unirea tuturor românilor.

Dacă unirea dintii a reclamat numai chibzuință, țărie sufletească și antuziasm, cea de a doua a cerut singe și oase, care s-au răspîndit din belșug în lunca Mărăștilor și pe coilene și în văile Mărăștilor...

Tinem însă ca prin cîte un semn mai mare sau mai mic, după puterile celor de azi, să nu lăsăm să se uite de posteritate din ce este plămădită țărîna acestui județ de două ori istoric”.

Și posteritatea n-a uitat. Generațiile evului nostru socialist, clădind pe aceste meleaguri o nouă istorie, simîndu-se legate de fapta înaintașilor, au ridicat, pe măsura sentimentului lor de recunoștință și de iubire de țară, un Monument al Unirii, mărăști prin dimensiuni și formă, prin sensurile trecute, prezente și viitoare, adresîndu-se generațiilor ce vor urma: să nu se uite din ce este plămădită țărîna acestui județ de trei ori istoric.

prof. Dumitru HUȚANU

SERIALUL NOSTRU

DANNY ÎI GONEŞTE PE CEI ȘAPTE BANDIȚI (I)

de Sherif BEN

Traducere din limba germană de
Octavian-Viorel ROGOJANU,
clasa a VII-a C,
Liceul Industrial Nr. 34 —
București

Sub numele de Sherif Ben se ascunde un cunoșcător al Vestului american, Thomas Meier.

Thomas Meier este autorul a mai multe cărți despre istoria Vestului Sălbatic, scrise ca urmare a expedițiilor întreprinse în aceste locuri.

Este membru al Societății „Western Writers of America”.

Pentru cartea sa „Marea expediție a căutătorilor de aur din Alaska” a primit, în 1974, premiul „Friederich — Gerstäcker” al orașului Braunschweig, pentru cea mai bună carte de aventuri a anului.

ISTORIA NOASTRĂ

Istoria noastră are loc în anul 1890. Atunci Yucca Flats, era un oraș tînăr înfloritor, cu o stradă principală foarte lată, cu o biserică frumoasă și cu oameni care se simțeau foarte bine în casele lor. Se duceau la luncru, visau la vechile timpuri și bineînțeles se gîndeau la un viitor mai bun.

Cind cineva întreba de orașul lor spuneau mîndri: „O să ma' dâinuie o sută de ani”.

Din păcate, n-au avut dreptate; orașul decăzu în anii douăzeci ai secolului nostru și deveni un oraș fantomă.

Întimplarea face că poate nu am fi aflat niciodată ceva despre Yucca Flats, dacă în anul 1971, omul de știință dr. Albert G. Egghead nu ar fi găsit o carte în care era vorba despede dezvoltarea orașului. Erau însemnările serifului Den Parker, care împreună cu Danny, nepotul lui, au făcut din Yucca Flats un oraș pe căt de palpitant, pe atât de vesel.

Dar citiți și singuri...

(Va urma)

Competență și pasiune *)

Dintotdeauna, elevii Liceului „Unirea” din Focșani s-au arătat receptivi față de sport. Dovadă: prezențele notabile în toate competițiile organizate la nivelul municipiului de pe Milcov în județul Vrancea, precum și la unele din țară. „Un colectiv de cadre didactice care știe să împletească procesul de instruire cu activități recreative, de destindere prin odihnă activă, prin mișcare și exercițiu fizic practicat sistematic, Iată explicația reușitelor elevilor de la Unirea!...”. Aceste remarcări aparțin unuia dintre pionerii sportului focșănean, prof. Ovidiu Gavrilă (...). Un colecționar zelos, fost antrenor de atletism, care și acum, după 50 de ani de activitate la catedră sau în „atelierele” unor cluburi sportive, rămâne ferm ancorat în viața tineretului din Focșani.

De fapt, remarcile făcute de el îl vizează pe un fost elev al prof. Ovidiu Gavrilă, cel care coordonează activitatea de educație fizică și sport la Liceul „Unirea”, prof. George Dumitrescu. „Un înimios dascăl de sport — opiniază conducerea C.J.E.F.S. Vrancea — un adevărat colaborator al mișcării sportive județene”.

Faptele atestă: lecțiile de educație fizică predante de prof. Dumitrescu atrag pe elevi într-o asemenea măsură încit chiar și cei cu anumite deficiențe fizice refuză să dea curs unor scutiri medicale, participând la exerciții și la jocuri mai ușoare după puterile lor sau oficind ca arbitri la unele întâlniri sportive. Sigur, asemenea cazuri am mai întîlnit; subliniindu-le, nu facem decât să scoatem în relief faptul că apropierea copiilor și tineretului de sport depinde, în primul rînd, de valoarea profesorului, a educatorului.

Chiar dacă s-ar rezuma la efectuarea unor lecții de excepție, munca prof. Dumitrescu ar merita o mențiune specială. Iată, însă, că harnicul profesor focșă-

nean realizează cu mult mai mult: din clasele sale se îndreaptă către clubul sportiv școlar, spre performanță, mulți elevi; fotbalisti, în frunte cu Cristian Dragu, titular la divizionara „C” Unirea-Dinamo — Focșani, baschetbaliști — cu jucători și echipe la nivelul TUTUROR celor 30 de clase ale liceului și, mai recent, rugbyști — o echipă INTREAGĂ selecționată de la „Unirea” activează sub culerile Clubului Sportiv Școlar din localitate! Printre aceștia, Lucian Farcaș, Daniel Drăgan, Mircea Marcu, Daniel Tuluca și Leonard Stoica. „Viitori tituari în divizionara „A” Milcovul Hidrotehnica!”, afirmă antrenorul Horia Făgărășanu, recunoscind astfel meritele celui care i-a descoperit și cu care, de altfel, colaborează direct.

Directoarea Liceului „Unirea”, profesoara de biologie Cecilia Maiorov, nu poate fi decât încințată de „produția” catedrei de educație fizică. Aceasta vine să completeze faima liceului din Focșani, care an de an promovează în producție generații de tineri bine pregătiți pentru muncă și viață, unii dintre aceștia (și nu puțini!) intrind și pe porțile invățământului superior.

In toamnă, la consfătuirea cadrelor didactice de specialitate, se făcea afirmația: dacă fiecare profesor de educație fizică s-ar strădui să descopere și să modeleze MACAR UN ELEV PENTRU PERFORMANȚĂ, atunci mișcarea sportivă din țara noastră ar avea asigurată rezerve de cadre de înaltă valoare pentru toate edițiile Jocurilor Olimpice. Acest lucru este posibil dacă toți profesorii care predau această atractivă disciplină de invățământ și-ar valorifică disponibilitățile suflente și competența la nivelul unor colegi ca George Dumitrescu de la Liceul „Unirea” din Focșani...

Tiberiu STAMA

*) Articol reprodus din Ziarul „Sportul”, anul XLII, nr. 11219, 14 ianuarie 1986, pag. 2.

CRONICĂ LITERARĂ

Hanul argintăriței și semiotica harului *)

A rezervat fericit poetul alegerea titlului? Puțini izbutesc. „Puterea lunii” stă în ridicarea apelor. Apele primordiale? Dorul nemărginit de ieșire din matcă? Fluxul melancoliei? Fluxul și refluxul sentimentelor, mareea stărilor intime? Oricum, „puterea lunii e puterea ta (...) puterea timpului ce trece” („Puterea lunii”). Ne-am putes aștepta din titlu la magie selenară, la invocația către Astarte, sub zodia romanticismului — fie și neo. Dar nu, poetul oferă poezie modernă, cu un delir lîric mai controlat decât al suprarealiștilor, în portul căroră mai ancorează cind și cind. Florin Muscalu s-a născut în poezie cind liniștea artei pure a fost tulburată de dansul lui Dionysos și de fluierul lui Pan, altfel migala și rigoarea sa caracteristică l-ar fi păsărat între parnasieni.

Cum nu mai poate practica detașarea și statuarul, sensibilitatea se implică în slava stătătoare, miniaturală a acestei lumi. Poezia este „mic stol de ouă pestrițe, / Roua albă din fum...” (Scrisoare deschisă poeziei). Universul e un fel de materie nimică, supusă alchimiei, între apocalipsul dragostei și orfevreria lîrică. Apar obsesiile fertile: chihlimbarul — probabil magie și oglindă a materiei, sinii, varii specii de păsări, „fumul de rouă”. Toate ale lumii se fixează — eventual după „incinerare” — în materie prețioasă: chihlimbarul — în care se păstrează, salvată, și „morganică (?) insectă Albatorosul”, argintul, „amfora de liliac”, „pulberea aurilor”. Veritabilă provocare — adresată arheologului din viitorime — să caute urmele vietii moarte, întipărîte în sacră, imobilă durată.

Poetul se deghizează în păsărar îscușit. Tine oare maestrul în colivii pre multe păsări și prea de tot angelice? Să nu apară oare și una malefică? Parcă să găsi ceva: sub aparența de păsăre și zbor, se ascunde totușii Fiara (Botros). Poetul e și un fel de haruspices, citind în mecanismul intim al păsărilor, ca și în mișcările șarpei, semne ale Marei Mecanism. De altfel, întreg Universul e și Sumă a semnelor, mai exact o semiotică a harului legat de Carte, tipar, scris, biblioofile: „chihlimbar ai scrisului” (Trimitere o scrisoare), „Marea-vremurilor-Bibliofilă” (Moșie), „rouă hieroglifică” (Roua hieroglifică), „mică mașinărie suavă / Ca și tipografie a melcilor” (Tipografia mei-

cilor, „devenea bibliofilă” (Argintărița), în fine pan-biblio filia (Canar).

Un semn este și trandafirul lui Rilke, mai precis spinul, tuturor cauzator a delicate traume în zone specific vulnerabile: filozofi, târanii, „lemeile (...) în pîntecul / Ce li se zbate ca o mierlă” (Vinatul trandafir). În umbra aceasta gîngășă stă puternica încărcătură erotică a poeziei lui Florin Muscalu: „Alte femei vin la puterea frumuseții” (Zile și nopți de petrecere), „Dimineața găseam pe sinii ei / O pulbere fină de aur” (Argintărița), „Să în polenul de pe ei (n.n. sinii) / Îmi vede chipul sărutind-o ieri” (Fecioară), „Fecioarele tale m-au visat / Să de atunci le crește un pom de lacrimi în pîntec” (Pomul lăudat), „Profesoarei de franceză îi graseiază părul în vînt” (Profesoara de franceză) și în cele din urmă aceste superbe imagini, tândă rememorare a trubului iubit. Eu pe aici cîndva am fost. Mult mai tînăr...“ (Umbra și sceptru).

Poetul are reale aptitudini pentru „Jocuri secunde”, nu numai pentru că, de exemplu, execută variațuni la „varurile”oului lui Ion Barbu (O avere de varuri) — pe care, de altfel, le și „numește” în infiripari de mitologie cosmologică (Leoaică și leu). Modernul Peisaj ar fi putut fi semnat și de Nichita Stănescu. O undă de mister săde bine poeziei lui F. Muscalu: „cade soarele pe Arhei”, „Scumpe peisaje (...) Curcani”, o indrenare cu față spre „Răsărit”. Nici vorbă de reflexul unei credințe mai degradă și în acest „răsărit sub formă de Balcani” (Scumpe peisaje) ceva exoteric, inițiatic în stilul Rosa Croce și o contribuție discretă la balcanismul literar.

Se mai arată depozitarul atitor prețiozități și aed al nobletii dispărute: „E cînea care plinge în lume / Coasa târanilor de mărgăritar...“ și „Acet tărân de care-mi este dor / Să trage răsăritul razelor pe cer...“ (Coasa de mărgăritar; Plugari).

Autorul ne incîntă și cu felurite inovații gramaticale și lexicale: substantivele intră la porunca baghetei în masa participiilor, verbele își schimbă aria semantică etc.

Și farmecul celor nerostite, abia șoptite, adaugă valorii prezentului volum. Tăcerea se depune în Muzeu: mutenia-i răsină” (Zile și nopți de petrecere).

Florin PARASCHIV

*) Florin Muscalu, Puterea lunii, Ed. Junimea, 1985.

FOȘTI ELEVI AI LICEULUI „UNIREA”

CONSTANTIN BUŞE :

„De la Bolívar la Cárdenas” (I)

Este un fapt cunoscut că literatura istorică românească despre America Latină se află la începuturile ei. Nici traducerile din istoriografii cu preocupări mai vechi în domeniu și rezultate notabile nu ne-au permis cunoașterea istoriei popoarelor continentului amintit, pentru că nu prea s-au făcut, iar posibilitatea procurării unor lucrări în original, exclusă, atât pentru marele public cit și pentru licențiați în istorie. Prin programe de învățămînt și manuale, școala generală și liceul asigură puține cunoștințe despre America Latină. În prezent, se observă un interes crescînd din partea unui public tot mai larg pentru carte de istorie, social-politică, de civilizație, cultură și artă.

Din toate aceste considerente, carteau profesorului C. Bușe, de la Universitatea din București, fost elev al Liceului „Unirea”, este nu numai binevenită, ci și foarte necesară. Autorul, cu indatoriri didactice de peste un deceniu și jumătate în această problemă și avînd șansele unei specializări și apoi a unei documentărî în Franță, a reușit admirabile evocări în studii aprofundate și temeinic documentate a unor momente, evenimente și personalități din istoria modernă și mai ales contemporană a popoarelor de la sud de Rio Grande, de mare importanță prin amploare, semnificativ și urmări.

In primul capitol intitulat „Repere la o posibilă introducere în istoria modernă a Americii Latine. Simion Bolívar (1783–1830)”, se prezintă, pe scurt, lupta și obținerea independenței naționale, între anii 1810–1826, începînd cu Haiti, care își proclamă independența la 1 ianuarie 1804, cînd francezii erau alungați din întreaga insulă. Se arată că operele iluminîștilor circulau în coloniile iberice și, de asemenea, marea revoluție burgheză din Franță și documentele programatice ale acestora, cit și războiele Spaniei cu Franța și Anglia care au favorizat cel puțin începutul eliberării.

In acest război de independență, cu adevărat popular, altfel nici nu se putea, neexistînd șanse de reușită în afara cooperării și unității creolilor cu metișii, mulatril, negril și indienil, au apărut și s-au evidențiat figuri de conducători și organizatori militari și politici, talente autentice, care au înțeles imperativile momentului istoric, elaborînd programe, devize de luptă, legi, regulamente, statute, decrete care au catalizat energiile asigurînd forță necesară obținerei victoriei. Sînt prezente astfel, în filele cărtii, personalități ca negrul Toussaint Louverture (mort într-o închisoare în Franță), preotul de țară creol Miguel Hidalgo, făcut prizonier de spanioli și ucis de aceștia în urma bătăliei în zona muntelui Cruz, din ianuarie 1811, preotul José María Morelos, arestat prin trădarea creolilor bogăți și a-

poi ucis, tot de spanioli, Bernardo Higgins, José Artigas, Antonio José de Sucre, José de San Martin, Simon Bolívar, eroi naționali pentru popoarele lor și „care au devenit pentru întreaga umanitate simboluri ale luptei pentru independență și progres”¹, dintre aceștia numele lui Simon Bolívar s-a impus cu deosebire. Calitățile și faptele sale, puse în slujba unei cauze drepte, l-au făcut pe bună dreptate să fie numit „El Libertador” (Eliberatorul), fiind unul din marii pionieri ai luptei anticolonialiste, conducător al uneia din marile bătălii ale umanității pentru emancipare².

Antrenînd puține transformări social-economice, revoluția hispano-americană fiind în primul rînd o revoluție politică, autorul menționează că structurile și practicile învechite, conflictele între tinerile state, frecvențele răsturnări de regimuri politice, au dus la nepuțină în fața ofensivelor economice a marilor puteri capitaliste, care vor ocupa, mai bine de un veac, poziții economice solide în aceste țări. Lupta pentru a două independență, cea economică, concomitent cu lupta pentru transformări social-economice, pentru democratizare și imbuinătățirea stărilor claselor oprimate, constituie tema capitelor următoarelor cărti, cu momente din istoria acestei lupte din Peru, Haiti, Nicagagua, Brazilia, Mexic și Chile.

In continuare, deci, se arată, cu o bogată documentație, că, pînă aproape de primul război mondial, majoritatea capitalului străin din țările Americii Latine era european și în primul rînd englez. Apare însă un nou pretendent la expansiune economică și dominatie — S.U.A., al căror export de capital va depăși treptat pe cel european în această parte a lumii. Pentru America Centrală și Marea Caraibilor, S.U.A. manifestă nu numai un interes economic, ci și unul politic și altul militar, strategic prin amestecul inconsistent în treburile interne și chiar intervenții militare în Nicagagua și Haiti (ultima metodă încercată puțin și în Mexic) pentru a perpetua situația privilegiată a capitalului american și a asigura dominația în această zonă și securitatea canalului Panama inaugurat în august 1914.

Prof. St. VĂSII

ECOURI

„FLACĂRA“ :

„TRADIȚIE. Publicația elevilor Liceului «Unirea» din Focșani, intitulată Revista noastră, confirmă o dată în plus frumosul prestigiu pe care l-a dobândit de-a lungul anilor, crescind de la un număr la celălalt sub toate aspectele publicistice. Numărul 113-114-115 este consacrat Centenarului Rebrenan, prilej cu care profesorul Petracche Dima, coordonatorul Revistei, poartă un dialog cu Puia-Florica Rebrenan, iar Al. Piru, Const. Ciopraga și Gh. Bulgăr readuc în conștiința cititorilor opera rebreniană. Un bun prilej de familiarizare a elevilor cu creația romancierului este grupajul de comentarii Liviu Rebrenan văzut de elevi, care cuprinde semnăturile tinerilor Alina Măiereanu, Claudia Tiță, Luminița Nichifor, Marian Rubin și Florentina-Alina Cojocaru și care dovedește multă prospetime în percepție și, în ciuda vîrstei, competență în interpretare. Dacă mai punem la socoteală și excelenta prezentare grafică, putem socoti Revista noastră o publicație adevărată care merită să fie cunoscută de căt mai mulți cititori“. (R.G.T.) („Flacăra“, anul XXXV, vineri, 31 ianuarie 1986, pag. 11).

„SĂPTĂMINA“ :

„PEDAGOGIE LITERARA. Am mai avut ocazia să ne pronunțăm aici despre preocupările pe care revistele de liceu și universitare le acordă problemelor de istorie a literaturii române. Asistăm la o adevărată «ofensivă» istoriografică din partea noilor și viitoarelor generații de profesori, cercetători și, desigur, de critici și istorici literari — astăzi aflate pe băncile liceelor și ale facultăților. Este concluzie în acest sens exemplul publicației Revista noastră a elevilor Liceului «Unirea» din Focșani, redactată sub îndrumarea și conducerea prof. Petracche Dima. Iată, de pildă, cîteva extrașe și exemple în acest sens din sumarul numărului recent, număr care se deschide sub semnul Centenarului Liviu Rebrenan, dezbatînd probleme pe care le ridică editarea și interpretarea clasiciilor, cercetarea filologică și arhivistă etc. Să urmărim deci modul în care este structurată ediția de față și vom vedea că la baza acesteia, ca de altfel și la a celor anterioare, se află o concepție sistematică, științifică, și nu mai puțin pedagogică, privitoare la inițierea elevilor (de ce și nu a cititorilor de alte categorii) în delecatele și subtilele litigii ale cercetărilor istoriografice. Inițierea în această direcție se face în zbor paralel: magistratii alături de discipoli. În paginile de început ale revistei despre opera și viața marelui prozator Liviu Rebrenan semnează personalități cunoscute din domeniul criticii și istoriei literare: Petracche Dima în dialog cu Puia-Florica Rebrenan; «Un mare romancier» de Constantin Ciopraga; «Liviu Rebrenan în lume» de Al. Piru; «Conținut și expresie la Rebrenan» de Gh. Bulgăr; «Cum l-am cunoscut pe Rebrenan», pagini inedite de Gh. Cristescu, din care reiese pe linia celor afirmate cîndva de pictorul Steriadi, că Rebrenan a fost ajutat la refugierea sa în Moldova de către exponenți ai mișcării socialiste din România. Acestui capitol îl urmează, cum era și firesc, capitolul Liviu Rebrenan văzut de elevi. Aici semnează articole: Alina Măiereanu, Claudia Tiță, Luminița Nichifor, Marian Rubin, Florentina-Alina Cojocaru; poezii: Lucica Cherciu, Ecaterina Crîngeanu, Sandu Antonio, Gabriela Petcu, Corina Popescu, Doina Roșu, Laurențiu Muscalu. Printre instrumentele de lucru ale istoriei literare se numără atât chestionarul dedicat scriitorilor în viață, cât și cercetarea de arhivă, studierea într-o lumină nouă a documentelor și actelor postume, cât și colecționarea de carte veche și rară, raporturile bibliofiliei cu istoriografia. Acestea toate dău o deschidere de orizont elevului care manifestă aptitudini pentru cercetarea de istorie literară“. (D.M.) „Săptămîna“ - serie nouă nr. 6 (791), vineri, 7 februarie 1986, pag. 4).

„TRIBUNA” :

REVISTA NOASTRĂ (Liceul «Unirea» — Focșani) probează și prin recentul număr (octombrie — decembrie 1985) aceeași maturitate și ținută literară și publicistică. Numărul este axat pe Centenarul Liviu Rebreanu, căruia î se atribuie un considerabil spațiu în care sunt inserate: Dialog cu Puia-Florica Rebreanu, realizat de prof. Petrache Dima; eseul Un mare romancier semnat de Constantin Ciopraga; articolele Liviu Rebreanu în lume de Al. Piru; Conținut și expresie la Rebreanu; Gh. Cristescu (inedit); „Cum l-am cunoscut pe Liviu Rebreanu...”; Liviu Rebreanu, promotor al romanului realist modern de Aurel Ciulei; „Ciuleandra” sau muzica patologică de Aurel Goci. Aspecte din viața și opera lui Rebreanu sunt inserate sub semnăturile elevilor: Alina Măiereanu, Claudia Tiță, Luminița Nichifor, Marian Rubin, Florentina-Alina Cojocaru și.a. La rubrica Foști profesori ai Liceului «Unirea» în acest număr — Al. Graur, iar la Prietenii «Revistei noastre» — Platon Pardău despre Modelul DERE (Popescu, n.n.). Versuri semnează: Lucica Cherciu (premiul «Revistei noastre» la Salonul literar «Dragosloveni» — /85); Doina Roșu, Laurențiu Muscalu; iar la Debut Ecaterina Crîngeanu, Gabriela Petcu, Sandu Antonio și Corina Popescu. Nu lipsesc din număr cunoșcutele rubrici: Istorie literară, Limbă și stil, Note de lectură, Memoria peliculei, Știință și tehnică, Biologie, Matematică, Muzică și Sport. Subliniem remarcabila prezentare grafică” (V. Lucaciu). („Tribuna”, 8(1522), anul XXX, 20 februarie 1986).

„MILCOVUL” :

„Triplul număr al «Revistei noastre», întocmit cu discernămînt și probitate profesională, este dedicat **Centenarului Liviu Rebreanu**. Cîitorul românesc de anvergură este omagiat de personalități ca prof. dr. doc. Al. Piru („Liviu Rebreanu în lume”) și prof. dr. doc. Constantin Ciopraga („Un mare romancier”).

Profesorul Petrache-Dima realizează un bun interviu cu Puia-Florica Rebreanu, fiica scriitorului, și face o relatare pe marginea ajutorului oferit de către Gheorghe Cristescu, întîiul secretar general al P.C.R., în timpul ocupării germane din perioada primului război mondial, pe baza unei scrisori inedite a lui Gh. Cristescu, pusă la dispoziție de către colecționarul Ion Rogojanu.

Sunt publicate, de asemenea, intervenții semnate de Aurel Ciulei și Aureliu Goci, precum și interpretări ale unor elevi: Alina Măiereanu (Bistrița), Claudia Tiță (Pitești), Luminița Nichifor, Marian Rubin, Florentina Alina Cojocaru.

La rubrica: „Foști profesori ai Liceului «Unirea», prof. Petrache-Dima tipărește o interesantă con vorbire cu acad. Al. Graur.

Platon Pardău realizează un frumos protret în mișcare al prozatorului, dramaturgului, eseistului și poetului D.R. Popescu, președintele Uniunii Scriitorilor din R.S.R., sub genericul: Prietenii «Revistei noastre».

Sunt inserate versuri, recenzii, însemnări, comentarii, fragmente de lucrări matematice ale elevilor.

Revista își onorează numele și prestigiul”. („Milcovul”, anul XIX, nr. 2103, sămbătă, 15 februarie 1986, pag. 7).

FILM

Vrancea — platou cinematografic

Ca vatră tutelară a spiritului mioitic românesc, Vrancea devine cu fiecare an un reper în istoria filmului național. Există o noblete a acestui pămînt, moștenită din cei vechi, continuată de generația contemporană, o neodihnă meditative, un patos al deschiderilor largi, spre lumină și înțelepciune, care justifică interesul cineastilor.

A realizat astăzi un lung metraj la Focșani sau în peisajul montan, plin de sugestii, este semnul unui gest devenit obișnuit. Universul nostru material și cultural deține acea calitate de respingere a artificiului în favoarea unui cadru vital, generos, cu deschideri moderne spre cinefilul inflăcărat. Cineasti, actori, scenariști, compozitori de muzică de film s-au legat — prin creațiile lor — de ținutul Vrancea. Alecu G. Croitoru, Gheorghe Vitanidis, Mircea Veroiu, Ștefan Traian Roman, Cornel Diaconu, Jean Georgescu, au filmat în Vrancea. Urmă premieră — „Colieful de turcoase” — regia Gh. Vitanidis, a avut ca reper scenografic Teatrul „Pastia”, minunata bijuterie arhitecturală din Focșani.

Timpul istoric s-a comprimat și, pentru cîteva săptămâni, concetătenii noștri au fost mariori — cu nestinse lor curiozitate — ai laboratorului de creație filmică. Consecințele educative ale amănuntului depășesc comentariile acestui colț de pagină.

Fără discuție, cea mai importantă realizare este cultivarea aceluia sentiment firesc, dar fragil și adeseori sterpezit, de respect pentru munca așpră a celor ce trudesc pentru o operă colectivă, care ne ajută să descifram mai exact tilcurile și sensurile lumii, ne luminează mai bine urghurile conștiinței, ne amuză sau ne elibereză de prejudecăți.

Transformarea Vrancei într-un platou cinematografic este probatorie pentru strategia emancipării spirituale a iubitorilor de film, a aceluia om care merită să-i fie dăruit — într-o zi înnoireată — un răsunet de soare în sala de cinematograf.

prof. A. GAVRILESCU,
director

al Întreprinderii Cinematografice
a județului Vrancea
(fost elev al Liceului „Unirea”)

REVISTA REVISTELOR ȘCOLARE

„Jubileu — 125“

De curind, „Revista noastră” a primit cu satisfacție, publicația „Jubileu — 125“, editată de Liceul de Matematică-Fizică „Ștefan cel Mare” din Suceava, cu prilejul împlinirii a 125 de ani de la înființarea lui.

În urma insistențelor revoluționarii din Bucovina, la 4 septembrie 1860, pe baza Ordinului nr. 14805/1860 al Ministerului Învățămîntului din Austria, s-a inaugurat, la Suceava, Gimnaziul Superior Greco-Oriental, care, după Marea Unire de la 1 decembrie 1918, devine, începînd cu data de 2 ianuarie 1919, Liceul „Ștefan cel Mare”.

În această cetate a culturii și științei sucevene, au învățat: Ciprian Porumbescu, Simion Florea Marian, Alexandru Bocănești, Ion Cîrdei, Cristofor Simionescu, Dimitrie Păcuraru, Mircea Radu Iacoban și alții oameni de seamă.

Printre dascălii proeminenți ai acestei școli s-a aflat și Ioan Ștefănescu (1910—1983), născut la Focșani. După studii strălucite la Universitatea din București, funcționează, scurt timp, la Liceul din Adjud și la Școala Normală din Focșani. În 1948, se stabilește la Suceava, unde a predat pînă la pensionare, în 1973, lăsînd în urma lui amintiri neșterse.

În prezent, prestigiosul liceu funcționează cu 36 de clase cu un total de 1300 de elevi, care se pregătesc în profilurile: matematică-fizică, mecanică, chimie industrială, chimie-biologie.

Liceul centenar „Unirea”, care e mai „tînăr” cu cinci ani decît cel succesean, îi transmite din toată inima latineasca urare: „Vivat, crescat, floreat!”.

Viorel-Daniel PAIZAN,
clasa a XII-a D

MATEMATICĂ

In sprijinul candidaților la examenele de admitere

LOCURI GEOMETRICE

Subiectul este după părerea noastră printre cele mai frumoase și mai concludente capitole ale geometriei. Să iată de ce!

Într-o problemă obisnuită de geometrie, suntem pusi să deducem, dintr-o multime de proprietăți date (ipoteza) o altă proprietate de asemenea dată (concluzia). Într-o problemă de loc geometric, transformarea ce trebuie să-o facem este de același natură cu deosebire că de astă dată punctul de plecare este dat pe cind punctul final, concluzia rămâne de aflat.

Generalități:

Fie o multime F de elemente fixe (punkte, drepte, cercuri, segmente, arce etc.) și o proprietate P a punctelor spațiului (planului) dată, fie cu ajutorul unor constante aparținând unei multimi K (directii, nr. reale, etc.) fie cu ajutorul unei succesiuni ale construiri ce asociază unui element "variabil" (punctul aparținând unui element din F , dreptă ce trece printr-un anumit punct, cerc trecind prin unul sau două punct etc.) unul sau mai multe puncte M .

Se cere să se determine locul geometric al punctelor M ce satisfac proprietatea P .

Rezolvarea unei astfel de probleme presupune două etape:
 a) determinarea multimii de puncte care satisfac prop. P .
 b) reciproc: demonstrarea că orice punct al acestui multimii are proprietatea P .

Mentionăm că reciprocă se poate înlocui cu demonstrarea faptului că nici un alt punct al spațiului (planului) nu mai are proprietatea din enunț.

Utilizarea de către elevi a celor de-a doua etape este sporadică și considerăm această situație datorată faptului că de cele mai multe ori, aceasta este recomandată ca exercițiu.

În cele ce urmează prezentăm soluții complete ale cîtorva probleme selectate din manual sau propuse la diverse concursuri.

Problema nr. 1* Într-un plan se consideră două puncte fixe A și B și un punct fix I ∈ (AB). Pe perpendiculara în I pe AB se consideră punctul mobil M. Perpendiculara în A pe AM și în B pe BM se intersectează în P.

Să se determine locul geometric al punctului P.

Solutie:

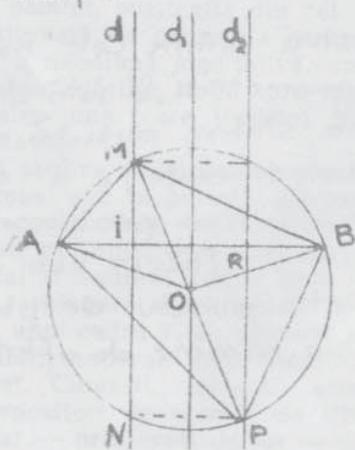

fig.1.

Fie O mijlocul segmentului (MP).

$$m(\text{MAP}) = 90^\circ \Rightarrow AO = \frac{MP}{2}$$

$$m(\text{MBP}) = 90^\circ \Rightarrow BO = \frac{MP}{2}$$

deci: $AO = BO \Rightarrow O \in d_1$, unde cu d_1 am notat mediatoarea segmentului (AB).

Deci: $M \in d$
 $O \in d_1$, $d_1 \parallel d$
 $MO = PO$

$\Rightarrow P \in d_2$ unde cu d_2 am notat simetrica dreptei d față de dreapta,

Reciproc: Fie $P \in d_2 - \{R\}$ (vezi fig 1) Să determinăm Med astfel încit: $MA \perp AP$ și $MB \perp BP$

Cercul circumscris triunghiului ΔAPB intersectată dreptea d îu punctele M și N, P și M fiind situate de-o parte și de alta a segmentului (AB)

d_1 mediatoarea segmentului (AB) \Rightarrow centrul cercului circumscris ΔAPB se află pe d_1 (1)

d , d_1 , d_2 , paralele echidistante (2)

Din (1) și (2) deducem ușor că d și d_2 determină prin intersecție cercul construit virfurile unui dreptunghi. Deci: MP este diametru $\Rightarrow MA \perp AP$ și $MB \perp BP$.

Concluzie: locul geometric căutat este $d_2 - \{R\}$.

* Problema premiată la Concursul cu motto al Gazetei Matematice, 1985 - etapa județeană.

Problema nr. 2. Două cercuri se intersectează în A și B. O secantă variabilă trecând prin A taie cercurile o două oară în M, N.

Să se afle locul geometric al mijlocului segmentului (MN)

Solutie:

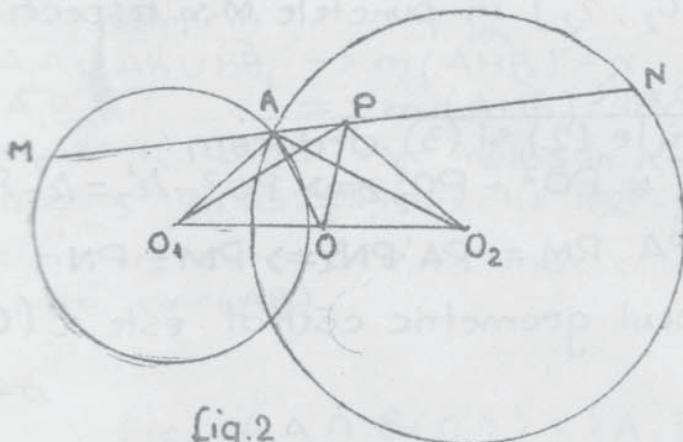

fig.2

Fie P mijlocul segmentului MN.

Notăm cu ρ'_P și ρ''_P puterea punctului P făță de

$\mathcal{C}(O_1, r_1)$ și $\mathcal{C}(O_2, r_2)$

$$\rho'_P = PA \cdot PM = PO_1^2 - r_1^2$$

$$\rho''_P = PA \cdot PN = r_2^2 - PO_2^2$$

Dar: $PM = PN$

$$\begin{aligned} \text{Deducem deci: } & PO_1^2 - r_1^2 = r_2^2 - PO_2^2 \Leftrightarrow \\ & \Leftrightarrow PO_1^2 + PO_2^2 = r_1^2 + r_2^2 \quad (1) \end{aligned}$$

Notăm cu O mijlocul segmentului (O_1, O_2)

În $\triangle O_1AO_2$: AO este mediană, deci

$$AO^2 = \frac{2(r_1^2 + r_2^2) - O_1O_2^2}{4} \quad (2)$$

În $\triangle O_1PO_2$: PO este mediană

$$PO^2 = \frac{2(PO_1^2 + PO_2^2) - O_1O_2^2}{4} \quad (3)$$

Din relațiile (1), (2) și (3) deducem: $AO = PO$

deci: $P \in \mathcal{C}(O, AO)$

Reciproc: Fie $P \in \ell(O, AO)$. Să determinăm punctele M și N situate pe cercul $\ell(O_1, r_1)$ și respectiv $\ell(O_2, r_2)$ astfel încât punctul P să constituie mijlocul segmentului MN .

Prelungim segmentul (AP) pînă intersectată $\ell(O_1, r_1)$ și $\ell(O_2, r_2)$ în punctele M și respectiv N .

$$AO = PO = r$$

folosind relațiile (2) și (3) deducem:

$$r_1^2 + r_2^2 = PO_1^2 + PO_2^2 \Leftrightarrow PO_1^2 - r_2^2 = r_1^2 - PO_2^2 \Leftrightarrow$$

$$\Leftrightarrow P_1' = P_2' \Leftrightarrow PA \cdot PM = PA \cdot PN \Leftrightarrow PM = PN$$

Concluzie: locul geometric căutat este $\ell(O, AO)$.

Problema nr. 3. Triunghiul MAB inscris în cerc dat $\ell(O, r)$ are vîrfurile A și B fixe, iar vîrful M variabil pe cerc. Să se afle locul geometric descris de ortocentrul H .

Solutie:

Ducem în A și B perpendiculare pe (AB) , care vor intersecta $\ell(O, r)$ în A_1 și respectiv B_1 (v. fig. 1). Se formează în acest fel patru arce: \widehat{AB} , $\widehat{B_1B}$, $\widehat{BA_1}$, $\widehat{A_1A}$.

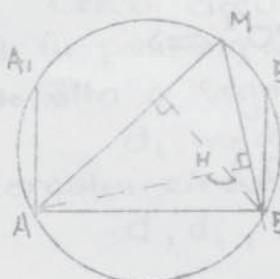

fig. 1

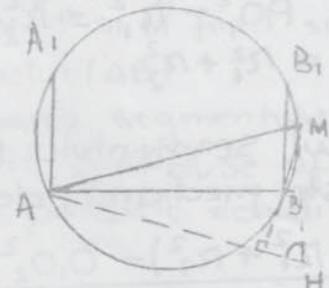

fig. 2

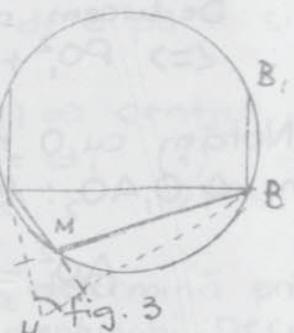

fig. 3

Dacă: $M \in A_1 \Rightarrow \triangle MAB$ dreptunghic în $A \Rightarrow A$ este ortocentrul
 $\Leftrightarrow A$ este punct al locului geometric

Analog se arată că și B este punct al locului geometric.

Dacă $M \in \widehat{A_1B_1} \Rightarrow m(\widehat{AMB}) = \frac{m(\widehat{AB})}{2} \stackrel{\text{ad}}{=} \alpha \Rightarrow$
 $\Rightarrow m(\widehat{AHB}) = 180^\circ - m(\widehat{AMB}) = 180^\circ - \alpha$

Dacă $M \in \widehat{AA_1} \cup \widehat{BB_1}$, (v fig 2) $\Rightarrow m(\widehat{AMB}) = m(\widehat{AHB}) = \alpha$

Dacă $M \in \widehat{AB}$ (v fig 3) $\Rightarrow m(\widehat{AMB}) = 180^\circ - \alpha \Rightarrow m(\widehat{AHB}) = 180^\circ - m(\widehat{AMB}) = \alpha$

Sintezind obținem

$M \in \widehat{AA_1} \cup \widehat{AB} \cup \widehat{BB_1} \Rightarrow m(\widehat{AHB}) = \alpha$

$M \in \widehat{A_1B_1} \Rightarrow m(\widehat{AHB}) = 180^\circ - \alpha$ adică,
 locul geometric căutat este inclus în reuniunea a două
 arce coplanare de $\alpha = \frac{m(\widehat{AB})}{2}$, respectiv $180^\circ - \alpha = 180^\circ - \frac{m(\widehat{AB})}{2}$,
 adică într-un cerc $C(O', r)$ unde O' este simetricul
 lui O față de (AB) .

Reciprox

• Fie $A, A \cap C(O', r) = \{A_2\}$ (v fig 4)

$B, B \cap C(O', r) = \{B_2\}$

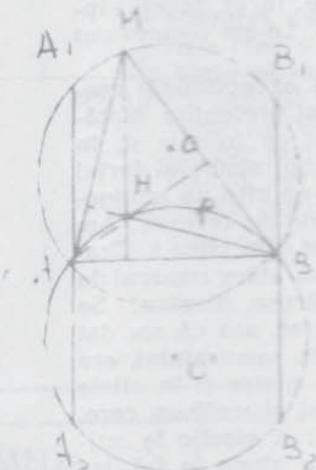

fig 4

Vom arăta că pentru orice punct $H \in C(O', r) \setminus \{A_2, B_2\}$ există $M \in C(O, 1)$ astfel încât H să fie ortocentrul triunghiului AMB . Fără a restringe din generalitate să presupunem că $H \in ApBC \subset C(O', r)$.

Ducem $(HM) \perp (AB)$ unde $M \in \widehat{A_1B_1}$.

$$\begin{aligned} m(\widehat{AHB}) &= \frac{m(\widehat{A_2B})}{2} + \frac{m(\widehat{AA_1B})}{2} \\ &= 360^\circ - m(\widehat{A_2B}) - 180^\circ - m(\widehat{AMB}) \end{aligned}$$

2

Folosind eventual metoda reducerii la absurd se demonstrează ușor că în aceste condiții H este ortocentrul triunghiului AMB .

Deci locul geometric căutat este: $C(O', r) \setminus \{A_2, B_2\}$

prof. Iulian DANIELESCU,

prof. Dan POPOIU

S. F.

AVVENTURA ÎN JAPONIA (I)

Stătem în anul 2730. Eu impreună cu Mugurel, prietenul meu, ne plimbăm prin minunata expoziție Fujio-Shido. Este un muzeu japonez în care se găsesc vechi mărturii ale unei înfloritoare civilizații nipone, găsite în muntele Fuji. În timp ce străbatem uriașele săli cu minicarul, în care nu încăpem decât noi doi, zărim o adevărată panoplie de arme de acum sute, poate chiar **mii de ani**:

— Privește, amice, sint și costume de samurai. Să oprim vehicolul și să le privim mai atent.

Obiectele nu suferiseră deteriorări, de aici imposibilitatea de a le clasa în timp. Până și Cronos se lăsase, parcă, bătut în fața lor. Cine știe că războinici cu faimă au aparținut, cîte lovitură au primit aceste platoșe și săbibii. Ne uităm entuziasmati și visăm cum ne-ar fi stat îmbrăcați cu ele. Ochii visători ai lui Mugurel spun același lucru. După o lungă tăcere, în timpul căreia am admirat exponatele, el zise:

— Hai să ne interesăm de istoria acestor armuri și arme.

Ne întoarcem și pornim spre biroul directorului. Acesta, Kuroshio Mushashi, ne-a explicat ce valoare inestimabilă au armele pentru istorie. Am întrebat dacă nu poate să ne ofere măcar o sabie. Firește, n-a fost de acord, dar cu inima înmormântată de atităa insistențe, spuse pe un ton amabil:

— Ceea ce mă rugați nu este posibil acum, dar vă făgăduiesc că pentru un an cînd expoziția va reveni, o să vă aduc două costume de samurai.

Bucuroși că vom avea în sfîrșit ceea ce am dorit, dar și triști că mai avem de așteptat mult timp, am plecat spre casele noastre. Încet, încet, săptămînile și luniile trecuță, iar marile camioane reapărură. Le-am recunoscut imediat după ideograma din stînga-sus a parbrizului.

Directorul și-a tinut promisiunea și ne-a adus două exceptionale costume de samurai impreună cu arsenala necesar celui mai pretențios luptător. După o scurtă discuție asupra prețului, am luat tot ce trebuia și, în culmea fericirii, am plecat acasă. Samurailul era pentru noi simbolul forței și al curajului. Directorul ne-a făcut și o surpriză dinindu-ne cîte un minigenerator care producea o sferă de protecție, precum și unul de rezervă. Am observat că avea o manetă dată la minus. Curioși, am dat-o la cifra 5. Gradația ajungea la 38. Am atins, sau mai bine zis am vrut să ating copacul de alături. Pomul, în contact cu sferă de protecție care apăruse, dispără. Se dezintegrase. M-am saturat imediat să mai umblu la aparat, aşa că am dat maneta la 0 și am trecut să mă uit la arme. Katana, sabia samuraiului, era mult superioară celei din Japonia feudală. Rămăsesese un mister și în zilele noastre cum de știau vechii maestri niponi aliajul de oțel și wolfram care, după un anumit tratament, devine foarte dur pe margini și elastic la mijloc. Se știe că săbiile de samurai nu se ciobesc decît de altele la fel, iar Kyudo, arcul războinicului, era impresionant prin elasticitatea și mărimea lui. Apoi alte și alte arme printre care și un pumnal de Hara-Kiri. După ce le-am studiat în amănunt, am făcut exerciții de scrimă și tir cu sabia și arcul, ca niște adevărați cavaleri ai ordinului Bushido. Zilele treceau și o dată cu ele și bucuria noastră creștea. Ea a atins apogeul cînd directorul, în ultima zi a expoziției, ne-a propus o călătorie în Japonia.

Bagajele erau făcute după o oră de la propunerea domnului Kuroshio. Deodată, lui Mugurel și veni în minte o idee:

— Cred că este normal să ne luăm și costumele noastre de epocă.

— Sigur! Gîndul tău este foarte original.

Am aranjat totul pentru plecare și ne-am dus la aeroport. Luîndu-ne rămas bun de la părinți, ne-am urcat în Turbo-Space-ul A.L.N. În timpul zborului, nimic deosebit. Flerul meu îmi spunea că mergem spre aventură, dar în nici un caz nu mă gîndeam la ceea ce avea să ni se întimplă.

Cînd am ajuns la destinație, adică la Tokio, am aterizat și ne-am dus la hotel. A doua zi, am plecat împreună cu ghidul să vizităm orașul. Pen-

tru a ajunge la gigantica construcție „Imperial Ambasad Tokio”, unul din obiectivele de vizitat, trebuia să-o luăm pe strada Yoshikara. Ca să fim mai excentri, ne-am imbrăcat cu armurile de samurai. Însă n-am fost băgați în seamă fiindcă era sărbătoare și toată lumea purta costume tradiționale. Ocolind un dragon de hîrtie, am văzut o locuință neobișnuită :

— Mugurel, nu îți se pare ciudat acest edificiu ?

— Care ? Aaaa ! Este foarte izolat și pașit de clini. Probabil are și un sistem de alarmă.

— Ce-ar fi să intrăm ? Poate că ascunzătoarea unor hoți célébri sau de un savant genial, dar sadic, zisei eu, amintindu-mi de subiectele unei povestiri S.F. Dar ce facem după ce ieșim ? Ne ducem la hotel și spunem că uitindu-ne prea mult la o vitrină n-am mai găsit ghidul.

— O.K. ! Planul tău este conceput pînă în cele mai mici amănunte. Haide !

Cu toate că eram îngreuiat de armuri și arme, am sărit gardul fără nici un zgromot. Cum cunoșteam ceva din arta „NINJA”, cea care te face invizibil, am escaladat zidul care declanșa alarma. N-am greșit cînd am spus „escaladat”, fiindcă am introdus încet în sfera de protecție niște piloane special confectionate din altă materie pe care undele sferei n-o percep, deci enulează efectul ei. Urcînd pe aceste cuie, am trecut pe partea cealaltă. Aici, tiptil, ne-am apropiat de clini, care ne-au simțit prea tirziu. Jeturi puternice de gaz își înșinură din țevile atașate la mănușile de samurai. Gazul semiparaliza mușchiul cardiac, iar victimă dormea vreo 3—4 ore. Cu aceste mici invenții de-ale noastre, puteam rivaliza cu cei mai mari gangsteri din trecut, plus faptul că mai aveam și un emițător de unde care deschidea orice incuietoare și de care ne-am și folosit ca să intrăm. Fascinat de ceea ce vedeam, zisei :

— Mugurel, dar parcă suntem într-un laborator !

— Asta cred și eu, zise el.

Cu toate că eram uimiți de fantasticele aparaturi, atenția ne-a fost atrasă de o capsulă de un gălbui transparent.

— Seamănă cu un submersibil, mă anunță amicul meu.

— Da, dar pun pariu că nu este aşa ceva.

— Hai să intrăm și aşa aflăm despre ce este vorba, poate vom reușî să identificăm aparatura propuse el.

— Bine, dar fii atent să nu declară ceva periculos !

Lucian UŞURELU,
clasa a VII-a,
Scoala Nr. 9 din Focșani

MEDALION

DIN PRESA STRĂINĂ François-Zacharie-Roussin (1827-1894)

Flancat de generalul Reque, doctor militar, și colonelul Villemain, profesor în medicină și higienă, Roussin și-a petrecut cea mai mare parte din viață sa, în chimie farmaceutică la un spital militar din Paris. El a fost coautor la „Studiul medico-legal și clinic” (1867), într-o perioadă cînd preocupările științifice abia se introduceau la curte. Mai tîrziu, s-a ocupat de chimia coloranților. A fost probabil prima persoană care a folosit cositorul și acidul hidrocloric pentru reducerea compușilor pe bază de azot.

El a sintetizat colorile (vopselele) roșu și albastru ceea ce le-a făcut cunoscute sub denumirea de „sărurile Roussin”. A murit prin asfixiere în propriul laborator, în timp ce făcea experimente cu gaze detonante (grizu).

(„Chem 13 news” — Canada)

MEMORIA PELICULEI

Statuia lui nenea Iancu Caragiale (operă a sculptorului Constantin Baraschi) se află între niște boșcheți din grădina Editurii Cartea Românească (București, Str. Nuferilor, 41)...

MIHAI EMINESCU- 120 de ani de la debut

DE-ASIU AVÉ...

De-aslu avé si eu o floră
Mandra, dulce, rapitore,
Ca si florile din Maiu,
Fiiice dulci a unui plaiu,
Plaiu ridiendu cu earba verde,
Ce se légana, se perde,
Undoindu incetisiornă,
Sioptindu siopte de amoru;

De-asiu avé o florieica
Gingasia si tinerica,
Ca si flórea crinului,
Albu ca neu'a sinului,
Amalgamu d'o ros' albia
Si de una purpuria,
Cantandu veselu si usioru,
Sioptindu siopte de amoru ;

De-asiu avé o porumbită
Cu chipu albu de copilită,
Copilită blandisioră
Ca o dî de primavera.
Câtu ti tine diulită
I-asiu cantă doină, doinită,
I-asiu cantă o 'nećisioră,
Sioptindu siopte de amori.

Mihai Eminescu

^{*)} Cu bucurie deschisem coloanele făiei noastre acestui
judec numai de 16 ani, care cu primele sale încercări poetice tra-
misse nouă ne-a suprinsu plăcintă. R. d.

„Notre Revue“ DU SOMMAIRE

◎ DEMI-CENTENAIRE „NICOLAE LABIŞ“

„Si j'avais“

Ana Profira et Eugen Labiș : „On se souvient de l'enfance de Nicolae Labiș, l'époque de notre jeunesse“

Nicolae Labiș — inédit

„Trainean“

Nicolae Ungureanu : „Je n'ai vu Labiș que plongé dans ses pensées en écrivant et en lisant nuit et jour“ (interview proposée par P. Dima)

Dumitru Micu : „L'art de Nicolae Labiș“

Alexandru Andrițoiu :

„Perspective Labiș“

Aureliu Goci :

„N. Labiș — epistolarium“

Nicolae Crăciun :

„Une autre esthétique“

Cătălin Enică :

„L'amour comme prise de possession de l'art poétique“

Martha Popovici :

„La poésie comme source d'inspiration“

◎ MIHAI EMINESCU — 120 ANNÉES DEPUIS SON DÉBUT

Emilia St. Milicescu

„Le monologue de l'amoureux dans l'œuvre d'Eminescu“ (I)

Nicolae Mohorea

„La formation philosophique de Mihai Eminescu et les conséquences sur sa création“

◎ PRÉSENCES ROUMAINES

Constantin Ciopraga distingué par Premio Mediterraneo

◎ CHRONIQUE

Les rencontres de „Notre revue“

◎ NOTES DE VOYAGE

Cultă Ușurelu :

„Notes parisiennes“ (I)

◎ MONUMENTS DE VRANCEA

Dumitru Huțanu :

„La borne qui marquait la frontière“

◎ LANGUE ET STYLE

Ion Calotă :

„Correspondance entre lettres et sons“ (I)

◎ NOTRE SÉRIAL

◎ SPORT

◎ S.F.

Lucian Ușurelu

„Aventure inattendue“

◎ LA MEMOIRE DE LA PELLICULE

„Our Magazine“ FROM the SUMMARY

◎ NICOLAE LABIŞ SEMICENTENARY

„If I had“

Ana Profira and Eugen Labiș : „We relive in mind Nicolae Labiș's childhood, the time of our youth“

Nicolae Labiș — inédit

„Sledge“

Nicolae Ungureanu :

„I haven't seen Labiș than thinking deeply, writing and reading day and night“ (interview proposed by P. Dima)

Dumitru Micu :

„Nicolae Labiș - art“

Alexandru Andrițoiu :

„Labiș perspective“

Aureliu Goci

„N. Labiș — epistolarium“

Nicolae Crăciun :

„Another aesthetic“

Cătălin Enică :

„Love as an assumption of poetic art“

Martha Popovici :

„Poetry as a source of inspiration“

◎ MIHAI EMINESCU — 120 YEARS SINCE THE DEBUT

Emilia St. Milicescu :

„Lover's monologue in Eminescu's Work“ (I)

Nicolae Mohorea :

„Mihai Eminescu's philosophical formation and its consequences over his creation“

◎ ROMANIAN PRESENCES

Constantin Ciopraga distinguished with Mediterraneo Prize

◎ CHRONICLE

The meetings of „Our Magazine“

◎ TRAVELLING NOTES

Cultă Ușurelu :

„Parisian notes“ (I)

◎ VRINCEAN MONUMENTS

Dumitru Huțanu :

„The landmark“

◎ LANGUAGE AND STYLE

Ion Calotă :

„The correspondence between letters and sounds“

◎ OUR SERIAL

◎ SPORTS

◎ S.F.

Lucian Ușurelu

„Unexpected adventure“

◎ MEMORY OF THE PELLICULE